

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דהסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ג גליון שש מאות

תצוה - זכור - פורים

י"א אדר תשס"ט

והימים האלה נזכרים ונעשים

ימים שנתהפך בהם השיכה לאורה מתקרבים ובאים לקראתינו, ימי הפורים שבהם קיימו וקבלו היהודים את התח"ק מאהבה ומשמחה, וכח זה נשאר וקיים לדורות עולם כמאמר הגמרא (שבת ק"ל) "כל מצוה שקיבלו עילום בשמחה עדיין עושיק אותה בשמחה", וכחא דמוצינן מפי ספרים וסופרים גדול מעלת קדושת היום הנורא הזה וכדאיאתא בשם מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע "תשועתם היית לנצח", כי ימי הפורים האלו לא יעברו לעולם ונזכרים ונעשים ממש בכל דור ודור.

וזאת היא עבודתנו בימים יקרים אלו אין עבודה אלא תפילה, לעמוד בתפלה ולבקש על נפשינו ונשמותינו שנוכה להתעלות בימים אלו בתורה ועבודה ולהושע בכל מילי דמיטב, וכמו שפי' בספה"ק תורת אמת "והימים האלה נזכרים ונעשים" שבימים הללו אנו נזכרים לפניו יתברך לטוב, ונעשים כל משאלותינו לחיך ולשלם.

ומקובל מפי תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע דסגולה נשגבה ביומא דפוריא להשכים בבוקר ולהרבות בתפילה ובבקשה לפני השי"ת על כל משאלות לב כל אדם בני חיי ומזונג, וכן על כל קרוביו ועל כל ישראל, וכעין יום הכיפורים שהוא יום קיבול תפילות, כך יום הפורים הוא עת רצון בשמי מעל שאין מדקדין ובודקין את האדם אלא כל הפושט יד נותנין לו משאלות לבו.

ומתאמרא משמו' הרה"ק רבי ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע דביום הפורים מסוגל מאוד לסיים כל ספר תהלים בציבור וכלשונו הק': "ווייל דעמאלט'ס קומט אריין ווייניג תהלים אין הימל" ולכן יכולים לפעול אז כל טוב כי כל פרקי התהלים העולים למעלה מתקבלים בחשיבות יתירה עד למאוד.

ומן הראוי לציון מזה שכתב הקדושת לוי, ח"ל: והרי זה דומה למלך שפתח שערי אוצרות ביום אחד בשנה ובאותו היום כל הרצצה ליקח מאוצרות המלך את שנפשו הפיץ יקה, ואוי לכסיל אשר בזה היום ששערי אוצרות המלך נפתחים ולא פנה אליהם רק ישן כל היום, לכן ראוי לכל אדם לשמוח בעבודתו ולא בהבלי עולם רק בעבודת השי"ת ב"ה ישמח כל היום, עכ"ה"ק.

ומי הוא אשר לא יהי' מיודעי העתים ולא ינצל כל רגע ודקה מימים נעלים אלו ויהי' ח"ו בבחינת אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו, כידוע מה שפי' בספה"ק הפסוק אדם ב"יקר" כשהאדם נמצא ביקר בזמן ועת יקר, לא יבין שאינו יודע ומבין ומנצל את יקרת הזמן, נמשל כבהמות נדמו הרי נדמה היא לבהמה החסרה דעת ותבונה ח"ו, אלא אדרבה ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ו"יקר" וממנו נקח לעבוד את ה' כל הימים.

תוכן העניינים

- לקח טוב.....עמוד ב'
- שבת בשבתו.....עמוד ה'
- דבש תמרים.....עמוד ו'
- בשפתי צדיקים.....עמוד ח'
- פרפראות לחכמה.....עמוד י'
- והדרשת וחקרת.....עמוד י"ג
- פניני התורה.....עמוד י"ז
- חוקים להורותם.....עמוד י"ט
- הילולא דצדיקיא.....עמוד כ"ב
- דבר בעתו.....עמוד כ"ד
- משולחן מלכים.....עמוד כ"ו
- דברות קודש.....עמוד ל"ד

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להר"ד יושע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

לקה טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך, במדרש שנמשלו ישראל לזית, מה שמן אינו מתערב וכו' צף למעלה וכו', ועל זה נאמר ויקחו אליך שמן זית זך, שזה מה שמבקשים מבני ישראל, לשמור חיות הפנימי, חלק אלוקי שיש בכל איש ישראל, שלא יתערב בנשמות, וידיה צף למעלה. (שפת אמת)

☆

כתית למאור, וברש"י ולא כתית למנחות, צריך אדם להיות כתית בעיני עצמו ושבור לב, אולם חייב הוא תמיד להיזהר ששברון הלב לא יביאהו לידי עצבות ואולת יד, שלא ירצה לעשות עוד מאומה, מתוך ההנחה שבין כה וכה לא יהא כל ערך למעשהו, שברון לב כזה אינו רצויה לפניו כלל, אלא אדרבה, שברון הלב צריך להגביר באדם את הרצון לעשות ולפעול מעשים טובים, אם כי עד כה לא עשה מאומה, חייב הוא להתחיל עכשיו בעשיה, 'כתית למאור' על האדם להיות כתית ושבור בלב נשבר כדי להגיע לידי מאור, אבל 'זלא כתית למנחות' ולא כדי לשקוע בעצבות ובמנחה של אולת יד. (חשבה לטובה)

☆

כתית למאור, ודרשו חז"ל ולא כתית למנחות, שמעתי מרבינו מרימאנאב ולה"ה שאמר, שרמו בזה שיראה האדם הנדון ביסורים, שלא יפול משמחתו ויתעצב ויהיה מונח ביוגו, רק אדרבה ידע ויראה להאיר נשמתו ביותר, וזהו כתית למאור ולא כתית למנחות. (ליקוט מנחה)

☆

כתית למאור, ולא כתית למנחות, הרשות בידך להוכיח את רעך ולכתתה, אך ורק כמטרה להאיר דרכו, 'למאור' או אתה יכול להוכיחו 'כתית', אבל אינך רשאי להוכיחו בנין מטרותיך העצמיות, ולא לנצל את התוכחה ככדי להניחו ולהפילו, ולא כתית למנחות'. (שיח שרפי קודש)

להעלות נר תמיד, אדם מישראל שהוא נר ה' נשמת אדם, יכול להתעלות למעלה, ולהתקרב להש"ת, על ידי שמקיים ויודע 'שוית' ה' לנגדי תמיד', 'להעלות נר' הנר שהוא האדם מתעלה ונעשה משוכה, ע"י 'תמיד' שבכל עת יודע שהש"ת עומד לנגדו. (ננסת יחזקאל)

☆

מחוץ לפרכת יערך אותו אהרן ובניו, אף אלו העומדים בחוץ מחוץ לפרכת' מוטל על הכהנים להכניסם אל הקדושה, שיהיה להם ערך וחשיבות, 'יערך אותו אהרן ובניו'. (בית אהרן)

☆

ואתה תדבר אל כל חכמי לב, בכל הפרשה לא נזכרת שמו של משה, אלא 'אתה תדבר' או 'אתה תעשה' כי משה רבינו נתבטל ממצאיאותו בכדי להשיג את הכוונת של עשיית בגדי הכהונה, לפיכך לא נזכר שמו בפרשה זו לאחר שנתפשט מכל הגשמות. (קדושת לוי)

☆

ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתינו רוח חכמה, רק ע"ידיזה שיוודע ומכיר בכך שחכמתו אינו משל עצמו, אלא שהכל מה שיש לו הוא מאת הש"ת, ומכיר ויודע 'אשר מלאתינו רוח חכמה' שהקב"ה נתן לו כל חכמתו, רק הוא יכול להיכנס בגדר חכמי לב. (דברי שלום)

☆

אל שני קצותיו וחובר, על האדם לחבר תורה ותפילה שהם בעצם שני קצוות, כי התורה מוצאה מהשמים, מן השמים השמיעך את קולו' ואילו התפילה מקורה בארץ, 'ממעקים קראתך' ויהבר את שני הקצוות האלו. (דברי יחושע)

☆

ושכנתי בתוך בני ישראל והייתי להם לאלהים, ובדרך אפשר נראה לי לומר בזה עפ"י היודע כי מפי עליון לא תצא הרעות וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד וצריך האדם לקבוע זאת בלבו

ולהאמין באמונה שלימה שהכל הוא לטובתו מאתו יתברך שמו ויתעלה ואף שבעיניו ידמה שרעה הוא לו עכ"ז יראה להתאמץ לידע ולהבין שהכל הוא לטובה רק עונותיו הן היו בעוכריו למא את עיניו מלראות בטוב ה', אבל באמת חסדי ה' כי לא תמנו ולא כלו רחמיו ממנו והכל חסד הוא מאתו יתברך שמו ויתעלה, וזה שאמר הכתוב "ושכנתי בתוך בני ישראל" שהקב"ה משרה שכנתו אצל ישראל ובכל צרה ג"כ אתו עמו ואף גם והייתם להם "לאלהים" שבעיניהם ידמה שהו"ש דינים הם המרומו בתיבת "אלהים" עכ"ז אנכי עמו והכל חסד הוא, רק עונותיו גרמו לו זאת שענינים להם ולא יראו בחסדי ה' הנאמנים וברחמיו המרובים. (באר מנחה)

לשבת זכור

כתוב זאת זכרון בספר ושיום באזני יהושע כי מחה אמהה את זכר עמלק, כפ"י תצא כתיב "תמחה" את זכר עמלק, היינו שהמנחה היא על כל בר ישראל, וכאן כתיב "כי מחה אמהה" היינו שהקב"ה ימחה, ו"ל המלחמת עמלק היא מלחמת היצר הרע, ואנו מחוייבים לעקור אותו עד השורש, אמנם אין זה ביד האדם לבדו, כמו שאמרו חז"ל אילמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, ולכן כתוב "כי מחה אמהה" שעיקר מחיית עמלק יעשה הקב"ה מסיוע דלעילא, אלא שכל יאמר האדם מאחר שאין זה תלוי בו, א"כ ישב בדד וימסור הכל לשמים, ולא יעשה כלל השתדלות למחקו, לכן צוה ה', כתוב "זאת" זכרון בספר (ראשי תיבות: תסחה את זכר עמלק), פירוש, שתאמר להם בשמי, "תמחה" היינו שתעשה השתדלות, והקב"ה יעזור, אבל "ישים באזני יהושע" אליו באזניו אתה יכול לומר האמת "כי מחה אמהה" היינו שהקב"ה באמת עושהו ומסיים בידך למחות זכר עמלק מתחת השמים. (זהו קודש)

לקח טוב לפורים

מצרים ע"ש הוא נספח לפסח) ראש השנה יום כיפורים מיתן תורה. (בני יששכר)

אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה, הנראה לרמוז בזה עפ"י מ"ש בספרים כי העצה הנכונה להינצל ממהשבות זרות בשעת התפילה, שיכין את עצמו קודם התפילה בלימוד התורה הקדושה, וזה הרמז בפ' הנ"ל, "ובכבואה לפני המלך" זה המלך מלכי המלכים הקב"ה לעמוד בתפילה "אמר עם הספר" ע"י שלמד בספר, "ישוב מחשבתו הרעה" יבטל כל המחשבות רעות בשעת התפילה, ויהיה תפילתו זכה צלולה וברורה. (תפארת שלמה)

אל תפל דבר מכל אשר דברת, נראה לרמוז אשר בכל השנה אם האדם מדבר דברים בטלים או ליצנות חלילה, או אותם הדיבורים הם נופלים אל הסמ"א רח"ל, אבל לא כן בימי הפורים אם מכווין לשמחת פורים בזה, אז גם הדיבורים האו הם ככלל המצווה, ובלבד שלא ידבר חלילה דבר עבירה, וזהו אל תפל דבר מכל אשר דברת, שאין הדיבורים בבחי' נפילה. (אמרי נועם)

ויצא המן ביום ההוא שמה וטוב לב, ולכאורה איך יתכן שמהו וטוב לב להמן, והלא מדה זו הגונה ומיוחדת רק לצדיקים, אלא שזכה לזה ביום ההוא דייקא, ממה שנהנה מסעודת אסתר שהיה בקדושה ובמהרה, וזה היה כוונת אסתר כמה שוימנה אותו, כי לולי זה היה כולו רע ולא היה אפשר לה להכניעו מגודל אחיותו בקליפה, אך אחר שבסעודתה דבקה בו קצת טוב ונפרד ממקור הקליפה, על כן היה ביכולתה להכניעו ולהשפילו. (קדושת לוי)

חודש שלם, ודיבר בקדשו לתרץ זאת, כי באמת גם המן הרשע פחד עבר עליו, אולי לא יעלה בידו להשלים מחשבתו הרעה על היהודים, וכאשר אמר אליו אחשוורוש, מסתפינא מאלוהיו דלא ליעבד בי כדעבד בקמאי, כמבואר בגמ' מס' מגילה (יג:) ואולי סוף כל סוף יעשו תשובה, והשי"ת יעמוד להם בעת צרתם, ונהפוך יהי' כי ישלטו היהודים בשונאיהם, ואז יעשו יו"ט ימי משתה ושמחה חודש שלם, והיה לו צרות עין על ישראל, ולא רצה לעשות הגזירה לחודש, בכדי שאם לא יעלה בידו, אז ע"כ לא יהיה לישראל יו"ט חודש שלם, רק יום אחד ע"כ עשה הגזירה רק על יום אחד, שאם יהיה לו מפלה שיהיה לישראל רק יום אחד יו"ט. (שמע שלמה)

והימים האלה נזכרים ונעשים, ולא כתיב להזכיר ולעשות, משמע שממילא בלא הכנה ואתערותא שלנו, מתפשטת הקדושה בימים אלו ממקום עליון מאוד. (זרע קודש)

ראה זה דבר חדש מצאתי להרב הגדול מו' חיד"א בספר דבש לפי (אות פ סיט"ב) פורים כולל כל הימים טובים פסח מעבודת לחרות, וכאן ממות לחיים, שבועות מתן תורה, וכאן הדר קבלוה, ראש השנה ספרי חיים וספרי וכו' וכאן היו נידונין אם לקיים הגזירה או להינצל, (ולי נראה שניצולין ככל שנה ע"י קריאת המגילה וצדקה), יום הכיפורים מחילת עוונות, וגם כאן נמחל להם מה שנהנה מסעודתו של אחשוורוש, סוכות ענני הכבוד, וגם כאן נכנסו תחת כנפי השכינה שרכים מעמי הארץ מתייהדים, וכתב הרב הנ"ל ואפשר דלכן בחרו לקרוא פורים ע"ש הפור, כי ר"ת פורים פסח וסוכות (גיל סוכות נרמז רק ביום הכיפור, כי סוכות חושבתי וכו' בהוציא אותם מארץ

הנה כל המועדים נקראים ע"ש הנסים שבהם כגון פסח ע"ש שפחה הקב"ה על בתי אבותינו במצרים, חג המצות ע"ש שלא הספיק בצקם להחמיץ, סוכות ע"ש ענני הכבוד שהגינו עליהם במדבר, וא"כ צ"ב שם מועד זה פורים, הלא הפור היה להשמיד ולהרוג, ונקרא יו"ט פורים ע"ש הצרה ולא ע"ש הנס, וי"ל עפ"י דכתבו (מגילה יג:) כיון שנפל פור בחודש אדר שמה, אמר בירח שמת בו משה, ולא ידע דבו באדר מת וכו' באדר נולד, ונמצא דבפור של המן היה הרמז לישועתינו ופדות נפשנו כי בו התנוצץ אורו של משה שקיבל התורה, ובכות התורה הק' זכו לנס פורים כדברי הגמ' (שבת פת.) קיימו וקיבלו קיימו מה שקיבלו כבר, וזהו פור המן נהפך לפורנו, דהנה כל פרטי הנס היה ע"י המן בעצמו, הוא גרם להריגת ושתי כדכתיב ויאמר ממוכן לא על המלך לבדו עוותה ושתי המלכה וגו' ואז"ל ממוכן זה המן ועו"ז התנוצצה הישועה ע"י אסתר, גם נתן העצה יביאו לכוש מלכות להלביש את מי שהפיץ המלך ביקרו, וא"ל המלך לעשות כן למרדכי היהודי, גם עשה העץ גבוה המישים אמה מדה מדוייקת לתלות עליו המן ועשרת בניו, ולכן ראו כולם שהשי"ת מסבב כל המיכות עשה הנס. ועפ"יז פירשתי הפסוק הבה לנו עורת מצר, דמן הצר בעצמו תבוא עורתני, למען יראו הכל כי שוא תשועת אדם, ורק באלוקים נעשה חיל והוא יבום צרינו. (בית אהרן)

בשם הרב הקדוש ר' שלמה קארליניער וצוק"ל שאמר ע"ד צהות, כמה שכתוב להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים כו' ביום אחד, דלכאורה מה נפ"מ אם היה הגזירה על יום אחד או כי היה להשמיד בכמה ימים ח"ו, או למה לא עשה לו פנאי

לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת **אסתר בריינדל** ב"ר אהרן צבי **לעפקאוויטש** ע"ה

נלב"ע ביום הפורים שנת תשס"ד לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.

חוננה ע"י בנה ידידי הרבני הנכבד והמפורסם מוה"ר יעקב יוסף לעפקאוויטש די"ו אב"ב באנטווערפן יע"א

Yetev Lev

D'Rabeinu Joel D'Satmar
Eretz Yisruel Inc.

מוסדות יטב לב

דרבינו יואל מסאטמאר

בארה"ק תונב"א

הודעה חשובה

הננו מודיעים בזה לכל אנשי שלומינו תושבי מאנטריאל הע"י
כי לאור ההצלחה במגבית שנערכה לטובת מוסדותינו הק'
בעיר מאנטריאל יע"א

נתמנה

ידידינו החשוב והמפואר, מוכתר בכל תואר

מוה"ר **קלמן אליעזר לעווי הי"ו**

אב"י בעיר מאנטריאל יע"א

לשמש בתור גבאי קודש דמוסדותינו הק' במאנטריאל יע"א

ומכאן הקריאה יוצאת לכל אנשי שלומינו שיחיו:

שאו ידיכם קודש והרימו תרומת ידכם

בתמיכת והחזקת מוסדותינו בארה"ק

וזכות מרן רבינו הק' בעל דברי יואל זי"ע מייסד המוסדות יעמוד לכל העוזרים והמסייעים
להתברך בזאת הברכה אשר "ברך משה" עדי נזכה במהרה לביאת גוא"צ ומלכינו מרן רבינו שליט"א
בראשינו במהרה בימינו אמן

הפ"י צברפת ותצ"ה

הצלה למוסדות יטב לב בארה"ק

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

לקשר יום השבת עם ימות החול

ולא יזח החושן מעל האפוד, י"ל כי חושן ואפוד הם ימי החול ויום השבת, כי ידוע (שערי מאמרי תשב"י על זהר ויקהל) אשר שבת קדש בחינת ארץ ישראל וחול בחינת חוץ לארץ, ואמרו ז"ל (פסוּת ק) הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה, ונקראים עובדי עבודה זרה בטוהרה (ע"ז ה) על כן נקראים שם אפוד, על דרך הכתוב (הושע ג' ד) אין אפוד ותרפים, וחשן נקרא שבת, אשר מסכין בו שנים עשר לחם, כי "לחם" עולה "חסדו" כנודע, כמו כן בחושן היו מסודרים י"ב אבנים, ובהם ע"ב אותיות כמספר "חסד", והוא ולא יזח החושן מעל האפוד, היינו לקשר תמיד יום השבת בימות החול, להעלותם על ידי זה, וכנודע אשר אומרים בכל יום היום יום אחד בשבת וכדומה, בכדי לקשרם יחד, על כן "היום" ר"ת ו'לא י'זח החשן מ'על הא'פוד.

(אמרי נויש)

ענין קריאת פרשת זכור בפרשתן

שמונה בגדי כהונה מכפרים על ח' גופי עבירות כמבואר בערכין דף י"ז [כתונת על שפ"ד, מכנסים על ג"ע, מצנפת על גסי הרוח, אבנט על הרהור הלב, חושן על הדינין אפוד על ע"ז, מעיל על לשה"ר, ציצץ על מעשה עזי פנים], ובוה יבאר מה דכתיב לעיל ועשיית וכו' לכבוד ותפארת, היינו כי כאשר מתקנים החטאים בבגדי כהונה אזי נתגלה נועם ה' ותפארתו ומתבטלים כל מיני התפארות חיצוניות וכמאמר הכתוב (משלי לא לא) שקר החן וכו' ורואין רק תפארת ה' בעולם ושלמותו בחינת כבוד ותפארת. ובוה יובן מה שקורין פרשה זו קודם פורים כיעמלק רצה לבטל שלימות ישראל כי זרק ערלות וכו' ופגם בברית הקודש אשר היא תפארת ישראל ושלמותם, והוא ההיפוך משמונה בגדי כהונה, ולזה אנו קורין פרשת זכור בפ' תצוה ששם הוא הציווי על הח' בגדי כהונה היינו לבטל כחו, גם עמל"ק בגימריא ר"ם ורצונו היה רק רוממות עצמו, ובבגדי כהונה המגבעות מכפרים על גבוהות הלב כמבואר שם. גם עוד יש ליתן טעם מה שאנו קורין פרשה זו בימים הללו, מפני כי אמרו חז"ל (מגילה יב) על אחשוורוש שלבש בגדי כהן גדול, וכונתם הוא שלקח הח' בגדים בכח הרע, ולזה אנו קורין ענין בגדי כהונה בימים הללו כדי לתקן שרשם להפוך המידות לטוב.

(תולדות אדם)

לענין הרה"ח ר' ישראל טרעגער ז"ל

ב"ד יעקב אהרן הכהן ז"ל
נלב"ע כ"א תשרי תשס"ט לפ"ק

זו"ה האה"ה מרת צירל צפורה ע"ה

ב"ד משה יודא ז"ל
נלב"ע י"ט טבת תשס"ה לפ"ק

נרות שבת הוה דוגמת נרות דביהמ"ק

ואתה תצוה, בבעל הטורים כתב "תצוה" בגימטריא "נשים" צוה רמז להדלקת הנר לנשים חובה בשבת, עכ"ל, וצ"ב השייכות לכאן, ונראה הדנה אמרו חז"ל (שבת כה) הדלקת נר שבת חובה, והיינו משום שלום בית, והנה עיקר שלום בית תלוי בהתנהגותם בדרך הישר, וכמאמר חז"ל (סוטה יז) איש ואשה זכו שכינה ביניהן, והוה הגורם לשלום בית, ולכן עושים פעולה שלום בית ע"י שמדליקין נר שבת הרומז על נר מצוה ותורה אור, שזה מביא שלום בית בשלימות, ולכן האשה מדליקתו, להורות שמחויב עליה להיות לו לעזר בתורתו, ולפי זה אתי שפיר דגר שבת הוה דוגמת נרות המנורה, בבית המקדש, כי שניהם רומזים על אור תורה.

להקפיד שיהיה מוכן שלהין ערוך ומטה מוצעת ונר דלוק

ואתה תצוה כו', נ"ל דבשבת אמר ריב"ז שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב מבית הכנסת לביתו אחד טוב ואחד רע, וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושולחן ערוך ומטתו מוצעת מלאך טוב אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך ומלאך רע אומר אמן בעל כרחו ואם לאו וכו'. והנה פרשת תרומה מסיימת בתיבת נחשת גימ' שלה יום שבת, וכתב מיד ואתה תצוה את בני ישראל שיעורר הוא את בני ישראל ויקחו עליך שמן ר"ל שיהיוקו ביום שבת בג' דברים הנ"ל ש'זלחן ערוך, מ'טה מוצעת, נ'ר דלוק, המרומזים ב"רת של ש"מך.

הדיבור של שבת צריך שיהיה לו פנימיות

והיה פי ראשו בתוכו שפה וגו'. עי' בר"מ אלשיך ז"ל שפי' דקאי על הדבור עי"ש, ואפ"ל ע"ד (חולין טז) מה אומנותי' של אדם בעולם הוה יעשה עצמו כאלם ואפשר לומר ע"ד (אבות ג, ט) שיחת הילדים מוציאין וכו', וע"ד (אבות ב) כל תורה שאין עמה מלאכה כו' עי"ש, רקם אם צריך לדבר שיחת חולין בהכרח יהיה משתמע לתרי אפי' כדי שיהיו בהדיבורים פנימיות, כגון שאומר שהוא רעב ללחם יהיה מחשב בלחם התורה וכדומה, וז"ש יעשה עצמו" דייקא היינו מה שצריך לעצמו בדבר זה יהיה כאלם, רק ידבר באופן שיהיה בו ג"כ פנימיות כנ"ל. ח"ש והיה פי ראשו בתוכו דייקא פי' בתוך כל דיבור, זה שתרגם אונקלוס פומיה כפול לגוויה פי' כפול שיהיה בו פנימיות, ח"ש לגוויה, פי' פנימיות כנ"ל, וז"ש הכתוב (ישעי' נה יג) ממצוא חפץ ודבר דבר, ודרשו חז"ל שלא יהיה דיבורך של שבת, היינו הת"ח הנקרא שבת כדיבור של ע"ה שהוא חול, רק יהיה בפה כפול כנ"ל. שפ"ה עם הכולל גימ' לשון, לרמוז שידבר לשון קודש. (ברייתאברב)

דבש תמרים

בנינו יקרים, מבאר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד. הנה בבעל הטורים כתב ד"כתית" רומז לשני המקדשים, מקדש ראשון ת"י שנים, ומקדש שני ת"כ שנים, לומר שמצוה זו של הדלקת נרות במקדש יהיה נהוג כל כך שנים, עכ"ד, ונראה עפ"י"מ שאי"תא במדרש (הובא בפריד הרוש כ"ה) בשעה שביקש הקבי"ה להחריב את הבית"מ"ק אמר כל זמן שאני בתוכו אין העכו"ם נוגעין בו אסלק שכינתי ממנו ואעלה על מכוני הראשון הה"ד אלכה ואשובה אל מקומי עד אשר יאשמו ובקשו פני, והנה ידוע מה שדרשו חז"ל על הפסוק מחוץ לפרכות אשר על העדות שהמנורה עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, ומעטה שפיר יובן למה רמז זה במנורה דייקא שת"י ות"כ שנים היו נהוג הדלקת הנרות, דכל זמן שהיו מדליקין את הנרות היה השכינה שורה בבית"מ"ק ולא יכלו האויבים להחריבו.

☆

ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, במדרש איתא הה"ד לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי, כשאמר הקב"ה למשה ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, הרע למשה, אמר לו הקב"ה, תורה שלי היתה ונתתיה לך, ונתקררה דעתו של משה, וצריך ביאור, ונראה דהנה מודעת זאת שכה הפצם ותשוקתם של הצדיקים הוא למסור את נפשם על קדושת השם כדי לקדש שם שמים בעולם, וכמו שמצינו שאמר רבי עקיבא כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה ככל נפשך אפילו נוטל את נשמתך, אמרתי מתי יבוא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו, וכן אמרו חז"ל כי בשעה שמתו נדב

ואביהוא אמר משה לאהרן, בסניי נאמר לי שאני עתיד לקדש את הבית הזה, ובאדם גדול אני מקדשו, והייתי סבור או כי או כך, ועכשיו שני בניך גדולים ממני ומך, אמנם מאד עמקו מחשבותיו ית"ש לכל יקדש את שמו על ידי משה רבינו, כי מאחר שהוא היה רבן של ישראל, היה מן ההכרח שישאר בעולם הזה כדי ללמד לישראל תורה ומצוות, וזה שדרש המדרש, כשאמר הקב"ה למשה ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו, הרע לו, כי הבין משה רבינו דמכיון שנבחרו אהרן ובניו לשרת במשכן, בודאי יתקדש הבית על ידי אחד מאלו אשר ישרתו שם בקדוש, ולכן הרע לו כי השתוקק שיצא קידוש שם שמים הלזה על ידו, אמר לו הקב"ה תורה היתה לי ונתתיה לך, היינו שאתה צריך ללמד תורה לישראל, ולכן אי אפשר שתמות על קדושת השם, והוה כוונת הכתוב לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי, כי אלמלא הוצרך ללמד תורה לישראל היה הפץ יותר למות על קידוש השם.

(ברך משה)

☆

ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד. ונראה לפרש בהקדם דברי הגמ' עתידין בתי כנסיות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל, וקשה מה היה צורך בנם הזה להעתיק בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל וכי יוקשה להשי"ת לבנות בתים חדשים, ותירץ מן דו"ט וללחיה בדברי יואל כי אז יתקיים הכתוב ואת הצפוני ארחיק מעליכם ויסיר מאתנו כל המניעות ואולם עבודה כזו בלי התנגדות אין לה חשיבות כל כך על כן יעתיק לארץ ישראל את כל אלו המקומות אשר

עבדו את ה' בגלותם ובהם ירגישו בני ישראל רישומא דקדושה מעבודת ימי הגלות ולפום צערא אנרא, עכ"ד, ובהו יש לפרש הכתוב ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן, היינו התורה כמבואר במדרש מה השמן הזה אורה לעולם אף דברי תורה אורה היא לעולם, ולזה אמר "כתית למאור" שצריך להתייגע ולהיות בבחינת כתי"ת כדי לזכות למאור התורה, "להעלות נר תמיד" כי עבודה זו ישאר תמיד לישראל, ואף בזמן הגאולה ישאר רישומא דקדושה מעבודת ימי הגלות.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שלי"מ"א)

☆

ונשמע קולו בבואו אל הקודש ובצאתו ולא ימות. וי"ל בהקדם דברי התפארת שלמה לתרץ קושיית הראשונים הא"ך נצטוו ישראל על מצות אהבת ה' והלא האהבה תלויה בלב ולא תבא בהכרח, אכן כתיב אהבתי אתכם אמר ה' דעל ידי התורה והמצות של בניי כביכול מתנוצץ ומשפיע אור כבודו בקרב לבכם ומעצמיות אור הנשפע הם שבים לאהבתו ית"ש כמים פנים אל פנים, עוד נקדים מה שכתב ק"ז בייטב לב העובד את השי"ת מאהבת ה' יוכל להוריש אותה לבניו, והנה ק"ז בברך משה כתב כי נעשה קאי על מצות מעשיות, ונשמע קאי על מצות התלויות בלב כאהבת הבורא וכדומה, והוה ביאור הכתוב ונשמע קולו בבואו אל הקודש, היינו שעובד את השי"ת בבחינת "ונשמע" דהיינו מצוות התלויות בלב כאהבת הבורא, אוי "ובצאתו" מן העולם "ולא ימות" מפני שיכול למסור כח זה לזרעו אחריו ואינו פוסק בו.

(הגה"צ ראש ישיבתנו שלי"מ"א)

דבש תמרים לפורים

ישנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים ודתיהם שונות מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים. יבואר כי ידוע שתרי"ג מצוות ניתנו לישראל, ואיך אפשר לקיים כולן והלא יש כמה מצוות שלא בא לידו מעולם כגון מצוות התלויות בארץ לבני חו"ל או מצוות שניתנו לבני כהונה ולויה וכדו', והתירוץ הוא שהלומד על מנת לקיים כשיבוא לידו הקבי"ה מצרף את מחשבתו הטובה למעשה עי"ד כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, והנה אחו"ל דבישראל מחשבה טובה הקבי"ה מצרפה למעשה ובאח"ע אין מצרף, והטעם מכבוד במהרש"א דישאל מוקמינן לי בחוקת כשרות דאילו בא לידו ודאי עשאה ובאח"ע אינו כן החוקה מנגדתו, אך הרמב"ם כתב דבחו"ל אין לו לאדם חוקת כשרות כי אם בהיות ישראל על אדמתו, אי"כ בחו"ל מחשבה טובה אין הקבי"ה מצרפה למעשה, וז"ש המן למלך אחשוורוש והתכוין להלשין לפני מלכו של עולם, י"שנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים ונאבד החוקת כשרות שלהם, ואי"כ הגם כי ידעוהם שונות מכל עם שבהם מחשבה טובה הקבי"ה מצרף למעשה ולא באח"ע, אמנם היינו בהיותו על אדמתו ולא כאשר הם מפורדים בין העמים, וכיון שאת דתי המלך אינם עושי"ם, דהרי לא נחשב להם כמעשה לבן יולמלך אין שה להניהם".

☆

חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. ואפ"ל עפימי"ש במחור יון ההמן היינו היצהיר ונקרא המן מלשון מהומה שמהמם את הבריות והנה פעולותיו של מרדכי גי"כ ידועים להם מצוות ומעשי"ט ותורה, והפרש בין

זה לזה כיתרון האור מן החושך, אכן אם עושה תשובה מאהבה אזי גם הזדונות מתהפכים לזכויות והנה ימי תשובה דימים נוראים הם בבחינת יראה וזחלים ורעדים מפחד דינין, משא"כ בפורים שאז הוא זמן קימו וקבלו מאהבה ואז זדונות נעשים זכויות ונמצא שאין הפרש אצלו בין פעולותיו אשר פעל בארור המן, ובין פעולותיו אשר פעל מבחינת ברוך מרדכי, כי שניהם כאחד טובים והיינו חייב לבסומי בבחינה שיבא לשמחה ותשובה מאהבה לזכות ברית חדשה כמו שהיה אז בהצלה עד דלא ידע שום הפרש בין ארור המן בין מה שהוא אצלו מבחינת ארור המן, לברוך מרדכי.

☆

בגמי איתא ליכא מאן דידע לישנא בישא כהמן. אי"ל תא ניכלניהו, אי"ל מיסתפינא מאלהיו דגלא ליעבד בי כדעבד בקמאי, וגו', וז"ל כהקדם מ"ש באלשיך בעמם מחצית השקל דלכאורה למה יתנו כופר נפש על עון אשר עושו ככר מתן, ע"כ צויה השי"ת להביא כל אחד מחצית, להורות כי כל איש מישראל נפשו קשורה בחבורו, ונפשות כל אישי ישראל לאחת יחשבו כי ממקור אחד הן וכבן הרי הם ערבים זה לזה, והו' שדרשו חו"ל ליכא מאן דידע לישנא בישא כהמן שבא לקטרט על מה שנהנו מססעודתו של אחשוורוש, ולזה אמר תא וניכלניהו, ואין לך להתירא מאלוקיהם כי ישנו מן המצוות ונגזר עליהם לכלותם, אמר ליה אחשוורוש אית ביה רבנן, פי' שיש בהם צדיקים אשר לא השתתפו בסעודה ומדוע יצא הקצף על כל ישראל לאבדם, אמר ליה עי"ם אח"י"ד ה"ן, פי' שנפשות כל אישי ישראל לאחת יחשבו וכל ישראל ערביין זה לזה, ולכן אף אלו שלא חטאו

נענשים בעון האחרים, ולכן אמר המן לשקול עשרת אלפים ככר כסף כחשבון מחצית השקל של כל אחד, כי מזה למדין שכל ישראל ערביין זה לזה וזה רצה לעורר הקטרטוג על כל עדת ישראל שיתפסו כולם בעון אותם החוטאים שהשתתפו בסעודתו של אחשוורוש.

☆

ויתלו את המן על העץ. במדרש איתא אמר הקבי"ה כיון שמת משה במדבר ולא נכנס לארץ לכן יתלו את המן על העץ, והני"ל בדרך דרוש לפי מ"ש בכתב האר"י דמשה רבינו היה גלגול הכל המצרי שהרג היה גלגול קין ועל כן הרגו ולפי זה בדין הרגו, אכן קין עשה תשובה ואם נתקבל תשובתו לא היה למשה להרוג את המצרי, והנה חקרו הקדמונים אי מהני תשובה על גי עבירות החמורות והדבר תלוי במה דכתיב תשב אנשי עד דכא ריית דים כיפירה אישה, ופליגי בגמי א' אמרינן עד ועד בכלל או לא, ואיכא מ"י"ד דסובר עד ולא עד בכלל ואי"כ לא מהני תשובה על גי עבירות הללו, ואי"כ שפיר עשה משה שהת. המצרי, והנה איתא במדרש שא"ל הקבי"ה למשה אתמול הרגת את המצרי ואתה רוצה ליכנס לארץ, וכיון שלא נכנס ש"מ דשלא כדן הרגו משום שנתקבל תשובת קין, והו' שטען ואת דתי המלך אינם עושים דכיון שהשתחוו לצלם שוב לא מהני תשובה לעיני ולמלך אין שוה להניהם, אבל כיון שמת משה במדבר ולא נכנס לארץ נמשום שהרג את המצרי דנתקבל תשובת קין ואי"כ מהני תשובה על גי עבירות הללו, לכן ויתלו את המן על העץ כי נתבטל הקטרטוג.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שלימ"א)

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו וזוגה מביקים

בשפתי צדיקים

ויקחו אליך שמן זית זך

בעיר סלאנים ה' גבאי צדקה אחד שה' מקבץ על הגבאות כל הימים לצרכי ציבור, אולם מעולם לא רצה לתת דין וחשבון לחבריו העוסקים עמו במלאכת הקודש, וכתוצאה מזה ריננו אחריו בעיר שלטובת עצמו הוא דורש ואוסף הכספים, וכשסיפרו הדברים לר' אייזל סלאנימער אמר שהעסקן הוא היפוך הגמור ממש רבינו שהוא אוסף בשבילו ואומר שזה לצרכי רבים ואילו משה רבינו אסף לצרכי גבוה ואמר שזה בשבילו וכמאמרו "ויקחו אליך שמן זית זך".

להעלות נר תמיד

מעשה בחסיד אחד שבא אל הרה"ק ר' יהודה צבי מסטרעטין זצוק"ל וככה לפניו בכבי תמורים שהשכחה גוברת עליו ושוכח תלמודו וביקש ממנו שיתן לו איזה סגולה שלא יהא להשר של שכחה שליטה עליו, נענה הרה"ק ר' יהודה צבי מסטרעטין ואמר הנה בפרשתו כתיב "להעלות נר תמיד" ולהלן בפרשה סתיב "לזכרון לפני ה' תמיד" אף אתה עשה כן שתהא מעלה ומדליק נר תמיד בתוך ביתך ותלמד לאורו, ואין לך סגולה בדוקה ומנוסה נגד השכחה גדולה מזו, וברייתא מפורשת היא (ברכות ז). תניא הרואה זמן זית בחלום יצפה למאור תורה וכ"ש כשרואה בהקיץ שמן זית שבוודאי יזכה למאור תורה. (שיח שרפי קודש)

ועשית משבצות זהב

שמעתי מאאמו"ר הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זללה"ה שאמר בשם הרב הקדוש מלובלין זללה"ה אשר פעם אחת בשבת פרשת תצוה לא אמר תורה בליל שבת, אך אמר בזה הלשון: "יש לי לומר איזה דבר אבל אינם מניחים לי" וכן בסעודת שחרית אמר כן בזה הלשון, ואח"כ בסעודה שלישית אמר עתה יש לי רשות לומר מה שהיה במחשבותי, הפירוש ועשית משבצות זהב אשר כל אחד מישראל יהיה להם משבצות פירוש תיבות מלאים זהב.

(זכרון אליהו)

קודש קדשים הוא לה' - הוא אהרן הכהן

רבי שמעון פדהייצר ז"ל שבנעוריו שימש את המלבי"ם ועלה לירושלים, נהג לספר באזני הגה"ק מהר"ל דיסקין

ז"ע סיפורים ועובדות מחיי המלבי"ם, שבעצמו היה עד ראייה ושמיעה להם, והיה רבי יהושע לייב מקשיב לסיפורי בהשתוקקות רבה, פע"א סיפר ר' שמעון כדלהלן: נוהג היה המלבי"ם בעירנו בוקרשט, ללמוד בכל ליל שבת את פרשת השבוע ברכים בנוכחות קהל רב שמנה כשלוש מאות בעלי בתים, מאזניו שאבו קורת רוח ועונג רוחני מרעיונותיו וחידושיו שהיה משמיע דרך העברה בפרשת השבוע, אך הנה קרה פעם בליל שב"ק פרשת תצוה, כשהגיע לפסוק האחרון שבפרשה, פירש המלבי"ם את הפסוק שבסוף הפרשה "זכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכפורים אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם קודש קדשים הוא לה', ורש"י מבאר "קודש קדשים" הוא המזבח, והמלבי"ם פירש ש"קודש קדשים" הכוונה על אהרן הכהן שהוא הוא "קודש קדשים", פירוש זה קומם כנגדו את ה"משכילים" שלעגו על דבריו שהוא נוטה מפירוש רש"י, ובכלל ממתי שמענו שהתורה תהלל בן תמותה בתואר "קודש קדשים", הם התלוצצו בלי גבול על חשבוננו, ומוקירי המלבי"ם השתתקו באין מענה בפייהם להסביר את פשר ה"טעות", אך עם כל זאת לא הרהיב איש להעמיד את המלבי"ם גופו על "טעותו", רק אנוכי אזרתי עוז וביני לביני שאלתי את פיו: וכי לא טעה מר בפירושו שכוונת התורה ב"קודש קדשים היא ל"אהרן הכהן", הרי בזה נתן רבינו מקום ל"משכילים לקנטרו, ברם, המלבי"ם השיב לי על דבריו ללא שמץ התרגשות, נו, למי אכפת ליצנותם של ה"משכילים", אבל הרי זה אינו הפירוש הנכון – טען ר' שמעון לעומתו – אמר לו המלבי"ם: הרי כבר אמרתי את שאמרתי ומה יכולני עכשיו לעשות, בליל שב"ק הקרוב אחזור לפסוק זה, והנה אתא ליל שב"ק פרשת "כי תשא" הקהל כולו היה דרוך לקראת השיעור בציפיה לראות כיצד יצליח המלבי"ם להסביר את "טעותו", אפס לתדהמתם פתח המלבי"ם את שיעורו באמירה כזאת: "בטרם אנו מתחילים פרשת "כי תשא" נשוב אל הפסוק האחרון מפרשת "תצוה": קודש קדשים - הוא אהרן הכהן, ותוך כדי דיבור עבר מיד לסדר "כי תשא" כדרכו, הקהל נשאר משתומם, למחרת פניתי אליו שוב ושאלתי אותו: רבי, הלא חזר שנית על "טעותו", ענהו המלבי"ם: אין כאן שום טעות, מקרא מלא הוא בדברי הימים "ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים הוא ובניו עד עולם" שאלו ר' שמעון: אם כנים הדברים מדוע זה לא הקהה רבינו את שיניהם של ה"משכילים", אמר לו המלבי"ם: הרי סתיב (משליכו, ד) "אל תען כסיל".

(אוצרותיהם של צדיקים)

בשפתי צדיקים לפורים

ויעבור מרדכי

מסופר על הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זי"ע שטרם שנתפרסם היה עני גדול ועסק במלמדות אצל כפרי אחד, פעם חלה הכפרי מאוד ואמרו לו שיתן צדקה לעשרה עניים שיתענו יום שלם ויבקשו רחמים עליו, מוכן שהראשון מהעשרה היה ר' יצחק, אך הוא לא התענה כלל כמו התשעה האחרים, אלא קנה בשר ודגים ומטעמים וסעד עם בני ביתו והטיבו לבם יחד, הכפרי הכריא וכשנודע לו איך שר' יצחק "התענה" חרה לו מאוד וישאלהו איך מלאו לבו לעבור על דברי משלח, אשר נתן לו הכסף ע"מ שיתענה, השיבו ר' יצחק דע כי בתחילה חשבתי לעשות כדברך, אבל חשבתי שנית בלבי איזו פעולה תהיה מתעניתי בשמים רגילים למדי בתעניותי, לכן התבוננתי שיותר טוב לעשות בממונך סעודה יפה לי ולמשפחתי שבזה תתהווה התעוררות בשמים וישאלו מה יום מיזמים, היכן לקח העני המרוד הזה סעודה שלמה כזו לו ולמשפחתו, ויימצא הדבר כי אתה החיית אותנו בכסףך, ובזכות זו תזכה לרפואה וכן אפשר לומר במה שנאמר ויעבור מרדכי ודרשו חז"ל שהעביר יו"ט הראשון של פסח בתענית וקשה וכי לא היה יכול מרדכי לתקן תענית ביום חול אכן לפי הנ"ל י"ל שהיתה מחשבת מרדכי כי אם יתקן תענית ביום חול כבר רגילים בשמים שישראל מתענים על כל צרה שלא תבוא, אבל תענית בפסח לא אירעה עדיין, כי ביו"ט הכל שמחים וסועדים לבם ומזה תתעורר בשמים התמיהה מה קרה ויודע למעלה כי עת צרה היא ליעקב ואז ממנה יושע. (מהרי"ד מבעלזא)

ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי גו'

מעשה שהיה בימי רבי שרירא גאון זצ"ל, עשיר מופלג היה לו ספר תורה יקר ערך שהיתה כתב ידו של עזרא הסופר. ולהעשיר הזה היו לו שני בנים. ולאחר פטירתו היה מחלוקת גדול בין הבנים היורשים מחמת שכל אחד מהם חפץ לקחת את הספר תורה הזה מלקחת כל כסף וזהב שבעולם. והציעו טענותיהם לפני יודעי דת ויצא הפסק דין שהחלוקה תהיה ביניהם ע"פ הגורל ומי שיזכה ע"פ הגורל בהספר תורה שייך לו הספר תורה הזה. והטילו גורל ביניהם וזכה האחד בהספר תורה הנ"ל ושמח מאוד שמחה גדולה. והיה בעיניו כמוצא שלל רב

ולהשני היה לו יסורים גדולים כי אף שלקח כנגדו הרבה כסף וזהב כ"ז אינו שוה לו מגודל תשוקתו להספר תורה הזה. והיה שם בהעיר הנ"ל מומר אחד ובראותו כל זאת מאוד חרה אפו על היורש הזה שאיבד חון רב בעד ספר תורה אחד. ועשה ברשע להחליף את מלבושיו כדי שלא

יכירוהו. והלך להבית הכנסת אשר היה שם הספר תורה הזה. והתחבא שמה באיזה זווית עד הערב וכאשר הלכו כל האנשים לביתם לקח המומר הזה את הספר תורה מנרתיקו ומצא כתוב (שמות נג, ב) ועבדתם את ה' אלהיכם ובירך את חמך וגו' ועשה הרשע הזה ברשעתו ומחק את הע' מן ועבדתם וכתב א' במקומו ופיסל את הספר תורה בחירוף וגידוף גדול ר"ל. ודבר זה לא נתוודע לשום אדם. ולאחר כמה ימים נודע הדבר שיש טעות כזה בהספר תורה הזה. והנה היורש הזה שהספר תורה נפל בגורלו היה לו צער גדול בשמעו מזה. ומגדול היסורים ודאגה נחלה מאוד כי אמר אף שיכולך לתקן הטעות הזה אבל לא יהיה נקרא ספר תורה של עזרא הסופר. ובא אליו אביו בחלום הלילה וסיפר לו את כל המאורע וצוה לחפש תחת השולחן ושם נמצא עין של המומר אשר יקיים בו עין תחת עין ועוד אמר לו אביו אשר הספר תורה לא יתקן שום אדם, כי כן יצא הפסק מהב"ד של מעלה אשר עזרא הסופר בעצמו יתקן את ה ספר תורה שלו וכן היה כאשר אמר אביו.

וכאשר שמע הגאון הנ"ל המעשה הזאת אמר שעפ"ז נוכל לתרץ הפסוקים במגילה ותען אסתר גו' תנתן לי נפשי גו' כי נמכרנו גו' להשמיד גו' ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי גו' ויאמר המלך אחשורוש גו' מי הוא זה גו' אשר מלאו לבו לעשות כן. דהנה קשה הלשון נמכרנו שאמרה אסתר, כי היאך שייך לשון מכירה אצל הריגה. והיה צ"ל כי נגזר עלינו. ועוד למה הוסיפה אסתר לאמר ואלו לעבדים גו' נמכרנו החרשתי אשר לא נאמר עד הנה שום זכר מן מכירות לעבדים. ועוד מה אמר אחשורוש מי הוא זה וגו' הלא הוא בעצמו חתם א"ע על הגזירה כמו שאמר הכתוב ויכתוב בשם המלך וגו'.

אכן לפי עובדא זו י"ל כי המן הרשע עשה ג"כ כדבר הזה. היינו מתחילה כאשר בא לפי המלך לא גילה לו תוכן כוונתו הרע רק אמר שרצונו לקנות את היהודים לעבוד בהם. ונותן בעד זה עשרת אלפים ככר כסף. וכתב השטר מכירה על לה"ק לעבדם. והמלך אחשורוש חתם א"ע על זה. ואח"כ עשה המן הרשע ברשתו ומחק את הע' וכתב א' במקומו בלשון לאבדם. ואח"כ כאשר ראו סופרי המלך את השטר מכירה שהיה נכתב לאבדם, אז כתבו הם פי הדבר להשמיד להרוג ולאבד, וזהו שאמרה אסתר. ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו. היינו כאשר אמר לפניך בתחילה. החרשתי. ולכן כעס המלך אחשורוש ואמר מי הוא זה ואי זו הוא אשר מלאו לבו לעשות כן, פי' כי אני לא מכרתי אותם אלא לעבדים. ועל ידי זה עשה לנו השי"ת נסים ונפלאות על ידי מרדכי ואסתר. וכן יהי רצון שירומם קרן ישראל במהרה בימינו אמן. ע"כ דברי אדמו"ר הרב הקדוש וד פח"ת. (אוהב ישראל)

מאמרים נחמדים ע"ד דרוש מיוסדים כפתור ופרח משויקדים

פרפראות להכמה

ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, ובמדרש (שמות רבה ל"ז ד') הה"ד לולי תורתך שעשועי או אבדתי בעניי, בשעה שאמר הקב"ה למשה ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך הרע למשה א"ל הקב"ה תורה שלי היתה ונתת לי, וצריך ביאור. והנל"פ דהנה משה לא הי' יכול להיות כהן גדול על שהרג את המצרי וכהן שהרג את הנפש אפי' בשוגג לא ישא את כפיו (כמבואר בשו"ע א"ח סימן קכ"ח סעי' ל"ה) ואפי' עשה תשובה לא מהני, אכן אמרו חז"ל גדול המחטיא יותר מן ההורג וא"כ גם אהרן אינו ראוי להיות כהן גדול מפני שהחטיא את ישראל במעשה העגל וגדול המחטיא יותר מן ההורג והו"ל ככהן שהרג את הנפש כנ"ל, אמנם איתא במדרש (שמו"ד מ"ז י"ד) דמשה רבינו למד זכות על ישראל במעשה העגל שאמר הקב"ה לא יהי ל"ך אלהים אחרים לי ציית ולא להם, וכמו"כ אפ"ל שאהרן ג"כ טען כנ"ל דרק למשה ציווה לא יהי לך אלהים אחרים ומשו"ה עשה את העגל וכיון שיש לו לימוד זכות הנ"ל שפיר הי' יכול להיות כה"ג ובהו יובן כברי המדרש כשאמר הקב"ה ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך שנטלתי ממך הכהונה בסיבת הרציחה שהרגת את הנפש ונתת לי לאהרן ולכן הרע למשה דהלא גם אהרן הרג את הנפש במעשה העגל ומאי אולמי' אהרן ממנו, ע"ז השיב לו הקב"ה תורה שלי היתה ונתת לי ל"ך שדייקא לך ציווית ולא להם ולכן לא חטא במעשה העגל ומשו"ה שפיר יוכל להיות כהן גדול והבן.

☆☆☆

ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, ובמדרש (שמות רבה ל"ז ד') הה"ד לולי תורתך שעשועי או אבדתי בעניי, בשעה שאמר הקב"ה למשה ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך הרע למשה א"ל הקב"ה תורה שלי היתה ונתת לי, ונראה דוודאי היה משה שמח בגדולת אחיו, ומחמת רוב ענותנותו היה מחזיק לאהרן שהוא גדול ממנו, והוא הדבר אשר הרע לו למשה כשאמר לו הקב"ה ואתה הקרב אליך וגו' כי הבין שאהרן יהיה נצרך לו שהוא יקריב אותו והרע לו הלא אדרבא שורת הדין הוא שאהרן יהיה צריך להקריב אותו אליו, שהרי הוא גדול הימנו, ולפיכך אמר לו הקב"ה תורה שלי היתה ונתת לי, לך, דהיינו כי רק משה היה יכול לקבל את התורה מאתו ית"ש מחמת גודל ענותנותו, מה שלא מצוינו כן אצל יחזקאל, שהיה צריך לקבלה דייקא ממשה, כדתנן משה קבל תורה מסני' ומסרה ליהושע, ולכן גם כאן היה מוכרח הכל להיות על ידי משה, ועל כן צריך אתה להקריב אליך.

☆☆☆

ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, ובמדרש (שמות רבה ל"ז ד') הה"ד לולי תורתך שעשועי או אבדתי בעניי, בשעה שאמר הקב"ה למשה ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך הרע למשה א"ל

הקב"ה תורה שלי היתה ונתת לי, וי"ל עפי"מ שראיתי בספח"ק עיר דוד שמפרש הפסוק הנ"ל לולי תורתך שעשועי או אבדתי בעניי, כי באמת בזמן שאין ביהמ"ק קיים איך ובמה יקיימו קרבנות וגם אפי' בזמן שביהמ"ק הי' קיים לכאורה מי שחזר בדלי דלות ואיני ידו משגת אפי' עשירית האימה מה יביא, אלא דגם לזה יש תקנה ע"י עסק התורה שאמרו חז"ל כל הלומד פרשת עולה כאילו הקריב עולה, וה"ש לולי תורתך שעשועי שאכל להקריב הקרבנות ע"י עסק התורה או אבדתי בעניי דייקא, בעת שהנני עני ואביון ואין בכוחי לקיים בפועל מחמת חסרון כ"ס, עיי"ש. והנה מתאמרא בשם הבעש"ט ז"ע שכל דבר הנעשה ע"י הקב"ה בעצמו לעולם קיים ורק מה שנעשה ע"י עבדיו הנביאים יש להם ביטול ומה"ט הביהמ"ק והמשכן שנעשו ע"י בני אדם בטלים עד לעת"ל שיהא מקדש ה' כוונ ידך, ובה מפרשים אלה פקודי המשכן משכן שנתמשכן בעונותיהם של ישראל יען אשר פקד ע"פ משה ואהרן כנודע, ולכן בשעה שאמר הקב"ה ואת"ה דייקא הקרב אליך את אהרן וכי שיתמנה אהרן ע"י משה דייקא ולא מהשיית בעצמו הרע למשה מפני שהבין כי לא יהי' לעולם בכהונתו וע"כ הרע לו וע"ז הבטיחו השי"ת כי תורה שלי היתה ונתת לי לך כי ע"י התורה יוכלו לעולם להקריב קרבנות מיד ולדורות והה"ד לולי תורתך שעשועי או אבדתי בעניי אפי' בזמן שביהמ"ק הי' קיים כנ"ל.

☆☆☆

ונשמע קולו בבואו אל הקודש, ג' במסורה נעשה ונשמע, ונשמע פתגם המלך, ונשמע קול בבואו אל הקודש, וצ"ב להבין תורת המסורה. והנל"פ עפי"מ שאחז"ל ויתיצבו בתחתית ההר מלמד שכפה עליהם את ההר כנגיית ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קברתכם ומכאן מודעה רבה לאריותא ואעפ"כ הדר קבלוה בימי אחרשוש, והנה התספות הקשו דלמה הי' צריך לכפיית ההר הרי הם אמרו נעשה ונשמע, ותרצו כי יראו מהאש הגדולה עיי"ש, ולפי"מ דאמרי' בתנחומא דהמודעה הי' על תורה שבע"פ ניחא דנעשה ונשמע אמרו על תורה שבכתב, ומה שהיו אנוסים הי' על תורה שבע"פ. והרשב"א כתב דמודעא זו היתה עד שלא בא לארץ אבל כשבא לארץ נתבטל המודעא דכתיב ויתן להם ארצות טים בעבור ישמחו חוקי וכו'. ובהו יובן תורת המסורה נעשה ונשמע שאמרו ישראל בשעת קבלת התורה ולפי"ז קשה למה הי' צריך לכפיית הר ע"ז קאמר ונשמע פתגם המלך דמה שאמרו ונשמע הי' רק על פתגם המלך דהיינו תורה שבכתב אך המודעה היתה על תורה שבע"פ, ומיהו כל זה הי' רק עד שלא בא לארץ אך אח"כ ונשמע קולו בבואו אל הקודש.

(נחל קדומים)

פרפראות לחכמה לפורים

התורה, ואף גם זאת שהיו צריכין לבטל מצות אכילת מצה ומרור וארבעה כוסות, וזה שאמרה וצומו עלי, עלי היינו, לי אתאמר כנבואה שהותר לכם עשות כזאת בהוראת שעה, וחזרה ואמרה אל תאכלו ואל תשתו, לרמז כי הגם שיש באלה הימים אכילת מצה ומרור וגם שתיית מצה ד' כוסות עכ"ו תבטלו הכל. (בני יששכר)

☆☆☆

בגמ' (מגילה ג.) איתא רבי יהושע בן קרחא אומר אסתר וירקרות היתה (כהדסה) אלא חוט של חסד משוך עליה מאת הקב"ה (ולכך נראית יפה ונשאה חן בעיני אחשורוש), ויש לדקדק מי דחקיה לר' יהושע בן קרחא להוציא הדבר מפשרט, וי"ל דר' יהושע בן קרחא לשיטתו אזיל, דהנה איתא בגמ' (בבא בתרא טו.) רבי יהושע בן קרחא אומר דאיוב היה בימי אחשורוש, דהנה כתיב (איוב מב טו) ולא נמצא נשים יפות כבנות איוב בכל הארץ, הרי מקרא מפורש דבנות איוב היו יותר יפות מכל בנות הארץ, וכיון דרבי יהושע בן קרחא סובר דהם היו בימי אחשורוש ע"כ צריך לומר דהיו יפות ביותר גם מאסתר המלכה, לכך סבר רבי יהושע בן קרחא דאסתר וירקרות היתה רק חוט של חסד משוך עליה מאת הקב"ה ולכך נשאה חן לפניו יותר מכל הבתולות כמ"ש ותשא חן וחסד לפניו. (הגרא)

☆☆☆

במדרש פליאה איתא אילו היה משה נכנס לארץ שפיר שמח המן אבל עכשיו שלא נכנס לארץ לכן ויתלו את המן על העץ. וי"ל עפ"י שכתבתי בחלק סוכת שלם (אות נ"ד) דהוצרך משה להשאר במדבר מטעם זה נהנה וזה לא חסר וספין אותו על מדת סדום דמשה רצה ליכנס לאר"י רק בשביל לקיים המצות ואמר לו הקב"ה מעלה אני עליך כאילו עשיתם ואתא במדרש שע"י שנשאר משה במדבר יקמו כל הדור לעת"ל לתחיית המתים וא"כ הוה זה נהנה מתי מדבר וזה לא חסר דהרי נחשב עליו כאילו עשיתם והנה המן הרשע לאחר שכלה מלשינותיו אמר ולמלך אין שוה להניחם ופרש"י מה בצע ועדיין קשה הלא גם אם אין בצע להמלך במה שמניחם הלא כל שאין לו חסרון בדבר הו"ל זה נהנה וזה לא חסר ספין על מדת סדום וו"ש המדרש אלו עבר משה את הירדן וא"כ לא ה"י הדין שזה נהנה ולא חסר ספין על מדת סדום שפיר ה"י שמח שלא ה"י כופין אותו ג"כ מן השמים על מדת סדום אבל עכשיו שלא עבר ויתלו את המן על העץ. (משמרת אלעזר)

ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר ובכל מדינה ומדינה שמחה וששון ליהודים משתה ויום טוב ורבים מעמי הארץ מתייחדים כי נפל פחד היהודים עליהם. ונראה לבאר המשך הכתובים עפ"י דקיי"ל שבת ויו"ט לא זמן תפילין ואסור להניח משום תפילין הוא אות וכן מילה הוא אות ועפ"י שנים עדים אלו יקום דבר שמעידים על כל אחד מישראל כי הוא זרע ישראל, ושבת ויו"ט שהן גופי אות באיסור עשית מלאכה, אסור להניח תפילין להוסיף אות, וא"כ נ"ל כיון דדרש חז"ל (מגילה טו.) על פסוק זה וששון זה מילה ויקר אלו תפילין שנאמר ורואו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וירא ממך ותני ר"א הגדול אמר אלו תפילין שבראש, והשתא מובן דקרא קמי בשושן קאי אמר ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר שחזרו לשתי האותות אלו מילה ותפילין להראות שהן יהודים, ולא היו עושים יו"ט לאסור בעשיית מלאכה, אבל בכל מדינה ומדינה שמחה וששון ליהודים משתה ויו"ט דכיון דנהגו איסור מלאכה לא היו מניחים תפילין ומשו"ה לא נאמר בפסוק זה ויקר, אך מ"מ רבים מעמי הארץ מתייחדים כי נפל פחד היהודים עליהם כמו סגולת התפילין שנאמר בו ורואו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וירא ממך. (דברי מהרי"א)

☆☆☆

ובלים מכלים שונים ויין מלכות רב ביד המלך. ונראה לפרש דמודעת זאת דכלים הללו היו של ביהמ"ק ואחשורוש השתמש בכלים אלו לצורך סעודתו, והנה בליל חג הפסח אמרים אנו משתכר בכלי קדש נהרג בו בלילה והיינו בלשצר שאף הוא השתמש בכלי המקדש וראה יד הכותבת על תקרת ביתו "מנא מנא תקל ופרסיך", וא"כ לכאורה מפני מה נשתנה דינו של אחשורוש שלא נענש על זה, אכן י"ל דזה עצמו שאחשורוש ה"י טוב לבו ביין והרג את ושתיה זה היה עונשו, והשתא יובן שפיר "ובלים מכלים שונים" ר"ל מה נשתנה כלים שהשתמש אחשורוש לכלים שהשתמש בו בלשצר דהרי חזונו שלא נענש אחשורוש על זה, ובא הכתוב כמשיב ציון מלכות" היינו ששתה המלך אחשורוש וזכה גרם להרוג את ושתיה, "רב כיד המלך" שהוא עונש גדול ורב כמו היד שכתבה על בית בלשצר. (החיד"א)

☆☆☆

וצומו עלי ואל תאכלו ואת תשתו. ולכאורה צ"ב דכיון שאמרה "וצומו" הנה ידענו שהצום הוא שלא לאכול ולשתות, אכן י"ל דידוע שהיה יו"ט הראשון של פסח ואסור להתענות מן

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה ארי' ב"ר יהושע ז"ל
נלב"ע י"א אדר
הלע"נ הרה"ח ר' יהושע ב"ר הניחם נתן ז"ל
נלב"ע י"ג אדר
הונצח ע"י נכדו הר"ר יואל פריינד הי"ד

לעילוי נשמת

האה"ח מרת אסתר פארקאש ע"ה
ב"ר מנחם ישראל ז"ל
נלב"ע י"ה אדר תשל"ו

צדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי היים

כ"ב

ארץ הקודש תובב"א

אלקא דמאיר עננו

יברך את בית אהר"ן

ברגשי שמחה והוקרה, נביע בזאת השורה, ברכת מזל טוב וכל שירה, קדם ידידינו היקר האי גברא יקירא, עושה ומעשה צדקה וחסד תדירא, להגיד שבחו של אהר"ן שלא שינה, מסור לטובת כוללינו הק' ברוח נאמנה, אד"ם היקר באנשים, ראש וראשון לכל דבר שבקדשים, מלא חכמה ומדע, אוצר כל כלי חמדה, ה"ה

הרבני הנגיד הנכבד, רחף צדקה וחסד

מוה"ד **אהרן מתתי' דיוטש** שליט"א

מנכבדי ק"ק יטב לב בעזאב"י וויליאמסבורג יע"א

לרגל תת ה' שמחה בביתו, בהולדת נכדתו,

אצל חתנו החשוב הרה"ג ר' יצחק מאיר לאנדא שליט"א

רב דביהמ"ד ווערעצקי ברוקלין נ"י

ויה"ר שמשמחה זו יושפע לו רב ברכות ושובע שמחות, מתוך תענוג ונחת, וימשיך בפעליו הכבירים לפרט ולכלל מתוך הרחבת הדעת, ובשכר זאת ברכת ה' תלוה אותו בכל עת, וכל טוב סלה.

המברכים ביקרא דאורייתא

הנהלת הכולל

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפולאים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

הרשת והקרת

בענין מצות אכילת קדשים

והשאר נטמא אין בכך כלום והקרבתן כשר, רק שהמנויין אין יוצאין ידי חובתן במ"ע של אכילת הקרבן אם לא אכלו ממנו כזית, אבל עצם הקרבן כשר אם אכלו ממנו כזית, וה"ל בכל הקרבנות שאם יתחלקו בין הכהנים כשיעורי פולין לא היה מתקיים המצות אכילה בזה, אבל באמת הרי הכהן הגדול נוטל חלק בראש כמבואר ביזמא (ז:). וא"כ הוא אכל כזית בבדי אכילת פרס ועל ידו כבר נתקיים מצות אכילת הקרבן, והשאר נתחלק בין הכהנים אפי' אם הגיע לכ אחד רק כשיעור פול סגי בהכי.

וכן כתב התוס' ישנים ביזמא (ט:). ע"ד הגמ' ת"ד מ' שנה ששימש שמעון הצדיק היה גורל עולה בימין וכו' וכל כהן שמגיעו כזית יש אוכלו ושבע ויש אוכלו ומותיר, מבאן ואילך נשתלחה מאירה בעומר ובשתי הלחם וכל כהן מגיעו כפול, הצנועין מושכין את ידיהם והגררנין נוטלין ואוכלין וגו' עכ"ד הגמ'.

והתוס' ישנים (שם) בד"ה שמגיעו וכו' כתב אומר רבי דדוקא שמגיעו כפול ע"כ הצנועין משכו את ידיהם, אבל בכזית לא היו מושכין את ידיהם כי דימו לקיים מצות אכילת קדשים, אבל כאן לא היה מצות אכילה כיון שאין שם אלא כפול ולא היו שבעין, ואי קשיא אי היו מגיעין כפול ולא היו שבעים א"כ האין קיימו מצות אכילה, י"ל דלא בעי כזית לגמרי אלא כזית עדיף וחשיבא אכילה וכו' ע"ש. ומשמע מדבריו שאין מצות אכילה מתקיים בפחות מכזית, וע"כ כיון שהכהן גדול או כהן המקריב אכל כזית סגי בהא. אמנם ע"ל דאע"ג דליכא מצוה גמורה באכילת קדשים בפחות מכזית, מ"מ איכא מצוה לקבל מתנות כהונה אפי' שהוא פחות מכזית, וע"כ כיון שאינה מצוה גמורה הצנועין משכו את ידיהם ממנה.

★

ובשו"ת הנ"ל (סי' קמ) ערך תשובה להגאון בעל מהרי"ץ חיות ובו מחזק דבריו הנ"ל, דבעצם יש שני חלקים במצות אכילת קדשים א' מצות אכילת הקרבן שהוא בכזית, ומצוה זו יוצאין בזה שא' מן הכהנים

בפרשתן (תצוה כט, לג) ואכלו אותם אשר סיפר בהם, הנה כאן נצטוו הכהנים לאכול בשר קצת מן הקרבנות כגון החטאת והאשם, שנאמר בהם קרא הנ"ל, ואמרו חז"ל (פסחים נט) כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים.

וכתב החינוך (מצוה קב) דבכלל מצוה זו גם כן שיאכלו הכהנים חלקם המגיע להם בקדשים קלים, וכן אכילת התרומה בכלל המצוה, ואולם אין אכילת קדשים קלים ותרומה כאכילת בשר חטאת ואשם, שבאכילת חטאת ואשם תושלם כפרת המתכפר ע"י אכילת הכהנים, אבל בקדשים קלים לא יגרע ולא יוסיף אכילת הכהנים במצות המקריב והנותן, עיי"ש.

וחקרו האחרונים (והראשון הוא בשרת מוצל מאש סי' נא) אי המצוה לאכול הקדשים הוא דייקא בכזית או אפי' בכל שהוא, דהיינו אם הכהן יאכל חצי כזית מבשר הקדשים האם קיים מצות האכילה בזה או דייקא בכזית.

★

בשו"ת חת"ס (א"ח סי' מט) מביא חקירה הנ"ל, ומברר דהרי באיסורי אכילת קדשים כגון פגול ונוטר וכדו' פשיטא לן דשיעוריה בכזית, כדמצינו בכמה דוכתין בש"ס להדיא, בברכות (מ). מה איסורו בכזית אף חזרתו בכזית וכו', וכן מוכח בפסחים (פד:). וא"כ כיון דהא פשיטא לן דשיעוריה כזית לגבי איסורן ופסולן, א"כ ממילא מוכח שגם מצות עשה של אכילת קדשים הוא בכזית, וכדמוכח בסוגיא דיקדש בזבחים (צ:). דאם פסולה תיפסל, ואי נימא דאכילתן הוא אפי' בכל שהוא א"כ מאי פריך התם הרי יכול לאכול בפחות פחות מכזית, אלא עכ"ל אין המצוה אלא בכזית. והא דאמרי' ביזמא (ט:). שבלחם הפנים הגיע לכל אחד מהכהנים שיעור כפול שהוא פחות מכזית, משם אין קושיא ד"ל דסגי בכזית אחד אם נאכל ע"י אחד מהכהנים, אז כבר בעלים מתכפרים בזה ולא בעינן שכל הקרבן יהי נאכל בכזיתם, ופסח יוכיח שאפי' שיעקד באכילה, מ"מ אם כזית אחד נאכל

איכא מצות אכילה, אבל מכיון שנשתלחה מאירה וכל כהן קיבל רק כשיעור פול, א"כ נתנו לאחרים שעל ידיהם יתקיים המצוה דהיינו שהקרבן ייאכל, עבתו"ד ע"ש.

☆

והמהר"ם שיק (על מצוות מ' קב) מחדש ג"כ ב"ל שיש במצות אכילת קדשים ב' דינים א' מצות אכילה, ב' מצוה שהקרבן ייאכל, ומביא ד' התורת כהנים (בפר' יצ) מצות תאכל דרש"י תיאכל אפי' כל שהוא ע"ש, ומשמע דאיכא מצוה אפי' בכל שהוא, וא"כ תקשי על הצנעין אמאי משכו ידיהם לפי"ד התורת כהנים הרי איכא מצוה רבתא בהכי.

אמנם י"ל דבעצם איכא מצות אכילה בכזית שהוא שיעור אכילה, אבל הואיל ולא היה שייך ליתן לכל כהן מהאנשי משמר של הבית אב שיעור של כזית, והרי צוותה תורה לכל בני אהרן תהי' איש כאחיו, ע"כ לפעמים היה מגיע לכל אחד רק כפול, על כן אתי קרא דמצות תיאכל וכדרשת התורת כהנים דאפי' בכל שהוא איכא מצוה, דהיינו המצוה שהקרבן יהיה נאכל ולא מצות אכילה.

והא דהצנעין משכו את ידיהם ממנו טעון ביאור לפי"ז מדאיכא אכתי מצוה גם בכל שהוא, אלא די"ל דעל כן משכו ידיהם שעי"ז יוכלו הכהנים האחרים לקיים המצוה בשלימות, דהיינו גם החלק הא' של המצוה דהיינו בכזית, עכ"ד.

יאכל כזית לשובע נפשו כמבואר לעיל באריכות, ב' שהקרבן יהיה נאכל בשלימותה ולא יותיר ממנה, ומצוה זו שייך שפיר לקיים אפי' כשכל אחד רק כשיעור פול, דסוף כל סוף הקרבן נאכל, ומברר דבריו מד' התוס ישנים הנ"ל שמחד גיסא מצינו שהצנעין משכו את ידיהם שמשמע שאין מצוה בזה, ומאיך גיסא מצינו שחלקו כן שלכל אחד יגיע כפול ואי לא הוי בה שום מצוה לא היה להתחלק כן שלא יקימו בזה שום מצוה, עיי"ש באריכות דבריו.

☆

והמהר"ץ חיות ביומא (שם) מביא שרש"י פי' שהצנעין משכו את ידיהם כיון שראו שאין משבע את הגרגרנין, אבל רש"י בקידושין (גג) שעל כן משכו ידיהם כן דליכא כזית למאי חזי.

ורצה לפשוט מדבריו ספיקו של השבות יעקב אי איכא מצות אכילה בחצי שיעור, ולכאורה מד' רש"י כאן משמע דליכא שום מצוה בפחות מכשיעור, וע"כ משכו הצנעין את ידיהם.

אמנם הגאון מהר"מ סופר שהי' אב"ד בק"ק פרעסבורג (כותנו על החת"ס) דחה דבריו דאין שום ראיה מזה, דאדרבה י"ל דבמצות אכילת קדשים המצוה הוא שהקרבן ייאכל, וא"כ אין מצוה אלא על אנשי משמר שעסקו בהקרבת הקרבן, ואין החיוב על כל כהן לחודיה, וא"כ כיון שהגרגרנין אכלו הבשר א"כ כבר יתקיים המצוה על ידן, דהא תינח אי היז מקבלין כזית

האם מקיים גם מצות לימוד התורה בקריאת המגילה

ביחיד, ואין חוששים לביטול תורה על זמן ההליכה וביטול זה הרי נועד עבור מצות קריאת המגילה וכתב שמחזיק כן בלשון הגמרא שמבטלין ת"ת ובאין לשמוע מקרא מגילה, דלכאור' ובאין לשמוע שפת יתר הוא אלא שזהו עיקר ביטולו ונדרחק בזה לרב דאמר מגילה בזמנה קוראין אותה אפילו ביחיד, א"כ מדוע הוצרכו לעקור ממקומם וללכת למקום הרבים וסיים את מכתבו ואולי כאשר פיג' ייני תתיישב דעתי למצוא פשר דבר ועתה אמרתי דאגה בלב איש ישיחנה עיי"ש.

☆

והנה יסוד דבריו מבואר כבר בדברי הר"ן וגם תמיהתו מתיישבת שם שכתב דגם רב מודה דמצוה מן המובחר לקרותה עם הציבור משום פרסומי ניסא

הגאון ר' יעקב לנדא ז"ל בנו של הנודע ביהודה ז"ל כתב מכתב שאלה ביום הפורים אל הגאון ר' אפרים זלמן מרגליות ז"ל (שניהם גרו בעיר בראד) בזה הלשון חייב איניש לבסומי ביום הזה עד אשר לא אדע מה זה שאמרו (מגילה ג) מכאן סמכו של בית רבי שמבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגילה.

וקשה הלא קריאתה זו היא תלמוד תורה וכן השומע כעונד, ומה ביטול תורה שייך לומר על העוסק בקריאת המגילה ומה גם למאי דמטיק אסתר ברוח הקודש נאמרה הרי היא כאחד הכתובים מקראי קודש הן דברי תורה.

ובהמשך רצה ליישב קושיתו דהביטול הוא במה שמתאספים והולכים אל המקום שבהם קוראים את המגילה בציבור וברוב עם ולא נשארים לקרוא בבית

וברוב עם הדרת מלך ולכן שפיר הוצרכו ללכת למקום הרבים.

☆

הגאון רא"ז מרגליות ז"ל (הודפס בשנת בית אפרים תא"ח ס"י ס"ז) השיב לו שתי תשובות בדבר א. דיתכן שקריאתה אינה בגדר תלמוד תורה, אלא בגדר הילולא ופרסומי ניסא ואף למ"ד נאמרה לכתוב אין הציווי לכותבה בכדי ללמוד מתוכה כמו שאר הנביאים וכתובים, אלא שנאמרה לכתוב בכדי לקיים מצות קריאתה שכן תיקנו עפ"י דה"ק לקרותה מתוך הכתב ואינו דומה לשאר נביאים וכתובים שנאמרו ברוה"ק ונמסרו לעם ה' בתורת דברי קבלה כדברי תורה לתכלית שנלמוד בהם, משא"כ מגילת אסתר שניתנה לכתוב רק למצות קריאתה ואין מקיימים בקריאתה מצות ת"ת כלל, והסיק מתוך כך שגם הקורא את המגלה באמצע השנה ומבין מה שאומר אינה דומה להקרא בנביאים וכתובים עיי"ש.

☆

והנה על דבריו אלו כ' הגאון האבני נור (א"ח ס"י תקי"ז אות י') לא אאמין שיצאו דברים אלו מפי אותו צדיק שלא יקיים ת"ת בלימוד מגילה דא"כ בחנם טרחו חז"ל בעלי הש"ס והמדרש שפירשו כל דברי המגילה ודרשו בה דרשות ולפי דבריו היו כל יגיעם לריק ח"ו, כי מצות קריאה ודאי מקיים אפילו אינו יודע כל הדרשות האלה ואפילו לא ידע פירוש המילות מקיים המצווה מידי דהוי אחשתרנים ובני הרמכים, ומי התיר להם זה לבטל מדין תורה ולעשות מדרש מגילת אסתר, אלא וודאי אסתר תורה כמו נביאים וכתובים כי יש בה כמה לימודים בכל קוץ וקוץ הן בנגלה והן בנסתר, ודרי מגילת אסתר מכלל ספרי הקודש שצריך ת"ח להיות בקי בהם וכ"ה דעת כל האחרונים שנתקשו בזה ולא תירצו כדבריו.

☆

תשובה נוספת השיב הגרא"ז דהעוסק בגמרא או במשנה ומבטל את לימודו בכדי ללמוד מקרא בג"כ ה"ז נקרא ביטול תורה והגם שלימוד מקרא נחשב ג"כ ללימוד התורה מ"מ הרי מצינו בחז"ל שהעוסק במשנה נעלית יותר מהעסק במקרא והעסק בגמרא עולה גם על של משנה, והמבטל לימוד חשוב מפני לימוד שאיננו חשוב כמותו, על אף שמקיים בכך מצות לימוד התורה ה"ז בגדר ביטול תורה ולולי מצות קריאת המגלה אין לעשותה.

והביא הוכחה לזה ממה שמצינו במדרש שדוד המלך ביקש על ספר תהלים שיהיו נטולין שבר עלידם בנגעים ואהלות ולכאו' מדוע הוצרך לבקש כן והלא תהלים נאמרה ברוה"ק אלא ע"כ שאינה בדרגה על שאר התורה.

וכעין ת"י זה מובא בשם הגר"א וכ"כ הגאון ר' שלמה קלוגר בספר החיים (ס"י תרפ"ז ס"ב) דהלומד לימוד הנלמד בעיון רב וביגיעה ועובר לנושא קל הנלמד בקלות ללא יגיעה רבה ה"ז נחשב לביטול תורה, והייט כי חלק בלתי נפרד ממצות לימוד התורה היא היגיעה והעמל בתורה והמבטל חלק זה אף שעדיין עוסק בתורה הריהו בגדר ביטול מצות ת"ת.

☆

אולם בספרו חכמת שלמה (על הש"ע ס"י תרפ"ז ס"ב) כתב הגרש"ק לתרץ ולחדש כי כוונה לשני דברים לא מהני, ואם מכוין לתלמוד תורה אינה עולה לשם מצות מקרא מגילה ואם מכוין למקרא מגלה אינו מקיים בו ת"ת, וע"כ יש כאן משום ביטול תורה.

והנה לענין זה יש לציין שני דברים הדומים לו, הא. מה שמצינו דמצות קרי"ש בזמנה נקראת הפסקה ללימוד תורה ולכאו' הלא בקרי"ש יש בה נמי מצות ת"ת שהרי היא פרשה בתורה, ועוד ההלכה המבוארת בשו"ע (א"ח ס"י מו ס"ט) שיכולים לקרוא פסוקים דרך תחוננים קודם ברכה"ת כי אמירת פסוקים דרך תחוננים אינו בגדר ת"ת ומוזה יש להוכיח כדברי הגרש"ק שא"א לכוין לשני דברים ללימוד התורה ולדבר אחרו'.

☆

והרש"ש תירץ באופן פשוט, כגון רב הלומד עם תלמידים והתלמידים כבר יצאו מקרא מגלה ואילו הרב עדיין לא יצא וכשילך הרב לקרות יש בכך ביטול תורה להתלמידים.

☆

ובלקוטי הגרי"ז מביא בשם הגרי"ז מבריסק שמיישב הקושיא כד' הבית אפרים בתשובה קמאת.

☆

ומה מאוד נכון לציין כאן ד' החת"ס שכ': קבלתי מרבי הרב מהו' מענדיל ליליג זצ"ל שהיה רב בבה"מ דק"ק פפד"מ שקיבל מהגאון בעל שב יעקב זצ"ל שכל העוסק בתורה בין מגילה דלילה למגילה דיומא מובטח שהוא בן עולם הבא כך קבלתי סתם וטעמא לא ידענא, אבל אני אדין ואבין. (דרושים ואגדות חת"ס).

צדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי חיים

ב"ב

ארץ הקודש תובב"א

אלקא דמאיר עננו

א הומה כ"ט עננו
שנת תשס"ט
לפ"ק

מגבית השערות
וויליאמסבורג
יע"א

התודה והברכה

בעבור עלינו המסיבה הנהדרה לטובת כוללינו הק' בהצלחה גדולה למעלה מן המשוער בס"ד

הננו בזה להביע רגשי תודה וברכה בשם קרוב למאה רבני ולומדי כוללינו הק' בארה"ק

אל אחים לדעה תומכי הכולל שיחיו

אשר התנדבו בעין יפה וברוח נדיבה להחזקת הכולל

ובמיוחד לכל העסקנים החשובים שיחיו

שעזרו וסייעו בעריכת המגבית עצהיו"ט

אלקא דמאיר יענם להתברך בכל מילי דמיטב

כמו"כ הננו להודיע בזה כי ידידינו החשוב מתומכי כוללינו הק'

בנש"ק הרב **יואל מייזליש שליט"א**

מעה"ב ויונא יע"א

זכה בגורל ששנערך ע"י הנהלת כוללינו

על "מגילת אסתר מהודרת ומפוארת"

שנכתב ע"י סופר חשוב ויר"ש מחשובי אנ"ש בבני ברק

ומכאן הקריאה יוצאת לציבור אנ"ש ידידים וחסידיים הע"י

כי כל מי שרוצה לתמוך עניי ארץ ישראל

ע"י החזקת כוללינו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

יואיל בטוב לבבו לשלוח את תרומת ה' אל האדרעס

של הגה"צ נשיא כוללינו שליט"א

4915 15th Ave.

בברכת התורה

הנהלת הכולל בארה"ב הנהלת הכולל בארה"ק

פנינים וחיידושים בגמרא מס' שבועות הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

נר"נ ע"י אחד המג"ל ש

פניני התורה

כל מקום שנאמר במגילת אסתר "המלך" סתם מרמז על "מלכו של עולם"

וידועים דברי הקדושת לוי (קדושה ראשונה לפורים) שכתב ביאור נפלא על זה, עפ"מ שכתבו הקדמונים ההבדל בין הנס של יציאת מצרים לנס של פורים. כי הנס של יציאת מצרים היה למעלה מדרך הטבע, שהרי נשתנו סדרי בראשית והנהגת הטבע, החל מהעשר מכות שהמים נהפכו לדם, הבתים נתמלאו בצפרדעים וכנים, האור נהפך לחושך, וכל הבכורות מתו בלילה אחד, ועל כולם הנס של קריעת ים סוף.

משא"כ הנס של פורים היה מלוּבש בתוך הנהגת הטבע, כי המלך אחשורוש נשתכר בינו והרג את ושתיו, וכתוצאה מכך מלכה אסתר במקומה, המן מזרע עמלק בגודל שנאתו לישראל גזר להרג ולאבד את כל היהודים, ואחר כך בגלל אהבתו של אחשורוש לאסתר המלכה נתבטלה הגזירה, ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי, נמצא שלא נתבטלו ולא נשתנו גדרי הטבע, אלא שבכל זאת ניכר לעין כל כי יד ה' עשתה כל אלה שסיבב והנהיג את הנהגת הטבע בהנהגה מיוחדת כדי לסבב הצלה לכלל ישראל.

על פי האמור מבאר הטעם שלא נזכר שמו של הקב"ה בפירוש רק ברמז, כי כאשר הנס הוא למעלה מן הטבע הדרי ברור לכל שיד ה' עשתה זאת, ונמצא שנס כזה הוא בחינת שמו של הקב"ה בפירוש, אבל כאשר הנס הוא מוסתר ומלוּבש בתוך הנהגת הטבע, בהשקפה ראשונה אין הדבר נראה לעין כל שיד ה' עשתה זאת, אבל המאמין שמתבונן היטב בכל השתלשלות האירועים ומצרף פרט לפרט ואירוע לאירוע, כי אז מתגלה לו שלא היה כאן שום דבר במקרה, אלא יש מנהיג לבירה שתיכנן הכל לפרטי פרטים, עיי"ש.

ולכן מרמזו שמו של הקב"ה רק בראשי תבות או בסופי תיבות, לרמז שאם רוצים לראות השגחת ה' בתוך הנהגת הטבע צריכים לצרף תיבה לתיבה שהוא סיפור המשעה של כל המגילה.

ולכן נקראת "מגילת אסתר", מגילה מלשון מגלה, אסתר מלשון הסתרה, שהמגילה מלמדת אותנו לגלות את הנהגת ה' אף במאורעות שהם נסתרים, וכדרשת חז"ל (חולין קל"ט): **"אסתר מן התורה מניין, שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני" ודו"ק.**

בגמרא (ל"ה:) **"כל מלכיא האמורים בדינאל חול כל מקום שנאמר בו "מלך" בדינאל מתייחסים למלך בשר ודם, חוץ מזה שהוא קדש (דינאל ב' ל"ו) 'אנת הוא מלכא מלך מלכיא די אלה שמיא מלכותא הסנא ותקפא ויקרא י'הב לך אתה המלך, מלך המלכים שהוא אלה שמים נתן לך מלכות חסונה תוקף וכבוד, 'מלך מלכיא מתייחסת להקדוש ברוך הוא וכו'.** וכעין זה מצינו בחז"ל שבכל מקום שנאמר המלך סתם במגילת אסתר מרמז על "מלכו של עולם", והיות שאנו עומדים סמוך ונראה לימי הפורים הבעל"ט דבר בעתו מה טוב לבאר נושא זה.

בגמרא (מגילה ט"ו) **"בלילה ההוא נדדה שנת המלך, אמר רבי תנחום נדדה שנת מלכו של עולם".** ושם בגמרא (ט"ז:) **"וחמת המלך ששכה, שתי שיכות הללו למה, אחת של מלכו של עולם ואחת של אחשורוש".**

יתירה על כך מצינו במדרש, שבאמת כל כולה של מגילה זו יש בה עומק של דרש העוסק בקשר בין ישראל והקב"ה, וכל "המלך" סתם הנזכרים במגילה נדרשים גם במלכו של עולם. וז"ל (אסתר ג' י') **"רבי יודן ורבי לוי בשם רבי יוחנן כל מקום שנאמר במגלה זו למלך אחשורוש, במלך אחשורוש הכתוב מדבר, וכל מקום שנאמר למלך סתם משמע קודש וחולי".** כלומר שטאחורי כל סיפור המגילה, מתרחשת מערכה נשגבה ביחס בין קוב"ה וישראל, דהיינו חוץ מסיפור המגילה כפשוטו, מסתתר בתוכו עומק נשגב ומשל נפלא וכל מקום שנאמר המלך הוא מלכו של עולם, ואסתר היא כנסת ישראל, בתקופה זו רואה הקב"ה את אסתר והיא נושאת חן לפניו מכל האומות, והוא נותן כתר מלכות בראשה וממליך אותה תחת ושתי.

הטעם שלא נזכר בכל המגילה שמו של הקב"ה

והנה נלאו כל חכמי לב להבין טעם הדבר שמרדכי ואסתר לא הזכירו בכל המגילה בפירוש שמו של הקב"ה אפילו פעם אחת רק בדרך רמז נרמז שמו של הקב"ה פעמים רבות, כגון בראשי תיבות (ה' ד') י'בוא ה'מלך ו'המן ה'יום, וכן בסופי תיבות (ו' ז') כי כלת'ה אלי'ז הרע'ה, ועוד רמזים נפלאים שגילה הארז"ל ועוד.

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתינו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת תצוה

מו"ה דאל פישל פריעד הי"ד

הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה מרדכי קאהן ני"ד

הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה דאל עזרב הי"ד

הר"ר יעקב מיכאל היילברון שליט"א

מו"ה בעריש גליק הי"ד

הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה אליעזר דוד גליק הי"ד

הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מוה"ר שמחה זימל רעטעק הי"ד

הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מוה"ר שלמה דוב חידער הי"ד

הר"ר יואל כץ שליט"א

מוה"ר יואל שטערן הי"ד

הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה מעביל ווייס הי"ד

הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה אייזיק עפשטיין הי"ד

הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהו". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

קיצור דינים, מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

הוקים להורותם

הלכות פורים

נערך ונסדר ע"י הרב יהואל מיכל אברהם פרידמאן שלי"א

וכן בכל ענין שהקורא או השומע חסרו לגמרי איזה תיבה מן המגילה לא יצאו, ואם נזכרו באמצע הקריאה צריכים לחזור למקום שחסרו ולקרות משם ואילך, ואם נזכרו לאחר הקריאה צריכים לחזור ולקרות שנית (ולענין הברכה כתב בביאור"ל סי' תר"צ סעי' י"ד ד"ה אין מדקדים דעתו דיברך שנית, והביא ש"י הח"א דדעתו דבחסר תיבה שאין מפסיד הקריאה דאינו מבדך שנית).

ולכן צריך שיהא לכל אחד מגילה [ולפחות מגילה המודפסת] דבעוד שמכים הנערים בתיבת המן אם לא ישמע תיבה מהש"צ שיקרא אז מהכתב, ואף במגילה המודפסת יוצא בדיעבד (דרוב הקריאה שמע מהש"צ שקורא במגילה כשירה).

הבעל קורא צריך ליהזר כשקורא בעשרת בני המן, להקפיד לומר תיבות "ואת" "ואת" מתוך המגילה, כי מחמת המהירות מכח הנשימה אחת שכיח שיאמר כמה מתיבות "ואת" בע"פ, ובפרט שהם מרוחקים משמות בני המן.

וכן צריך ליהזר לקרות כל שם של בני המן בתיבת "ואת" שלו ולא בשל אחר (כ"ח סי' תר"צ ס"ק צ"ז).

לפשוט כאגרת

הקורא את המגילה צריך לפושטה כולה כאגרת (סי' תר"צ כד להראות הנס), והשומעים אינם צריכים לפשוט (משנ"ב בשם אחרונים ובשעה"צ בשם הפמ"ג כתב דיש להגיס לפושטה).

יחיד הקורא את המגילה יש שכתבו דצריך לפושטה (כ"ח בשם מהר"ל), ויש שכתבו דאין צריך לפושטה (בליקוטי מהר"ח כתב דכן משמע בב"ח).

נשים בכרכת המגילה

מנהג העולם שכשהאיש כבר יצא ידי חובתו, וקורא המגילה לנשים, מברכות הנשים לעצמן, ואם הם נשים רבות כל אחת מברכת לעצמה (אחרונים ובשו"ת מנח" ח"ג סי' נ"ג מסיק ק למעשה).
ומברכות אשר קדשנו לשמוע מקרא מגילה (משנ"ב בשם ח"א סי' תרפ"ט סעי' ב').

אכילה לפני קריאת המגילה

אסור לאכול קודם קריאת המגילה בין ביום ובין בלילה אפי' התענית קשה עליו (רמ"א), ולצורך גדול דהיינו חולה קצת או מי שהתענית קשה עליו מותר בטעימה בעלמא דהיינו כביצה פת או משקין כשיעור כביצה (מ"א).

ברכות המגילה

אין לשיח בין הברכה לתחלת הקריאה, ואם שח שלא מענין הקריאה בין השומע ובין הקורא הפסיד הברכה וצריך לחזור ולברך.

וכן לאחר הקריאה אסור להפסיק בין הקריאה לברכת "הרב את ריבנו" שלאחריה (ואם הפסיק מסתפק במשנ"ב אם יוכל לברך ברכת הרב את ריבנו וכתב דתלוי במחלוקת ראשונים, ובס' ברכת הבית כתב דיכול לברך כל זמן שלא הסיח דעתו כמו במפסיק בין אכילה לברכה דיכול לברך [ולכאז"ל] התם יוכל לברך אף בהסיח דעתו).

נכון לכוין בברכת שהחיינו ביום גם על משלוח מנות וסעודת פורים (מ"א בשם שלי"ה), ויש שכתבו לכוין בברכת שהחיינו גם על מתנות לאביונים (פמ"ג, ח"א קישור"ע, מנהיג חת"ס ועוד).

מקרא מגילה

מי שבידו מגילה שאינה כשרה או חומש לא יקרא עם הבעל קורא אלא שומע ושותק, וכן אם אין בידו מגילה כלל לא יסייע בעל פה לחזן (שו"ע סי' תר"צ סעי' ד; והטעם מובא במשנ"ב בשם כמה אחרונים לפי שנתון דעתו בקריאתו ואינו משגיח למה שאומר הש"ץ כיון שהוא עסוק בקריאתה).

ואם יש בידו מגילה כשרה יש ליהזר לקרוא בלחש ולא לסייע לחזן (מ"א שם דשמא יתן השומע לבו לזה הקורא ולא לש"ץ, ולכן אם קורא רק לאדם אחד רשאי לקרות עם הקורא).

אין לדבר באמצע קריאת המגילה, ובדיעבד אם הפסיק בדיבור - אם הבעל קורא הפסיק אזי חוזר למקום שהפסיק ויצא, ואם השומע הפסיק בדיבור ומפני זה לא שמע אפי' תיבה אחת לא יצא (דהרי לא שמע כל המגילה, סי' תרצ"ב משנ"ב סק"ט).

אשה במשלוח מנות

ומרן רביה"ק ז"ע בתשובותיו (דברי סי' ס"ד) הביא דבריו, וביאר דבריו וז"ל: ונראה דכן הוא גם מסברא דכשאינו לפניו ושולח על ידי שליח זה הוא אות זכרון שדעתו עליו שמתוך כך זוכריהו, אבל אם הוא לפניו ונותן לו אין ניכר אהבתו כי לא זכרו רק כשראהו ע"כ, (ומשמע דהי לטעם להרבות ריעות נכון ע"י שליח, משא"כ לטעם דלהרבות סעודה לכא שום עדיפות שיהא ע"י שליח).

ודעת כמה אחרונים דיוצאים אף כשנותן בעצמו ולא ע"י שליח (א"א בוטשאטש, שו"ת דברי מהר"א ובשו"ת בנן ציון ג"כ מסיק דיוצאים אף בלא שלח אלא דעדיף ע"י שלח).

בדין השליחות (להסוכרים דבעינו שליחות)

הגאון רעק"א חקר אם צריכים לשלוח דייקא ע"י ישראל גדול ולא ע"י עכ"ם או קטן כדן כל שליחות שבתורה, (והשיב לו החת"ס דאפשר לשלוח אף ע"י קטן או עכ"ם, וטעמו דאילו היה המצוה לתת ע"י עצמו ממש ורק היינו רוצין לצאת ע"י שליח מצד שליחו של אדם כמותו, אז היה מקום לומר ק למעט עכ"ם וקטן, לא כן עתה שאין המצוה כלל לתת בעצמו כי אם לשלוח, אין צריך לזה דין שליחות ממש, וכ"כ בשו"ת מהר"א ובס' החיים).

מתנות לאביונים

חייב כל אדם ליתן לפחות שתי מתנות לשני אביונים (שו"ע תרצ"ד).

אין ליתן את המתנות מכספי מעשר אלא משלו ומה שמוסיף על השיעור שמחויב יכול לתת מכספי מעשר (משנ"ב) חכן הוא הדין המחצית השקל אין ליתן מכסף מעשר (בה"ט בשם שלי"ה).

אין יוצאים ידי חובת מתנות לאביונים בזה שנותנים דמי פורים לכל עובדי "עבודת הקודש" וכיוצא בהם, לפי שזהו כדבר קבוע והתחייבות ואין לזה שייכות למתנות לאביונים של חיוב פורים (ערוה"ש, ויל"ע לטעם הנ"ל אי יוצאין משלוח מנות בזה ששולחין להם מנות, כיון דהוי כהתחייבות ואין לזה שייכות לחיוב של פורים ובפרט לטעם דלהרבות ריעות, דאין שולחין משום ריעות).

סעודת פורים

מצוה להרבות בסעודת פורים, ועיקר המצוה ביום ומ"מ גם בלילה ישמח וירבה קצת בסעודה (רמ"א סי' תרצ"ה).

ונוהגים לעשות סעודת פורים לאחר מנחה (רמ"א והטעם דלא נהיגי לעשותה בשחרית כתב במ"א משום שטרודים במשלוח מנות ומשכין ברוב עד המנחה ואסורין להתחיל בסעודה קודם המנחה), ובשלי"ה כתב דכל מי שמקדים לעשות הסעודה בשחרית הוא משובח, (וטעמא דמסתבר הוא דהא ז' הסעודה הוא נגד סעודת אסתר שעשתה עם המלך ובודאי היתה הסעודה בעת שדרך של המלכים לאכול, ולכ"כ בפמ"ג ועוד אחרונים).

אשה חייבת במשלוח מנות כאיש, ואשה תשלח לאשה ואיש לאיש ולא להיפך (רמ"א, שאף הם היו באותו הנס, והפ"ח ועוד אחרונים חולקים על התמ"א דאיש כתיב ולא אשה ובמ"א כתב ולא ראיית נהרין בזה ואפשר דדוקא באלמנה אבל אשה שיש לה בעל בעלה משלח בשבילה ומ"מ יש להחמיר. ובשו"ת חת"ס כתב דתלוי בהנ"ל דאי הטעם למלאות חסרון סעודתו של חברו אז כיון שהיא עצמה סמוכה על שולחן בעלה הרי היא פטורה מזה, ואי טעמא משום אהבת ריעים גם הסומך על שולחן אחר חייב).

והמנהג היא שהאשה מכינה משלוח מנות רבים והם נשלחים לאחרים וע"ז מקיימת בזה מצות משלוח מנות, ונכון שתכוון לצאת בזה המצוה.

אבל תוך י"ב חודש במשלוח מנות

אין שולחין מנות לאבל כל י"ב חודש (תמ"א סי' תרצ"ו), ואם האבל היא עני מותר לשלוח לו מעות דלא גרע מצדקה. (בשו"ת כתב סופר סי' קמ"א כתב דהאיסור לשלוח לאבל היא אי אזלי' בתר טעמא דהוא משום חיבה וריעות ולק אסור לשלוח לאבל דשמחה היא לו והוא כדורש בשלמו).

ואם שלח לאבל מותר לו לקבלן ואינו צריך להחזירו, ואף יצא בזה מצות משלוח מנות, (דהטעם שאין שולחין לאבל דהוי כשואל בשלמו וכיון דמשלח כבר עבר ושולח לו ושאל בשלמו, אם מקבלו האבל או לאו אינו מעלה ומוריד, ואף יצא המצוה דאין הקפידא על עצם קבלת המנות אלא על עצם השילוח) ומותר לשלוח לבעל כשהאשה אבילה, וכן מותר לשלוח לאשה כשהבעל אבל. (אולם אסור להערים להביא משלוח מנות לאשת האבל כשכוונתם להבעל או להיפוך).

אבל חייב במשלוח מנות, אבל לא ישלח דברי שמחה, וז"ל ספר חסידים האבל ישלח מעות או בשר לעניים רק לא תפנוקים העשויים לשמחה. עכ"ד.

משלוח מנות למלמד אבל בתוך י"ב חודש

מותר לשלוח מנות לרב או מלמד אף שהוא תוך י"ב חודש, דהשליחות אינו מטעם חיבה וריעות, אלא דהוי כעין תשלום חוב והכרת טובה לרב.

וכ"ש דמותר לשלוח להם מעות דהוי כתשלום שר על פעילותם במשך השנה דכן הוא המנהג ליתן דמי פורים לכל עובדי עבודת הקודש ונעשה כהתחייבות (ובשו"ת דברי מלכאל כתב דטעם ההיתר בשלוח לרב דהוי דבר האבוד זהו פרנסתם, וגם דלא גרע מצדקה).

שליחות במשלוח מנות

בשו"ת בנין ציון נסתפק אם הביא בעצמו המנות ולא ע"י שליח אי יוצא כיון דכתיב "ומשלוח" מנות דמשמע דבעינו שליחות, (והובא דבריו במשנ"ב, וכן משמעות הרעק"א והחת"ס שמובא להלן דנכון לשלוח ע"י שליח).

יין פוטר שאר משקין

השותה יין ומברך בורא פרי הגפן אם שותה לאחריו שאר משקין אין צריך לברך עליהם ברכת השכל דנפטרו בברכת היין (שו"ע סי' קע"ד והטעם כיון שהיין ראש וראשון לכל המשקין וכולם נטפלים לו, משנ"ב בשם תוס').

והא דפוטר היינו בתנאי שאותם המשקים היו לפניו בשעה שבירך על היין, דאז נפטרו אף בלא היה בדעתו לשתות משקים, ובהיה בדעתו בשעת ברכת היין לשתות שאר משקים פוטר אפי' בלא היו המשקים לפניו, (משנ"ב שם סק"ג הביא מחלוקת אחרונים בזה ופשטות הכרעתו בזה דמהני בב' האופנים ה"ל).

ואף בברכה שלאחריה פוטר, דמברך על היין ברכת מעין שלש, וא"צ לברך על המשקין ברכת בורא נפשות.

שיעור היין

בשיעור שתית יין לפטור שאר משקין נחלקו האחרונים בזה ומסקנתם שנוון לכתחלה לשתות עכ"פ שיעור מלא לוגמיו בכדי לפטור המשקים (משנ"ב סי' קע"ד).

הזיק חבירו

מי שהזיק את חבירו מחמת שמחת פורים ולא כיון להזיקו פטור מלשלם (רמ"א סי' תרצ"ה סעי' ב' וטעמו דהוי כאונס), ודוקא הזיק קטן פטור אבל אם הזיק הזיק גדול חייב לשלם (משנ"ב בשם ת"ח).

ואם מחמת שכרותו הזיק את חבירו - חייב לשלם (יש"ש ב"ק פ"ג סי' ג', שאל"כ כל שונא ישנה יין וישתכר וזיק את חבירו ויפטר, ואפי' דמחויב להשתכר מ"מ אין כוונת רבותינו כדי שישתגע רק כמו שכתב הרמב"ם להיות נרדם בשכרותו עכ"ל וכן כתב בשו"ת ה"ח לגבי שיכור שהזיק בשמחת חתן וכלה דחייב אדם מועד לעולם). ולי"א דבזמן הזה דערבה כל שמחה ואין אנו רגילים לשמוח כל כך עד שיבואו להזיק - חייבים לשלם בכל ענין (ערוך השולחן).

שושן פורים

נוהגים לעשות משתה ומשחה קצת ביום ט"ו בעיר הפורים (ת"א), וכן נהג רבינו הקוה"ט לערוך שולחנו ביום שושן פורים, וכן אמר שילכו במלבושי שבת גם ביום שושן פורים.

ובספר שער יששכר הביא טעם לשבח בשם זקינו על מה שמרבים הצדיקים עוד יותר בסעודה בשושן פורים מביום ז"ד, משום כבוד עיה"ק ירושלים אשר שם יום הפורים אז ביום ט"ו, להראות אשר עינינו וליבינו תליות רק שמה לעיר הקודש, כי שם לבבנו שואף זורח וזאת עיקר שמחתנו בעת נשים אל ליבינו וזכרונינו שנושב לירושלים שזה יהיה עיקר יום הפורים.

והרבה נוהגין לעשות ב' סעודות אחת בשחרית ואחת אחר מנחה שנמשך לתוך הלילה.

הדלקת נרות - חסידים ואנשי מעשה נוהגין להדליק נרות בסעודה אף ביום דדרך שמחה הוא (שערי תשובה סי' תרצ"ה).

משפחה ומשפחה - יקבץ כל אנשי ביתו וחבריו לסעודת היום, דכשאדם יושב גלמוד יחידי אי אפשר לשמוח כראוי (א"ר ופמ"ג בשם ס' סדר היום, וכ"כ ברש"י על הפסוק משפחה ומשפחה, מתאספין יחד ואוכלים ושותים יחד).

שיעור לברכת היין

יש לזהר שלא לשתות מהיין אלא או לפחות שיעור רביעית יין (שהיא כשליש מממות כוס רמלה, וכחצי מכס חד פעמי) בבת אחת ואז יתחייב בברכה אחרונה, או ברוצה לשתות מעט יין שישתה פחות מכזית (דאם ישנה יותר מכזית ופחות מרביעית אזי יכנס לספק ברכה וכדמבואר בס"י ר"י דנחלקו הפוסקים בשיעור הברכה במשקין).

השותים יין בכמה מקומות

השותה כשיעור רביעית יין במקום אחד ובדעתו להמשיך שתייתו במקום אחר יחמיר לכתחילה לברך ברכה שלאחריה במקום הראשון ויחזור ויברך במקום השני.

וכן אם באמצע שתייתו רוצה לצאת ממקומו [דהיינו מפתח ביתו] ובדעתו לחזור ולשתות יברך לאחריה וכשיחזור לשתות יברך לפניו (משנ"ב סי' קע"ח סקמ"ב דבז המינים איכא ב' דיעות במחבר אי דינס כפת או כשאר מינים ולק צריך לנקוט כחומרת שניהם).

ואם כבר יצא ממקום הראשון ששתה ולא בירך לאחריו, ורוצה לשתות עוד במקום השני, אינו מברך ברכה ראשונה, ובגמור השתיה מברך לאחריו ובברכה זו נפטור היין ששתה במקום הראשון (משנ"ב שם, דאיכא דיעה בשו"ע דין דומה לפת דאינו מברך בשניה מקומו וכיון דספק ברכת להקל לכן לא יברך, וכ"כ ב' ברכת הבית שער כ').

וכן בשתה ויצא ממקומו ולא בירך לאחריו וחזר למקום הראשון אינו מברך ברכה אחרונה.

ודוקא ביין אבל בשאר משקים לכרע מברך במקום השני ברכה שלפניה.

וכל זה דוקא בשתה במקום הראשון כשיעור, אבל בשתה במקום הראשון פחות מכשיעור ויצא ממקומו, חייב לברך שוב ברכה ראשונה (משנ"ב סקמ"ח).

ואם הוא עומד באמצע הסעודה ושתה יין ובדעתו לצאת ממקומו ולהמשיך במקום אחר או לחזור למקומו, אינו מברך לאחריו, ובחזרתו אינו צריך לברך לפניו (סדר ברכה"ג להשו"ע הרב סי' קע"ח).

הילולותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים
של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הגה"ק רבי חיים יוסף דוד בן רבי רפאל יצחק זרחיה ז"ל, אזוראי
בעמ"ס החיד"א יומא דהילולא י"א אדר (תקפ"א)

הגה"ק רבי חיים יוסף דוד אזוראי ז"ע נולד בחודש סיון שנת תפ"ד לאביו רבי רפאל יצחק זרחיה ז"ל, כבר משחר טל ילדותו הי' עמל ושקד בתורה מבוקר ועד ערב, וכולם הכירו את עתידו כי לגדולות נוצד, ובטחם הגיע לגיל הבר מצוה בהיותו בן שתים עשרה שנה בלבד כבר חיבר פירוש על ספר ה"אגור", וחידושי דינים על הלכות מלחמה, כבן שבע עשרה שנה חיבר את חיבורו הגדול שעד יוסף שיטה על מסכת הוריות.

במשך ימי חייו פנו אליו קהלות רבות בבקשה שיואל לקבל את משרת הרבנות בקהילתם ולכהן פאר בעירם, אך הוא לא ראה עצמו ראוי וזכאי לכך וסירב ומיאן לקבל הצעתם, בשנת תק"כ נתבקש לעלות לאמסטרדם ולכהן לרב הראשי לקהילות הספרדים, ולא נאות לבקשתם, גם לבקשת קהילת צפת בשנת תקמ"ב סירב, וגם כאשר הציעו לו את כהונת ה"ראשון לציון" בירושלים במקום ידיד נעוריו ודמורטי אלגאוי שנפטר בשנת תקס"ב, נהג כמנהגו והשיב בשלילה על ההצעה, אכן במצרים כששהא שם ע"י אונס, שלא הי' יסל לחזור לארץ ישראל, הי' רב בעל כרחו, חמש שנים הי' שם במצרים אולם ימי שבתו שם לא היו לו לנחת ולעונג כי תמיד התגעגע והכסוף לשוב לארצה'ק.

אבל מהרבצת תורה לא מנע עצמו, והרביץ תורה לתלמידים בישיבת "פאר ענוים" בירושלים, שביניהם היו כאלה שברבות הימים היו לגדולי ישראל, בנוסף לזה הצטרף לחברי בית הדין של רבי יהודה נבון, וכן שימש גם כדין בבית דינו של רפאל מ"חס בכ"ר שמואל בעל מחבר "פרי האדמה".

ג"פ הלך בשליחות ארץ ישראל ועבר כמעט בכל העולם וקיבץ לאחיו האומללים בא"י, ובכל מקום בוא כבדוהו מאד מאד וקיבץ הון רב לאחיו, ובכל מקום שמצא אוצר ספרים למד ודרש וחקר בכתבי יד הישנים מגדולי ישראל, ורשם והעתיק לעצמו הרבה דברים נחוצים, וגם הביא לבית הדפוס כמה מהם בשלמות, גם מצא והוציא כמה מסכתות קטנות כמו מסכת גרים, וכותים, ועבדים, וכמה פרושים מדברי הראשונים שנשתכחו ונאבדו, ובספרו מעגל טוב מספר דביה מנסיעתו, ושם נראה גדל קדושתו וחסידותו ופרישותו, לצורך החיפוש אחרי כתי"עזר לו הרבה אישיותיו הרמה וחשיבותו הנשגבה, ונפתחו לו שערי אוצרי ספרים גדולים, גם מצא חן בעיני המלך והשרים, שאהבו להשתעשע עמו, כשהי' בפארז מצא חן בעיני הקיסרת שבקשה ממנו לברך את בנה והרשה לו להיכנס בבית הספרים שברשותה ולהעתיק משם כפצו, והיו שם למעלה מחמשת אלפים כתיבי יד מחכמי ישראל, וכך שמבקורים אלו היו לו עזר רב בסידור ספריו ויצירתו הרוחנית - נסתלק ביום י"א אדר שנת תקס"ו לפ"ק.

בצל רבותיו

למד בבית המדרש "בית יעקב" שנוסד ע"י הגה"ק ר' חזקיה די סילוא בעל הפר-חדש, שם כיהן כראש הישיבה הגאון ר' ישראל מרחי זצ"ל שממנו שאב דדבה חכמה ואף מוזכרו בספרו שחיבר, אולם עיקר תורתו קיבל מפי חדו, גיס של אביו, החכם רבי יונה נבון זצ"ל, בעל מחבר ספר "נחפה בכסף", שגם הוא שימש באותה תקופה לאחד ממרביצי תורה בישיבת "בית יעקב", גם למד אצל הגאון ר' אלעזר נחום בעל חזון נחום, אשר גם עליו מוזכרו בספריו ר"ם, ואו נתחבר עם הגאון רבי יוס טוב אלגאוי זצ"ל המהרי"ט אלגאוי, וכאשר עלה לארצה'ק האור החיים הקדוש, התקשר אליו בכל נימי נפשו, והחשיבו לדבו מובהק, וכסה התעלה מאד בתורת הנגלה שרכש וספ מלא חפנים, אולם לא שבעה נפש רק בזה, אלא

הוא נמשך אוד תורת הנסתר גם, ונכנס ביחד עם עמרתו המהרי"ט אלגאוי לישיבת "בית אלי" שעמד אז בראשותו של המקבל ר' שלום מרחי שרעבי זצ"ל, הנודע ומפורסם בשם הרש"ש, והתעלה בא עד שהצליח להימנות בין טובי ובחירי תלמידיה, ונמנה ביחד עם עמרתו המהרי"ט בין שנים עשר בני עליה מתוך תלמידי בית מדרש בית אל, שהתלכדו ויסח אגודה מיוחדת בשם "אהבת שלום" אשר בראשותה עמד ר"ם הרש"ש בעצמו.

ספרא רבא דישראל

גולת הכותרת מחייו הענפים היא מורשתו הרוחנית שהשאיר לחרות, למעלה משמונים ספרים אשר כתב בכל עת ובכל זמן משעת השתם עשרה עד לשנתו האחרונים, בכל מקצועות התורה, על התורה בפרד"ס פשטם רמזים ודרושים

ובכה והצטער מאד על כך, והיה בשכבו על משכבו ויחלום חלום, והנה לידי עומד אביו וותן מגילה ליה, כאשר ניעור משנתו, שמח שמחה גדולה הבהינו שעתידי הוא לקבל בחוזה את המגילה, וכך הוה, למחרת נישג אליו אוד מידידו וביח המגילה, וסיפר כי אמש אחר חצות הלילה בא גוי אוד לביתו ומסר לו את המגילה כדי להחזירה לבעליה כי מעת שעב עבד עליו יסורים ממדקרים וכל הלילה הי שרו בצרה.

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נעמים, על השם שלל בעומק סוגיית השם בחריפות ועמקת נפלאה ומסיק מהם הלכה, בתחום הלכה ושורית כתב ודבה ספרים, שדן בדם בבועית הלכות שוות ופוסק לבסוף הלכה למעשה, המפורסם מבין ספרי הלכה הוא הספר הנודע "ברמי יוסף" על שלחן ערוך, גם בשטח המוסר דובר ספרים שם מרבה בדברי תוכחה ומקד לב לב העם אל ה, וראוי להדגיש את הספר "יוסף לחק" שחיבר בתוס' לספר "חק לישראל" סדר זמני של מוסר והלכה פסקה בדרך קל ומהידיה, גם חיבר דדבה תפילות כידוע שהי' ע"פ סוד, שהרבה מהם נתקבלו בתפוצת ישראל, כמ"כ דובר סוד החרות וספרי זחסין, ידיעות ענפיות בסוד הדורות והיסטוריה וקבלה הישראלית, ההערצה המפלטת לתורתו פרצה בכל גבול, ללא הבדל בין קהילות ספרדים ואשכנזים, וגם במחנה החסידות נתקבלו באהדה רבה, ראה מה שכתוב בספר "אהלה אלימלך" מהרה"ק ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, והיל שם באטילא יש צדיק אחד גדול, אשר ע"י חיבוריו הטוהרים מבטל כל ספרי המינות, ומי יתן והי' לבבם של ישראל לשקד על דלתו ספרי החיד"א לא יזיוו אותם כלום מאמונתם, הרדיק בעל בני יששכר זי"ע לא זו מעל שלחט ספרי החיד"א ומביאם בספריו מאות פעמים ובונה דבריו עלידם הרבה פעמים, ולעומתו גם החיד"א מביא דדבה פעמים את הבעש"ט הק' ותלמידיו הק'.

נפלאות החיד"א

גדולותו וקדושתו המופלגת התגלה גם בעקבות האותות והמופתים שעשה, שהרבה אנשים נושעו על דו, ברם הוא לא תלו כלום בזכותו אלא תלה את הכל בזכות אבותיו, לעת זקנתו אירע מעשה נורא, שבא אליו איש אוד בקבלנו על אשתו שנסתרה עם אחד, ואמר החיד"א דלפי דעתו מוסרה הוא לגרשה בעל כרחו, ואברו לא הבית דין צדק איך יתכן לשפט בלי עדים התראה, וערערו אחר הפסק דין, אמנם מתגזלה הי החיד"א מפיס את האשה בדברים רכים שתקבל הגט מבעלה ברצון טוב, אבל היא חתה מדברת נגדו בדברים קשים, אמר לה בקשה ממך אחת אשאל מאתך שתאזין אונך רק פרשה אחת שבתורה אשר אנכי קורא לפניך או תנקה, ואמה הן, ותהי עליו רוח ה', וקח ספר תור בידו וקרא באזניה פרשת סוטה בטעמים ובנגינת, ויוד כהפנתה ללכת ויקרא בקל ות, ואת כי תשטית וע', וכאשר דרכה תגלה על המעלה ראשונה לא הספיקה לדרת משם עד שפניה היו מורקות ועיניה בלטת וככל דכתוב שם, ולקל צעקתה בא דדבה אנשם ורא בעיניהם את המחזה הנורא, ויקראו איש אל רעהו הוציא ארורה הזאת מבית רבינו הטוהר, ואז ראו כי הוראתו בקדושה היתה, ואיש אלוסם קדוש הוא.

כשהי' בפארו בא אליו איש ואשתו שנחמצה והי מתפוד עליה שתמיר דתה ליע, וכתב לה על ניד פסק שמע ישראל בקדושה וטהרה, וצה עליה שתבלע אתה, ודבר עמה דברי כבושין, ונהפכה לטב, כי מאז הלאה הטיבה דרכה עד שהייתה צנועה וצדיקת אשה יראת ה' להתהלל, - גם לאוד פטירתו ספרו אוזרתיו עובדת המעייחת על גדלותו, ליזי רבי ישעיה בנו, נפל ביחשה מגילת אסתר כתובה, מכתב ידו של החסם רבי ישעיה אזולא זי"ע זקינו של החיד"א, פ"א לאוד תפלת ערבית בליל פורים נגבה המגילה מיד הדבר הכאב לו מאד,

לוח ההילולא

י"א אדר

- ❖ רבי אליעזר ליפמאן ב"ר אברהם (אביהם של הר"ר אלימלך והר"ר זושא)
- ❖ רבי חיים יוסף דוד אזולאי ב"ר רפאל יצחק זרחיה (חיד"א) - תקס"ו
- ❖ רבי שמואל שטראשון מוולנא ב"ר יוסף (הג' הרש"ש) - תרע"ד
- ❖ רבי אברהם מסוכטשוב ב"ר זאב נחום (אבני נור) - תרע"ד [אד"א]
- ❖ רבי יוסף ראזין מראגאטשאב ב"ר אפרים פישל (שו"ת צפנת פענח) - תרצ"ו

י"ב אדר

- ❖ רבי שלמה מסאסוב ב"ר חנוך העניך דוב מאלעסק - תרע"ט

י"ג אדר

- ❖ רבי יהודה החסיד ב"ר שמואל (ספר חסידים) - תתקע"ה
- ❖ רבי שלמה זלמן מוואלאזשין - תקמ"ז

י"ד אדר

- ❖ רבי שאול יחזקאל מליטשיק (מגן שאול) ב"ר אברהם שלמה - תר"ט

ט"ו אדר

- ❖ רבי צבי הירש ב"ר אהרן שמואל קיינדו בר (קב הישר) - תע"ב
- ❖ רבי אברהם שמחה הורוויץ מברנוב ב"ר ישראל - תרע"ז [אד"א]

ט"ז אדר

- ❖ רבי שמחה מבייבויקא ב"ר יעקב

י"ז אדר

- ❖ רבי שמעון סופר מקראקא ב"ר משה - תרמ"ג

י"ח אדר

- ❖ רבי אלכסנדר זיסקינד ב"ר משה (יסוד שורש העבודה) - תקנ"ד
- ❖ רבי חנוך העניך מאלכסנדר ב"ר פנחס - תר"ל

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

שבת זכור - תענית אסתר

כתב זאת זכרון בספר וגו' פי' ע"י מה שנכתב בספר ע"י זה נמחה זכר עמלק כל מה שהספר נכתב יותר דהיינו תורה שבע"פ או יותר נמחה זכר עמלק כל איש ישראל כל מה שהוא עושה צריך לראות שבו העשיה יתמחה הזכר של עמלק וכאשר יהיה נודה כל בר ישראל אזי בטוח אני אשר חוש מהר יהיו פטורים מכל הצרות. (בית אהרן)

הנה המחשבה והדבור אפשר לנו לקיים במחית עמלק, אבל המעשה האידך אנו יכולים לקיים, אבל כשאנחנו מקיימין במחשבה ודבור והבטחון בה' אשר יחיש פדותינו ונקיימם בפועל הנה הוה כאלו קיימנו בפועל. (בני יששכר)

יום תענית אסתר מסוגל מאד להזכיר זכות מרדכי ואסתר וכל מי אשר צריך לבקש רחמים על איזה דבר שצריך להתפלל עליו ויקח פנאי לעצמו ביום זה של התענית אסתר ולומר תחלה מזמור על אילת השחר שדרשו חז"ל על אסתר ואז יערוך תפלתו על בקשת צרכיו ויזכיר זכותם שבזכותם יעתר לו הש"ת ב"ה ויפתח שערי רחמים לתפלתו ותקובל תפלתו ברצון. (קב הישר)

צריך תחלה להתענות תענית אסתר להסיר הקליפה עמלק המפריד בינו לבין אלקיו ואז יוכל אחד כך לקיים מ"ש בש"ס חייב איניש לבסומי בפוריא וכו'. (צפנת פענח)

הנה ביום הפורים הקדוש כאשר ישראל הקדושים שמחים ומקיימים מצוות וחיוב תורתנו הקדושה שמחייב אדם לבסומי בפוריא ומרבים בשמחה ואכילה ושתיה ותענוגים, אזי בא השטן ועולה ומקטרג לפני הש"ת ומענה בפיו, הנה ישראל הולכים כל היום בטל מלימוד תוה"ק ומבוסמין ברבוי אכילה ושתיה, ורוצה לערב ח"ו שמחת ישראל הק', אמנם הש"ת ברוב רחמיו וחסדיו צופה ומביט מדת טובם של בני ישראל עם קרובו, ואומר לו להשטן, ולמה אין אתה רואה מה שעשו ישראל ביום שלפניו, היינו ביום אתמול כי יעבור היום, שאנשים נשים וטף אמרו סליחות ועינו בצום נפשם ועשו מה שעשו תשובה ומעשים טובים כל אחד לפי מדרגתו ובחינתו ואזי השטן יוצא מעורבב ונסתם מכל טענותיו. (קדושת לוי)

ומהארות פורים ושמחה זוכין ישראל לחירות מן כל גזירות רעות ולא ישלטו בהם שום צר ואויב. (כתם אופיר, קאמארנא - על מגילת אסתר)

הגיד כ"ק הרבי ר' יצחק זצלה"ה מוראקא שי"א י"ב י"ג באדר שלשה ימים אלו הם דוגמת שלשת ימי הגבלה למתן תורה כן לפורים דהדר קבלוהו בימי אחשורוש.

(שם משמואל תצוה)

ומי שידע ומבין בוודאי יודע שתיקון ועבודה של שבת פרי' זכור הוא תיקון של יוה"כ וצריך להתעורר עצמו בעבודה ובתשובה גדולה באותה שבת ולא כמו שאומר אדם שדביקות קל הוא לעשות זה בוודאי אינו רק שצריך למסור נפשו ולקרוע את גידיו ואבריו בדכיותא דגרמי כולי האי ואולי. (תולדות אהרן)

בשבת שלפני פורים נפתח תמיד האור הזה להופיע עד י"ד וט"ו שהם ימי משתה ושמחה ובהם קורין את המגילה.

(עבודת ישראל)

בפר' זכור ופורים שהוא הזמן דמחית עמלק להיות אל אחר אסתרס ולא עביד פירין (ע"י וזה"ק) אז הזמן לפעול בקדושה לזרע יעקב הולדת פירין בנינים חיים וקיימים לעד.

(דברי סופרים מהרה"ק ר' צדוק מלובלין)

פר' זכור למחות עמלק שלו כי מי שיש בו מדה גרועה לאות או כעס זה חלק עמלק כשיתגבר על המדה להפכה לטוב מחה עמלק שלו רק קשה מאוד שיזכה לתקן ולהשיג נשמתו אחר שזכינו לקרות פר' מחית עמלק תורה הק' מסייע לנו למוחקו. (שפתי צדיק)

שבת פר' זכור הוא זמן המסוגל לעקרנות שיפקדו בזרעא חי"א וקיימא. (תורת אבות)

אמרו בגמרא שברא הקב"ה הרפואה קודם למכה וי"ל שזה רומז על קדימת שבת זכור לפורים שקדושת השבת היא קדימת הרפואה להמכה שע"י זה יוכלו נפשות ישראל להכניעו בפועל בפורים שאחר השבת. (תורת אמת)

תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח פי' כי השכחה נמשך מקליפת עמלק שהוא משורש הדעת שבקליפה הפוגם את דעת התורה אבל כאשר תמחה את זכר עמלק מתחת השמים אז לא תשכח את התורה. (ארון עדות)

הכנה לפורים - ימי הפורים

כמו ביוהכ"פ עיצומו של יום מכפר כן ימי הפורים עיצומו של יום עושה מחיית עמלק, רק האדם צריך שיזכור שהיום יום הכיפורים וכן שהיום פורים.

הנה בפורים נמצא סגולת פקודת ישועה בזרע של קיימא, כי תיבת פורים יורה על פריה ורביה, ובגמרא מצינו על פורים בלשון פוריא, שבוודאי מורה על זה. (תורת אמת)

ימי הפורים האלה הם המעמידים את רגליהם של ישראל שלא יתמוטטו ח"ו בגלות. (שם משמאל)

מבואר בספה"ק שבפורים הוא גמר חותם לטובה כטעם ונכתב ונחתם בטבעת המלך. (עטרת ישועה)

והימים האלה נזכרים ונעשים כי ימים האלה יש להם סגולה תיכף שמזכירים דבר טוב על ישראל תיכף נעשה כך וזה נזכרים ונעשים. (תורת חיים)

והימים האלה נזכרים ונעשים, שבימים האלו אנו נזכרים לפניו ית' לטוב, ונעשים כל משאלותינו. (תורת אמת)

בשם הרה"ק מברדיטשוב כי בנס פורים הראה הקב"ה שאפי' אחרי שהגזר דין נכתב ונחתם, מכל מקום על ידי תפלות ותחנונים ותשובה יכולים ישראל לפתוח כל השערים, על ידי תפלותיהם הם יכולים לבקוע את כל השערים, ואפי' מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים. (בית אברהם)

תשועתם היית לנצח כי ימי הפורים האלה לא יעברו לעולם ונזכרים ונעשים ממש בכל דור דור כמבואר בשם אא"ז זלה"ה, ותקוהם בכל דור דור ע"ד מלחמה לה' בעמלק מדור דור להודיע דכל קוץ לא יבושו כל היינו כמו כל שהוא ר"ל אף שהם מקוים מעט לא יבושו לנצח. (דגל מחנה אפרים)

וכך ע"ד זה גם גלוי אוא"ס ב"ה בפורים מאיר על כך א' מישראל בחי' כי אתה אבינו וכו', עוד יובן דוגמא לכ"ז ממ"ש בפ' שלח (סד"ה והיה לכם לציעית) דכ' הארזי"ל שקדושת הטלית גדלה מעלתה במאד מאד על קדושת הציעית שהן רק נימין נמשכים מהטלית רק מפני גודל מעלת קדושתה אינו יכולה להתלבש בטלית הגשמי ממש כמו בציעית ולכן אין בטלית הגשמיות שום קדושה כלל ומותר להשתמש בה דברי חול משא"כ בציעית, וכן ע"ד האור הנמשך בפורים גדלה מעלתו במאד מאד על האור שמאיר ביו"ט ולכן שמחת פורי' גדולה במאד משמחת יו"ט כנ"ל רק מפני גודל האור בבחי' א"ס ממש אינו יכול להאיר בגלוי כמו האור המאיר ביו"ט ולפיכך אין איסור בעשיית מלאכה בפורים.

הנה עתה בעונותינו הרבים ערבה כל שמחה, כי יאמר נא ישראל מי האיש הירא את ה' ושמה בפורים לכבוד שמו הגדול, כי אם הוללות וסכלות ונעשה מהעיקר טפל בעונותינו הרבים וחוטאים ומחטאים, ומושכים ביין את בשרם ולא ידעו ולא יבינו אופן ועל מה הוקבעה בודאי קוראים המגילה ברבים, אבל ההמון לא יבינו הדברים כי אם כקורא סיפור מעשה בעלמא ולא נתנו לבם כי אם להתלוצץ ולשמות, קול נותנים בבית ה' כיום מעור, על כן זאת לפנינו בחכמי ישראל לאסוף העם לחצר בית ה' יום או יומים קודם לספר להם גודל ניסי ה' ונפלאותיו ועל מה הם שמחים ולהודיעם כי גדול ה' ומהולל מאוד, ועלינו לבטוח עליו כי עבדים אנחנו ובעבודתינו לא עזבנו אלקינו וכו' וכן עשו רבותינו הקדושים חכמי התלמוד כמבואר במס' מגילה ר' פלוני פתח פתחא להאי פרשתא מהכא, ור' פלוני מהכא, משמע שהיו דורשים לההמון נסי ד' ונפלאותיו וכן עשין רבותינו קדושים אשר עדם חיים ד' יוסף להם אורך ימים ושנים. (דרשות חתם סופר)

הימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור דור משפחה ומדינה לעשות ולעצמו הכנה טובה ושלימה למחות זכר עמלק. (מאיר עיני חכמים)

בפורים מתגלה מדת מטה כלפי חסד, שאפילו מי שאין לו דעת מכניסים אותו בעל כרחו לתוך החסדים ענני באמת סגיט אוזיניע ליכטיגע טעג צריך להתפלל לה' שיהא במעט אמת, כי אחר כך הלא מתבלבלים אבל מקודם הרי אפשר להתפלל שיהא במעט אמת, כי בפורים כל הפושט יד נותנים לו, אך כמו שיש ילד שנותנים לו צעצוע כל שהוא והוא מתפתה בזה וליותר גדול נותנים לו מיני מתיקה וכו' כמו כן יש מי שנותנים לו רוחניות גם כן מ'שטאפט איהם מיט מדרגות, ובתוכו כלול שקר. (בית אברהם)

שמעתי בשם הרב ר' יוסף דוד בן לאותו צדיק ר' הירש ליב מאליק, שפעם אחת היה בימי הפורים אצל הרב הקדוש מ"ה אברהם יהושע העשיל האפטא, ואמר ר' יוסף דוד להרה"ק, הושיעה אדוני היום לתשובה שלימה, כי ביום הזה כל הפושט יד נותנין לו, והרה"ק נענע לו בראשו. (אילה שלוחה)

אאמו"ד וצוקל"ל אמר, שכפי התענוג והחיות של כל אחד שמקבל בפורים כך הוא בליל שמורים, וכפי שהוא בליל שמורים כך הוא ביום הכפורים, כל אחד לפי מדינתו בעבודת השי"ת. (בית אהרן)

בפורים יכולים לבוא לשמירת הברית ע"י שמירת הברית יכולין לבוא לשמחה כמ"ש רבי נטע נטיעה בפורים ומסקינן נטיעה של שמחה שיהי' אדם שמח בתורה ובמצות ונטיעה זו היא בפורים. (חידושי הרי"ם)

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — ט — בלתי מוגה

ערש"ק פרשת אמור תשס"ח לפ"ק

ביקור הגה"צ רבי חיים לייב כ"ץ שליט"א

אבדק"ק סערדעהאלי

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל

רבינו קיבל פניו בכבוד ודרש בשלמו

רבינו: אין די פרשה (פ' אמור) שמיים דאך אלע מועדי השנה.

סאיז דא א שיין ווארט פונעם פעטער ז"ל (הובא בהגש"פ דברי יואל עמ' קס"ז) אויפן נוסח הברכה וואס מ'זאגט ווען מ'ענדקט די הגדה, "כן ג'יענע ה' אלקינע למועדים ולרגלים אחרים", וואס מיינט "רגלים אחרים"? נאר חז"ל זאגן אז לעתיד וועט דאך תשעה באב נתהפך ווערן פאר א יום טוב (הובא בגמ' ר"ה יח) דלעתיד יתהפכו כל ימי הצטוות ת"ב וי"ז בתמוז וצום גדלי' וי' במבט והיו מועדים שנאמר (זכרי' ה, ט) כה אמר ה' צבקות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים, עיי"ש), און פון אר"י הק' שמיים אז די מעג וואס זענען צווישן שבעה עשר בתמוז ביז תשעה באב וועלן זיין אזוי ווי חול המועד. זאגט דער פעטער ז"ל אז דאס איז די כוונה "לרגלים אחרים" נייע מועדים וועלן צוקומען לעתיד לבוא.

גאב"ד סערדעהאלי: וועגן דעם שמיים (ויקרא כג, מד) וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל, דער יו"ט פון תשעה באב איז דאך יעצט באיתכסיא, שפעטער וועט דאס ווערן באיתגליא, א"ת איז ראשי תיבות תשעה א"ב, אז דאס וועט אויך זיין א יו"ט.

רבינו: געווענטליך ליינט מען פרשת פנחס אין די דריי וואכן – הוי יאר איז א אויסנאם יאר ווייל היי יאר (תשמ"ח) גייען כמורת מסעי אפגעמילט – און אלע ימים טובים

שמיים אין פרשת פנחס. זאגט מען אז דאס איז א רמז אז די דריי וואכן וועלן נתהפך ווערן צו א יו"ט.

וכיבודו רבינו לברך ראשון עליהם

ואמר: די וואך שמיים דאך (ויקרא כא, ה) וקדשת, אז א כהן מברך ראשון.

גאב"ד סערדעהאלי: א תלמיד חכם איז קודם לכהן.¹

פון 'וקדשתו' לערנט מען אז מ'דארף כופה זיין די כהנים צו האלמן זייער קדושה אפילו בעל כרחם (רש"י בחומש בשם הגמ' יבמות פה) לכאורה אויף אלע מצוות פון די תורה דארף מען דאך כופה זיין, איז פארוואס דארף מען א עקסטרע "וקדשתו" אויף א כהן?

רבינו: מ'קען אפשר זאגן אזוי ווי מ'טרעפט ביי כיבוד אב, דער קצות פרגעט (פ' צ"ו סק"א) פארוואס דארף איך א פסוק (בגמ' בבב"מ לב.) אז כיבוד אב איז נישט דחה שבת, לכאורה איז אמר לא בעינא איך דארף נישט דעם כבוד דארף מען איהם נישט מכבד זיין והייתו שכיון שאם האב אומר לא בעינא אין חיוב לכבדו, א"כ אינו דחה ל"ת כיון דמצוי למיעקרא, ומביא שם ראיה מפרק אלו נערות (דף מ.) גבי

1

עיי' בגמ' מס' הוריות (דף י"ג ע"א), ובשו"ע יו"ד (פ' ת"א סעי' ט"ו), וכן באו"ח (פ' ר"א ס"ב) בהן ת"ח מצוה להקדימו וכו', וכל"ה דמ"א (פ' קס"ז סעי' י"ד) ואם הכהן ג"כ ת"ח אלא שהוא פחות מהשני טוב להקדימו, ועיי' מש"כ בחיט"ך (מצוה רס"ט) ועכשיו בזמן הזה לא ראנו מי שהקדים עצמו לשום כהן מפני חכמתו, וכל"ה דרע"ב בגיטין (פ"ה ט"ח).

אונם דבעשה דמצוי למיעקרא אינו דוחה ל"תו, זעהת מען אז ביי כיבוד, אויב זאגט דער טאטען איך וויל נישט דעם כיבוד איז מען נישט מחוייב, איז ביי וקדשתו וואלט איך געקענט מיינען אז סאיז אזוי ווי כיבוד אב און דער כהן קען זאגן איך בין מוחל דעם כיבוד, דארף מען האבן דעם 'וקדשתו' אז דער כהן קען נישט זאגן לא בעניא.

דער טורי זהב (ארח סי קביה סי' לט) פרעגט טאקע אזוי. (עיינישמה שהקשה ומה שביאר בבאר היטב דבריו).

און ביי כיבוד אב איז דאך טאקע אזוי אז דער טאטען קען זאגן לא בעניא, איז דא איך וואלט איך געקענט לכאורה זאגן אזוי, דארף מען האבן א עקסטערן פסוק פון וקדשתו בעל כרחו.

דער חתם סופר (כתורת משה בפרשתו) זאגט אויף דעם, אז אין די גאנצע פרשה שטייט "לחם אלקידם", דער באשעפער האט מייחד געווען זיין אלקית אויף די כהנים מרוב קדושתם, אזוי ווי מ'זעהט אז דער באשעפער הייסט "אלקי ישראל" אפילו ער איז אויף די גאנצע וועלט, די זעלבע זאך איז אויך ביי די כהנים, דאס איז אבער נאר ביי די ערליכע כהנים אויף זיי זאגט די תורה לחם "אלקידם" הם מקריבים, אבער ביי וקדשתו ווען בית דין צווינגט איהם צו מגרש זיין, זאגט די תורה כי את לחם "אלקידך", און נישט לחם "אלקיו", ווייל ער האט דאך חוטא געווען און אין הקב"ה מייחד שמו על הרשע, און פונדעסטוועגן זאגט די תורה "וקדשתו".

יעדע מאל וואס מאיז מכבד א כהן לברך ראשון איז מען מקיים די מצוה פון וקדשתו.

וכיבדו רבינו לברך על הפירות

ואמרו: די וועלט איז מקפיד אז א בעל הבית זאל קודם מאכן די ברכה, וועגן די גמרא (ברכות לה) וואס זאגט כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה ודאיתא שם כתיב לה' הארץ ומלואה, וכתיב והארץ נתן לבני אדם, לא קשיא כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה, אז פאר ווען מ'מאכט א ברכה איז די עסן נישט זיינס קען מען נישט מכבד זיין.²

אבער ביים פעטער ד"ל האב איך געזעהן עטליכע מאל אז ער האט נישט מקפיד געווען אויף דעם, כ"האב דאס געזען ווען ער איז געווען צו גאסט ביי א צווייטן און מ'האט אויפגעגעבן כיבוד, האט ער א ברכה געמאכט, און נישט

געדייטן דעם בעל הבית זאל קודם מאכן א ברכה כ"האב דאס געזען איך ווען ער האט געהאט א אורח און מ'האט אריינגערענגט כיבוד, און יענער האט געזאגט אז דער פעטער זאל קודם מאכן א ברכה, האט ער געזאגט פארן אורח אז מ'האט דאס אריינגערענגט לכבודכם.

גאב"ד פערדעהאלי: סאיז א פלא, דאס וואס דער באר היטב (ארח סי רי"ג סק"א) זאגט להלכה אז קודם ברכה איז עס נאכנישט זיינס.

רבינו: דאס מיינט אז אויב מ'וועט דאס גנב'ענען פאר די ברכה וועט מען דען נישט דארפן באצאלן? ער האט דען נאכנישט זוכה געוועהן אין דעם? טאקע אפלא.

דער פעטער ד"ל האט טאקע נישט מקפיד געווען אויף דעם.

וכיבדו רבינו את בני הגנה צו גאב"ד פערדעהאלי שליט"א לברך על הפירות לקיים מצות "וקדשתו"

גאב"ד פערדעהאלי: דער קדושת לוי מיינט די וואך, "אמור אל הכהנים בני אהרן", אז די כהנים וועלן מיינען אז מאיז זיי מכבד ווייל זיי זענען אליינס חשוב, אבער כאמת קען זיך א מענטש גרויס האלטן נאר מיט וואס ער האט זיך אליין געפלאגט, אבער מיט אזא זאך וואס ער האט זיך נישט געפלאגט אזוי ווי יהוה אבות איז נישט שייך אז מ'זאל זיך גרויס האלטן, וועגן דעם די ערשטע זאך זאלסטו זאגן פאר די כהנים "בני אהרן", אז די קדושה איז גארנישט זייערס, נאר ס'איז אשר קדשנו בקדושתו של אהרן, וועגן דעם האבן זיי זיך נישט צו גרויס האלטן מיט דעם, און נאכדעם "זמירת אלהים", קענסטו זיי זאגן די גאנצע פרשה אז מ'דארף זיי מכבד זיין.

רבינו: רש"י זאגט "להחזיר גדולים על הקטנים", מיינט מען אז די כהנים זאלן נישט זיין אזוי גרויס ביי זיך וד'היני שיתנהו בכבדת קטנים בעניהו.

ס'קען זיין לויט דעם קדושת לוי - מ'ברענגט צו (עי' בכנסת יחזקאל פ' במדבר, ובעני' מובא בעשרת ישועה פ' שמות) אז דער ראפשיצער רב זיי"ע האט געזאגט וואס איז דער חילוק צווישן אידס און זיין חבר, זיי האבן ביידע צוזאמען געהארעוועט און אויפגעשטאנען פארטאגס, נאר דער חילוק איז געווען ביים גלעזל בראנפן נאכ'ן דאווענען, "מיין חבר נאך אזא גרויסע עבודה זעצט ער זיך אראפ נאכ'ן דאווענען טרינקען א גלעזל בראנפן, און ער טראכט אזוי אריין ווי אזוי האט מיין טאטען געדאוונט, טראכט ער אז איך שטיי העכער פון מיין טאטען קומט מיר דאס גלעזל

2

פירוש זה מתאמרא משמ"י דהרה"ק מבאדירטשוב זי"ע שאמרה להגאון מהר"מ רבי אב"ד פריעשבורג, כן מובא בעשר אורות בערם.

בראנפן, אבער איך - האט דער ראפשיצער רב געזאגט אויף זיך - אז איך קוק צו די עבודה פון מיין מאטן און פון מיין זיידן, זעה איך אז כ'האב נאכנישט אנגעהויבן, און דאס גלעזל בראנפן טרינקט זיך שוין נישט אזוי".

לויט דעם קען מען זאגן אז דאס איז פשט, אמור אל הכהנים "בני אהרן", אז זיי זענען מיהחסים, דורך דעם "לנפש לא יטמא בעמיו", וועט ער זיך נישט שפירן אזוי גרויס ביי זיך און נישט נכשל ווערן מיט גאווה.³

גאב"ד סערדעהאלי: דאס אז איך בין א כהן האט מיין מאמע מיר אהער געשטעלט, כ'האב גארנישט געמוהן צו דעם.

מ'זאגט נאך פון בעלזער רב (הרה"ק מהר"א ד"ל) אז זיין פאטער (הרה"ק מהר"ד ד"ל) האט געזאגט אז נאר א מדה וואס מ'האט אויסגעארבעט מיט דעם מאר מען זיך נישט גרויס האלטן, אבער א מדה וואס מ'האט בטבע מעג מען זיך בארימען, ווייל מ'האט גארנישט געמוהן צו דעם.⁴

רבינו: אמאל ווען ס'איז געווען א גזירה האט דער ישמח משה געזאגט פאר א שליח ער זאל גיין אויפן ציון פונעם

רמ"א - דער ישמח משה איז דאך געווען א אייניקל פונעם רמ"א - און ער האט געזאגט פאר'ן שליח אזוי, די טבע פון אונזער משפחה איז ענוה, און דער רמ"א וואס איז ראש המשפחה איז דאך זיכער א עניו, וועגן דעם ווייסט נישט דער רמ"א זיינע אייגענע כחות, זאל מען זאגן פאר'ן רמ"א אז וכוני ישראל יוצאים ביד רמ"א (מלשון הכתוב שמות יד, ה) און ער האט א גרויסן כח אויבן אין הימל אויסצופועל'ן ישועות.⁵

מ'זאגט נאך אז ווען דער רבי פון לובלין איז נסתלק געווארן, זענען צוזאמען געקומען די תלמידים זעהן ווער ס'זאל ווייטער ממשיך זיין די הנהגה, דער עמרת צבי איז געזיצן בראש המסובין און ער האט אנגעהויבן אויסצורעכענען זיינע מדרגות, אזוי האט ער אויסגערעכנט אנדער-האלבן שעה, און בתוך הדברים האט ער געזאגט פאר'ן ראפשיצער רב "איינער זיידע דער שלי"ה הק' איז ביי אונז א אפמער גאסמ"ו, און בשעת ווען דער עמרת צבי האט גערעדט פון זיך האט מען געזען אויף איהם אז ער רעדט מיט א געוואלדיגע שפלות..."

ס'איז א מדרגה מ'קען רעדן פון אייגענע מדרגות און מ'זאל זיין בשפלות.

מ'זעהט דאך דאס ענין ביי משה רבינו וואס איז געווען א עניו מאוד, און ער שרייבט אויף זיך אין די תורה זיינע גרויסע מדרגות "פה אל פה אדבר בו", "לא קם עוד נביא בישראל כמשה" און ער איז ווייטער געבליבן עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה.

גאב"ד סערדעהאלי: דער תפארת שלמה אין פרשת בהעלתך זאגט אויף דעם פסוק והאיש משה עניו מאוד, אז די גאנצע תורה איז דאך דא טיפע ענינים און סודות, און אין די פסוקים וואס ס'שטייט די מדרגות פון משה רבינו איז דאך אויך דארט מרומו טיפע ענינים פון די גרעסערע מדרגות פון משה רבינו, איז ביי די פסוקים האט ער נישט געוואלט אריינזיין אין די טיפיקייט פון די פסוקים.

און דאס קען זיין די כוונה פון דעם וואס ס'שטייט דארט וישמע ה' והאיש משה גור, און הו"ל לערנען ארויס פון דעם

3

3 בס' נסת יחזקאל פ' מדרש) מביא מעשה רב ששמע מפ"ק אדמו"ר משינאווא זי"ע, שסיפר בשם הרה"ק מראפשיץ זי"ע שהיה לו חסד אחד בילדותו אשר למד אתו ביהד, ואחר זמן כאשר כבר הי' הרה"ק מראפשיץ מפורסם בכל קצוי תבל, נפגש פעם אחת עם חבריו והוא שאל אותם ואמר לו, חברי, הא אהנו למדת ביהד במדרגה אחת ומדוע זה היה שאתה נעשית בעל מופת ופועל ישועות ואני לא הגעתי למדרגה זו, והראו לו הרה"ק כוס קטן של יין שרף ואמר לו זה החילוק בני בינך, וביא' לוכותו כמ"ל.

ועי' בדרך משה (פרשת מדרש ע"ו כ"ב) מה שפי' בזה מאמר המדרש בשעה שקיבלו ישראל את התורה נתקנאו בהם אומות העולם מהראו אליו להתקרב יותר מן האומות וכו', על פי המוספר על הרה"ק מראפשיץ זי"ע ששאל לו צדיק אחד מהו הגורד מן היחוס לעבודת ה', והשיב הרה"ק מראפשיץ הן אמת שישנם צדיקים שאינם מיהחסים הקמים בחצות לילה ולומדים שיעורים עד הבוקר ואחר כך מתפלל'ן בהתלהבות גדול, אגונם אחר התפילה בנאום לאכול ולשתות הם אומלים בשמחה וכו', והוה ביאור מאמר המדרש הנ"ל כי אצל בני ישראל מביא החוס לדי ענוה ושפלות רוח, בהעריכם את מעשיהם נגד מעשה אבותיהם הקדושים, ודבר זה גורם שהיו מעלין בקדש תמיד בעבודת ה', עי"ש.

ועי' מה שביא' בזה מדרן רבינו שליט"א בשערי שמוחה (את מ"ב) מנהג הצדיקים לספר החוסהן קודם שעושין התקשרות תנאים, עי"ש.

4

עי' בס' י"ג אורות (ח"ב ע"ג ע"ט) שמביא בן בשמו, ועי' בתוס' (מילה מה ד"ה תל בו) ועי' בס' דומת אנך להחיד"א (סופ' דינטי).

5

עי' בס' שאול בחדר ה' (מהמ"ח רבי שאול ברא זצ"ל) שכשהספיד מרן הייטב לב את אביו הגה"ק רבי אלעזר ניסן ז"ל היה מונה הולך את מידותיו, וסתוף הדברים הוכיח את עעותתו המופלגת, והוסיף לומר שאין שום חידוש בזה, כי מידה זו ירושה הוא לו מאבתי הקדושים וסיפר אז את העובדא הנזכרת למעלה.

ווען זיין רבי האט דאס דורכגעלייגט האט ער געזאגט, "קוקט אן דעם יונגעראמאן ווי ווייט ער איז פון כבוד" אז ער קען שרייבן אלע כיבודים וואס ער האט געהאט.

האט ער געזאגט אז דאס איז אויך פשט וואס יוסף האט געזאגט (בראשית מה יג) והגדתם לאבי את כל כבודי, מ'קען דערציילן דעם גאנצן כבוד וואס ער האט, ווייל ס'האט נישט געמאכט אויף איהם א רושם אז ער זאל דאס דארפן באהאלטן.

רבינו: ווען דער זיידע רבי אלעזר ניסן איז געווארן רב אין סיגוט, איז דער ישמח משה געפארן איהם באגלייטן קיין סיגוט, איז ארויס געקומען א גרויסער ציבור איהם מקבל פנים זיין, און דער ישמח משה האט געזען דעם גרויסן כבוד פון אזויפיל מענטשן, האט ער זיך צעווייגט, און געזאגט "הו"ל זאגן דאך (בכרנניא דר' מאיר) איז לו למי שהעולם ממעינים בו", האט זיך רבי אלעזר ניסן אנגערופן "מ'ניט דען דעם כבוד פאר דיר? דעם כבוד גיט מען פאר די תורה, מזווייטס וויפיל תורה דו האסט געלערנט, איז דאס כבוד התורה".⁷

הערנדיג די ווערטער פון רבי אלעזר ניסן האט זיך דער ישמח משה בארוהיגט, און געזאגט שטייט טאקע נישט "איז למי שהעולם טועין בו", ווייל וואס איז ער שולדיג אז מ'איז זיך טועה אין איהם, נאר שטייט "מטעין בו", ווען איז איז לו' ווען זיי ברענגען אריין אין איהם דעם טעות, אז ער מיינט שוין אז ער איז ראוי, דאס טויג שוין נישט.

אויך האט דער ישמח משה געזאגט אז מ'ניט כבוד פאר א תלמיד חכם און ער ווייסט אז דער כבוד איז פאר די תורה און נישט פאר איהם, מעג ער הנאה האבן פונעם כבוד.

דער ישמח משה האט דעמאלטס אראפ געלייגט א גרויסע הגדרה אויף דעם, אז ווי אזוי ווייסט מען אויב ער מיינט

אז משה רבינו האט אויך געהערט (עי' ילקוט שמעוני במדבר פ"ב רמז תש"ל) רבי נתן אומר בפניו של משה דברו בו שנאמר וישמע ה' וגו' והאיש משה אלא שכבש משה על הדבר)⁶ אז די פסוקים וואס שטייט דארטן זיינע מעלות האט ער געהערט נאר בשמחות און איז נישט אריין אין די עמקות פון די פסוקים וואס שטייט זיינע מדרגות.

רבינו: לויט וואס מ'האב פריער געזאגט פונעם עמרת צבי קען זיין פשט "וישמע ה' והאיש משה" אז ער האט יא גוט געלערנט און דער הערט די טיפיקייט אזוי ווי רש"י טייטש אויפן פסוק (בראשית מב, כג) כי שומע יוסף, זאגט רש"י 'מבין', און אלע גרויסע מדרגות וואס איז מרומו אין די פסוקים, און פונדעסמוועגן האט ער נישט געהאט קיין שום התפעלות נאר והאיש משה עניו מאוד.

גאב"ד סעדרהאלי: ווען מ'איז געווען די אויסטילא התורה (שמחת הנישואין של רבי שמואל בן רבי דן בן רבי יצחק טראווייל בן המנהיג הק' מולאטשוב, שבא בקשרי החיתון עם בתו של רבי יוסף מאויסטילא בן הרה"ק מנעשכין, ור' דן הנ"ל הי' התן הרה"ק מאפסא, והיה אז התונה גדולה עם כינוס של ע"ב צדיקים בבגדילבן) האט דער רבי ר' בונם מפרשיסחא געשיקט דעם חידושי הרי"מ - ער האט געוואלט אפשטילן די מענות וואס מ'האט אויף איהם - און דער חידושי הרי"מ האט געהאט דארט גרויס כבוד, ער איז דאך געווען א גאון, האט ער געשריבן א בריוו צו זיין רבי'ן, און ער האט דארט דערציילט איבער די כיבודים וואס ער האט געהאט.

6

עי' ביטבח משה (פ"ח מהלכות) שבמבאר לפי דברי היקול הג"ל דהנה אמרו הו"ל חס הקב"ה על כבודו של צדיק יותר מכבודו, ונתגלה לי בחלום טעמו של דבר המעליב למקום ב"ה, וכי ה"ו יעלה על הדעת שהקב"ה מקבל עלוב מוולתו, ואין מעשישן רק על בחינת המעליב טיפה טרוחה עפר ואפר, והמעליב לצדיק הואו בשר ודם, ולפי זה הי' דוקא פסתם צדיקי עולם שהם נעליבם, ואנצם משה רבינו ע"ה שהיה ענותותו יתירה על כל בחינת ואנתו מה, והיינו שלא הי' נחשב בעיניו ליש כלל, כי אם כאפס וכאין ממש, אם בן אין כאן נעליב, והי' שהקדים הכתוב כאן והאיש משה וגו', לתרין קושיא זו על שהאריך להם ולא הענשם מיד כמו שם, על זה אמר והאיש משה עניו מאוד ולא קבל עלוב כלל כ"ל, ולפי זה ממילא מוכח שהיה בפניו, דאי היה כינם לבין עצמם ושלא בפניו, אם בן ממילא לא היה כאן נעליב, דהיי לא שמע ולא היה שם פריה, אם בן ממילא אין התחלה לקושיא זו כלל, ולמה לו להפסוק כאן למימר שהיה עניו, אלא ודאי מדרווצך הפסוק לסמוך ענות משה לסאן, שמע מינה שאף משה שמע דהיה בפניו וכאבוד (עי' עוד ביטח לב (פרשת שלח) ובפרק משה (ע"ש ע"ק)).

7

יש לציין שבשנת תשנ"ד כשרבינו בעל הברך משה זי"ע היה בארה"ק וערכו לו קבלת פנים בכני ביקר ברחוב העיי במעמד אלפי ישראל, הוד על סיפור זה בשפלות רוח גדול מאוד, ואמר שהוא מרגיש ג"כ שהציבור לא בא כאן לכבודו אלא לחוק ולעודד את השרידים אשר ה' קורא ועומדים איתן באמנות אומן לא להיסקף אחר רוחות זרות המנשבות בארה"ק בפרט.

אגב, כאשר רבינו ז"ל ביקר במחנה רב טוב כשהוד מאר"י, דיבר מה לפני הבהורים, ואמר אז שבשעת הקבלת פנים הציב לגד עניו דברי החת"ס עה"פ ואמרתם לאבי את כל כבודי במצרים, היינו שכל הכבוד הגיע לי בזכות אבי, וכן אצלי דרגתי וידעתי שכולם באו ונקבצו רק בזכות דודי ולחוק שימתינו רק.

טאקע כבוד התורה, דאס איז אויב ווען ער זעהט אז מגיט כבוד פאר א צווייטן תלמיד חכם האט ער די זעלבע הנאה ווי מוואלט דאס געגעבן פאר איהם, ווייל אויב ס'איז כבוד התורה וואס איז די נפקא מינה ווער ס'באקומט דעם כבוד. ער האט געטייטשט מיט דעם דעם פסוק (תהלים סו, ה) שויתי ה' לנגדי תמיד וגו' לכן שמח לבי ויגל כבודי, ווייל ס'שטייט (שם, ל, יג) למען יזמרך כבוד, אז אויב מ'לויבט כבוד התורה לויבט דער כבוד אליין פאר'ן באשעפער, דאס איז די כונה "שויתי ה' לנגדי תמיד" אז אלעס איז פאר'ן אויבערשטן, לכן "שמח לבי" ווייל "ויגל כבודי" אז דער כבוד פריידט זיך אז ס'קומט אן צום אויבערשטן.⁸

כ'האב אמאל אריינגעטייטשט דעם ענין אין די משנה (אבות ב, י) יהי כבוד חבירך חביב עליך כשלך, אז דאס וואס מאיז מכבד דיין חבר זאל זיין ביי דיר די זעלבע זאך ווי מאיז מכבד דיך אליין, ווייל אויב ס'איז כבוד התורה וואס איז די נפקא מינה צי איך לערן אדער מיין חבר לערנט.

8

ע"י מיטב לב (פרשת שנה) שמביא ד"ת זה ששמעו מק"ז מרן הישגה משה בעת בואו למחוז סיוט וישאו לקראתו לקבל פניו בכבוד גדול, ענה ואמר ברשפי אש, כתיב (תהלים ט, ה) שויתי ה' לנגדי תמיד וגו' לכן שמח לבי ויגל כבודי וגו', ענינו כי הרמב"ם פירש בפסוק (תהלים ל, יג) למען יזמרך כבוד, שאם חתנין כבוד לשמו ית' אזי הכבוד מומד ומשבח על שהגיע להקב"ה, לא כן כשנותנין כבוד לבשר ודם צריך להבין שלא בשביל עצמו הוא זה, כי אם בשביל שיש בותורה וצדקות, וכל זה מרת אלהים כדסתיב (משלי ב, י) כי ה' יתן חכמה, ואמרנו חו"ל (קידושין ט) אלמלא הקבה עוררו אנו יכול לו, ולכן צריך שיעלה את הכבוד להקב"ה ויאמר שהכבוד אנו שלו אלא של הקב"ה, ואז יגל הכבוד ויזמר.

המופת על זה להבין אשר עם לבנו, אם הולקין כבוד לזולתו יוד ממונו בשביל שהוא חכם וצדיק, לא ידע בעניו ולא יקנא בו, אלא דא חביב בעניו כבוד חברו משלו, וישמח בלכבו על שכמד שמים מותרה מה לו הוא או על ידי אחר, אבל אם לוקח הכבוד לעצמו להנות בו או אם מכבדו את זולתו יוד ממונו ידע בעניו וקנא בו, וכבר אמרו (שם קכג) כל המתקנא עצמותו מרקיבין, והוא שאמר דוד מלך ישראל שהלקו לו כבוד, שויתי ה' לנגדי תמיד לדעת שהכל מידו והכל שלו, ולכן שמח לבי ויג'ל כבודי מפני שאינו לעצמו אלא של ה', ואם כן אף בשרי ישפן לבטה ולא ידקב כי אין בי קנאה על זולתי, כי העיקר מה שכבוד שמים מותרה בעולם, עכ"ל.

וכפרשת קרח ג"כ מביא הייטב לב ענין זה, וכותב שם בה"ל: וקיבלתי ממוולדה"ה שהמופת על זה: [אם מחזיר הכבוד להקב"ה] אם הא בבחינה זו, או לא יקנה מולתו וכו', ובהו שמעתי מפי קדשו של מוולדה"ה בעת שהלקו לו כבוד גדול, עמד ואמר בפני העדה שהו שאמר דוד לכן שמח לבי ויגל כבוד וכו'.

דער ישמח משה איז אמאל געפארן קיין לובלין, אנקומענדיג דארט האט ער געזען אז דער רבי פון לובלין איז נישט אינדער היים, איז ער איהם נאכגעפארן, אונטער וועגנס האט ער טאקע געטראפן דעם רבי'ן פון לובלין יוצט אין א קומשן, ווען דער רבי פון לובלין האט איהם באמערקט האט ער איהם אריינגערופן אין זיין קומשן און געפארן צוזאמען מיט איהם, דער רבי פון לובלין איז דעמאלטס געווען זייער גרויס און מפורסם, און אין אלע שמעט וואו ער איז געקומען איז דער עולם ארויס געקומען אנגעטוהן מיט בגדי שבת.

דער ישמח משה האט צוגעזען דעם כבוד וואס דער רבי פון לובלין באקומט, און וויבאלד אז שמענדיג איז אידם געשטאנען פאר די אויגן ביאת המשיח, האט ער געטראכט ביי זיך "אויב ווען דער רבי פארט קומט די גאנצע שטאט אקעגן איהם, ווי שיינ וועט זיין ווען דער מלך המשיח וועט קומען, כלל ישראל וועט זיך אנטוהן בגדי שבת, און יעדער וועט ארויס גיין מקבל פנים זיין דעם מלך המשיח", דער רבי פון לובלין האט מרגיש געווען זיין מחשבה, האט ער איהם געזאגט "ווען דער מלך המשיח וועט קומען, וועט זיין י'שמחו השמים ותגל הארץ", און מיר וועלן זיך פרייען פון אויבן".⁹

פאר'ן הסתלקות פונעם ישמח משה האט ער פארציילט וואס דער רבי פון לובלין האט איהם דעמאלטס געזאגט, און ער האט זיך אנגערופן, כ'האב געקלערט אז דאס וואס דער רבי האט געזאגט "מיר" וועלן זיך פרייען פון אויבן, איז ווייל דער רבי פלעגט צו רעדן בלשון רבים, און ער האט געמיינט נאר אויף זיך אליינס, און נישט מיך, יעצט זעה איך אז ער האט אויך מיך געמיינט מיטן זאגן "מיר" וועלן זיך פרייען פון אויבן.

הנסתובבה השיחה אודות דרך הלימוד של תלמידי הבעש"ט הק' רבינו: דער ראפשיצער רב איז געווען א תלמיד פון רבי משולם איגרא, דער קצות און דער נתיבות האבן אויך געלערנט ביי רבי משולם איגרא פון זיין דרך הלימוד וההודושה.

9

מרן הברך משה ז"ל חזר על עובדא זו כ"א כסלו תש"מ לפ"ק ואמר שכאשר היה רואה את הציבור מידי שנה כ"א כסלו כאשר ששו ורקחו כאשר רביהם זיע הופיע בהודותו, חשב כנ"ל שכה יהא נראה כביאת משיח צדקנו.

כִּי־אֵבֶן גַּעְזֵה־עַרְפָּא מַעֲשֵׂה אֵז דְּעַר דְּבַרֵי חַיִּים הָאֵם זִיךְ גַּעְזֵר־אֶפֶן מִיַּט רַבִּי דוּד הַעֲרָשׁ (עֵה־נִפְלַעַל) דְּעַר אִידֵעִם פּוֹנְעִם חֲתָם סוֹפֵר – דְּעַר פֶּאֶמְטֵר פּוֹנְעִם חֲתָן סוֹפֵר – זִי הָאֵבֶן זִיךְ נִישְׁט גַּעְקֵעֶנְט פֶּן פֶּרִיעֵר, אִין זִי הָאֵבֶן אֲנִיגֵהוּיבֵן צו שְׂמוֹעֵן אִין לַעֲרֵנְען, אִין רַבִּי דוּד הַעֲרָשׁ זֹאגְט אִיהֶם א חִידוּשׁ, פֶּרְעֵגְט אִיהֶם דְּעַר דְּבַרֵי חַיִּים "זַעֲנֵט אִיר אֲפִשֵׁר רַבִּי דוּד הַעֲרָשׁ?" זֹאגְט עַר "א", אֲבַעֵר פֶּן וּוּא וּוּיִסֵּט אִיר? הָאֵם אִיהֶם דְּעַר דְּבַרֵי חַיִּים גַּעְזֵנְט־פֶּעֲרַט אִז נִישְׁט לֹאֲנֵג צוֹרִיק אִז אִינֶעֶר גַּעוּעוֹן בִּי אִיהֶם, אִין הָאֵם אִיהֶם אִיבַעֵר גַּעזֹאגְט א חִידוּשׁ בִּשְׂמוֹ, אִין יַעֲצֵט זַעֲהֵט עַר אִז דֹּאם אִין דְּעַר זַעֲלַבֵּעֵר גֹּאגְט אִין לַעֲרֵנְען.

דִּיבְרֵי מַגֵּה שְׂהִיָּה בִּימֵי הַחֵם הַתְּנַגְדוֹת לַתְּלַמְדֵי הַבַּעֲשׂוֹת הַקִּי רַבִּינֵי: דְּעַר קְצוֹת הָאֵם גַּעוּוֹאִיטֵט אִין סְטֵרִיא, דִּי חֲסִדִים וּוּאֵם הָאֵבֶן גַּעוּוֹאִיטֵט דֹּאֲרַט אִין שְׂטֵאֵט הָאֵבֶן אִיהֶם גַּעֲטִשְׁעֶפֶט, אִזוּי אִז עַר הָאֵם זִיךְ נִישְׁט פֶּאֶר־טֵרֶאָגֶן מִיַּט זִי, הָאֵם עַר זִי אִרִינֶעֱלִינֵט אִין א שְׂמֵתֵא, אִין דִּי חֲסִדִים הָאֵבֶן זִיךְ אִוִּיסִגֵּלֶאכְט פֶּן דַּעֵם.

שְׁפַעֲטֵר זַעֲנֵעֵן זִי גַּעֲפֶאָרֶן קִינ לֹבֵלִין, אִין זִי זַעֲנֵעֵן גַּעֲגֵאֲנֵעֵן גַּעֲמֵעֵן שְׁלוֹם פּוֹנְעִם רַבִּין, אֲבַעֵר דְּעַר רַבִּי פֶּן לֹבֵלִין הָאֵם זִי נִישְׁט אִרִינֶעֱלִינֵט אִין עַר הָאֵם דַּעֲרַקֵּנְט אִז מִלִּיטֵט אִוִּיק זִי א שְׂמֵתֵא פּוֹנְעִם קְצוֹת, אִין הָאֵם זִי גַּעזֹאגְט אִז זִי וּוּעֵלֶן דֹּאֲרַפֶּן וּוּאֲרַטֶן דֵּרִיטִיט טַעֵג.

דְּעַר נִדַּע בִּיהוּדָה אִז אִוִּיק גַּעוּעוֹן א שְׂטֵאֲרַקֵּר מִתְּנַגֵּד צו תְּלַמְדֵי הַבַּעֲשׂוֹת.

גַּאבִּי"ד סַעֲרַדֵּה־אֵלִי: עַר הָאֵם אֲבַעֵר נִישְׁט גַּעֲרֹה־פִּי דִי חֲסִדִים.

רַבִּינֵי: עַר אִז גַּעוּעוֹן שְׂאָרָף אַקֵּעֵן חֲסִדִים מִזַּעֲהֵט אִוִּיק אִין דִּי תִשׁוּבָה וּוּאֵם עַר שְׂרִיבֵט וּוּעֵגֵן זֹאגֵן לֶשֶׁם יְהוָה, אִז עַר אִז גַּעוּעוֹן זִיעֵר שְׂאָרָף אַקֵּעֵן דֶּרֶךְ הַחֲסִדוֹת, כִּי מִיִּין נִישְׁט דֹּאם וּוּאֵם עַר שְׂרִיבֵט דֹּאֲרַטֶן "חֲסִדִים יִכְשְׁלוּ בִּם", נִאר דֹּאם וּוּאֵם עַר מֵאכְט שְׂטֵאֲרַק אִוִּיק דִּי רַבִּי'ס, אִז יַעֲדֵר אִינֶעֶר זֹאגְט אִוִּיק זִיךְ "אֲנִי הַרֹאֵה".¹⁰

דְּעַר נִדַּע בִּיהוּדָה אִז גַּעוּעוֹן א גַּעוּוֹאִלִיגֶעֶר מַעֲטֵשׁ, מִשְׂרִיבֵט אִוִּיפֶן נִדַּע בִּיהוּדָה אִז עַר הָאֵם זִיךְ גַּעֲפִירֵט מִיַּט דַּקְדוּקֵי פֶּרִישׁוֹת אִין סִיגּוּפִים, עַר אִז נִישְׁט גַּעֲשִׂלֶאפֶן גַּעֲהַרִיג אִין א בַּעֲטָ (רֹאשׁוּ הִיָּה עַל הַמִּיטָה וְכֵל גּוֹפּוֹ עַל הַסִּפְסַל).

גַּאבִּי"ד סַעֲרַדֵּה־אֵלִי: דְּעַר בַּעֲשׂוֹת הַקִּי הָאֵם גַּעזֹאגְט אִוִּיק אִיהֶם גַּרִּוּיִסֵּעַ זֹאכֵן.

רַבִּינֵי: יֹא, עַר הָאֵם גַּעזֹאגְט אִז אִוִּיק אִיהֶם שְׂמִיטֵי א דֵּרִיטֵל וּוּעֵלֵט.¹¹

גַּאבִּי"ד סַעֲרַדֵּה־אֵלִי: אִין דִּי קַדְמָה אֲנִיחִיב נִדַּע בִּיהוּדָה שְׂרִיבֵט דְּעַר זֹוֵהֵן אִין דִּי דֵּרִי וּוּאֲכֵן הָאֵם זִינֶן פֶּאֶמְטֵר נִישְׁט גַּעֲנֵעֵן קִינ פֶּלִיִישׁ, אִין אִין דִּי נִיִּין טַעֵג הָאֵם עַר גַּעֲנֵעֵן צֶאֱר בְּרִוּיֵט מִיַּט וּוּאֲסַעֵר.

רַבִּינֵי: מִזֹּאגְט אִז אִין דִּי דֵּרִי וּוּאֲכֵן הָאֵם עַר נִישְׁט גַּעֲנֵעֵן קִינ שׁוֹם דְּבַר מֶן הַקִּי, נִישְׁט פֶּלִיִישׁ אִין נִישְׁט מִלִּכְתֵּם.

דֹּאכְט זִיךְ מִיר אִז מֵאִיז גַּעוּעוֹן נֶאֱךְ חִיבּוּרִים פּוֹנְעִם נִדַּע בִּיהוּדָה, עַר הָאֵם גַּעֲהֵאֵט א חִיבּוּר אִוִּיק כְּתוּבּוֹת.¹²

גַּאבִּי"ד סַעֲרַדֵּה־אֵלִי: מִיִּפְלַעֲטֵט נֶאֱכֹצוּזֹאגֶן, אִז פּוֹנְעִם פְּנִי יְהוִשֻׁעַ אִז דֹּא זִיעֵר אֲסַאךְ אִוִּיק שׁ"ס, אֲבַעֵר אִוִּיק שׁוֹלֶהן עֲרוּךְ אִז נִישְׁטֵא פֶּן אִיהֶם, אִין פֶּן רַבִּי יִתְנֵן אִז פֶּאֶרֶקֶרֵט, אִז אִוִּיק שׁוֹלֶהן עֲרוּךְ אִז דֹּא אֲסַאךְ פֶּן אִיהֶם, דִּי

הֵם אֲשֶׁר עָשׂוּ פִּי לַמַּעֲלָה וְגִדּוּל מַעַל שְׂמִיִם חֲסִדִים, אֲבֵל בְּדוּרֵינוּ הִיָּה כִּי עָשׂוּ אֵת תּוֹרַת ה' וּמִקּוֹר מִיַּם חַיִּים עָשׂוּ הַתְּלַמְדִים בְּבֵלִי וִירוּשָׁלַיִם לְחִצּוֹן לֶהֱמָה בְּדוֹת נִשְׁמָרִים, וּמִתְשֵׂאִים בְּרוּם לִבָּם כֹּל אֶחָד אֹמֵר אֲנִי הִרְוָה וְלִי נִפְתַּחוּ שַׁעֲרֵי שְׂמַיִם וּבַעֲבוּרֵי הַעוֹלָם מִתְקַיִּים, אֲלוֹ הֵם מַחֲרִיבֵי הַדּוֹר, וְעַל הַדּוֹר הַיּוֹמֵם הַזֶּה אִי אֹמֵר יִשְׂרָאֵל דְּרַכִּי ה' וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בִּם וְחֲסִדִים יִכְשְׁלוּ בִּם וְכוּ'.

וּידוע מֵה שְׂכַתְבֵּן מִרְן רַבִּינוּ ז"ל בְּסִפְרוֹ הַקִּי וּיּוֹאֵל מוֹשֶׁה (מַאֲמֵר ג' אֵת מ"ו) שְׂמֵהָ שְׁהַנּוֹדַע בִּיהוּדָה נִתֵּן הַסְכָּמָה מִהַה עַל הַסִּי אִוִּר לִישְׂרָאֵל, וְכַתֵּב עֲלָיו שֶׁהוּא בַּעֲמֻמוֹ שְׂמַע מִפִּי דְּבָרִים מִתּוֹקִים וּנְפִסִים בְּלֵב הַשּׂוֹמֵעַ לְהַלְבִּיב הַלֵּבָבוֹת לִדְאֵת שְׂמַיִם, נִרְאֵה שְׁהַנּוֹדַע בִּיהוּדָה חִזֵּי מִדְּבָרָיו, שְׁהִדִּי בְּדוּשׁ הִרְאִישׁוֹן שֶׁבִּסִּי אִוִּר לִישְׂרָאֵל נִכְתֵּב טַעֵם עַל אֲמִידַת לֶשֶׁן יְהוָה, דְּכַשְׂמַע הַטַּעֵם קִבְּלָהּ מִמֶּנּוּ, עִי"ש. [אִין מוֹטָא גִּיב בִּשְׁם הַחֵי"ק בַּעַל קוּל אִרִי ז'ל - ע"י בִּקְשָׁה הַמַּטָּה (ס' תַּקְפָּה"ס ק"ט) וְכֵס תְּלִדוֹת קוּל אִרִי].

1 1

מִתְאֲמַר מִשְׂמִי הַבַּעֲשׂוֹת הַקִּי שְׂאֲמַר: א דֵּרִיטֵל וּוּעֵלֵט שְׂמִיטֵי אִוִּיק הוּיִין אִצִּיקֵל (דִּהַקִּי רַבִּי אִצִּיקֵל הַאֲבִיבִיגֵר ז"ל), אִין א דֵּרִיטֵל אִוִּיק שׁוּוֹאֲרִצֵּן הַאֲוִקֵל (הַגִּבִּי ז"ל).

1 2

בְּנו הַגִּז' יַעֲקֹבֵא ז"ל כָּתַב בְּהַקְדָּמָה לְשׁו"ת נִדַּע בִּיהוּדָה, דְּכַתֵּב תְּקִלָּה יִצְאֵה הַבְּשֵׁרָה בְּשֵׂטָה עֲלִינֶן מִבֵּיתוֹ, וְתִלְהֵט הָאֵשׁ וְתֹאכַל כֹּל סְבִיבֵיו, וּבֵבִית דִּידָתוֹ לֹא שִׁלַּט הָאֵשׁ, וְאֲעַפ"כ כֹּל רְכוּשׁוֹ הִיָּה לְבוֹ וְכוּ, וְלֹא עָמְדָה נַפְשׁוֹ כִּי אֵם עַל שׁו"ת הַרְבֵּה וְחִידוּשֵׁי גַּפ"ת אֲשֶׁר נִגְנְבוּ וְאֵעָם אִז נִתֵּן דַּעֲתוֹלְחֵר הַבְּרִוּי לְהַקְטֵם וְכוּ.

1 0

בְּשׁו"ת נִדַּע בִּיהוּדָה (הַדּוּחֵק ס' צ"ג) כָּתַב וּז"ל: וְעַל הַרְבִּיעִית אֲשֶׁר שֶׁאֵ בְּנוֹסַח הַלְשׁוֹן יְהוּדִי אֲשֶׁר הַדְּשִׁים מִקְרֹב נִתְפַשֵּׁט וְנִדְפַס בְּסִדְרוּרִים, הִנֵּה כִּהָּ אִנִּי מְשִׁיב, עַד שֶׁאֲתֵה שׁוֹאֵלִי נּוֹסַח אֲמִידָתוֹ, וְיִתֵּר רֹאיוֹ לִשְׂאֵל אֵם נִאֲמַר כִּי טוֹב בְּאֲמִידָתוֹ, וְלִדְעָתִי זֶה רַעָה הוּלָה בְּדוּרֵינוּ וְעַל הַדּוֹרוֹת שִׁלְפָּנָי וּצְנִינֵי שִׁלָּא יִדַּע מַטְעָם זֶה וְלֹא אֲמַרְהוּ, הִיָּה עֲמִלִים כֹּל יְעוּדֵם כְּתוּדָה וּבְמַצּוֹת הַכֵּל ע"פ הַתּוֹרָה וְע"פ הַפּוֹסְקִים אֲשֶׁר דְּבָרֵיהֶם נִדְּוַעִים מִמִּקּוֹר מִיַּם חַיִּים יִם הַתְּלַמוּד, וְעִלֵּיהֶם נִאֲמַר תִּמַּת יִשְׂרָאֵל תִּנְחַם, וְהֵם

תומים און פליתי, און אויף ש"ס איז נישטא פון איהם, זאגט מען נאך אז דער פני יהושע איז געווען זייער גרויס און שולחן ערוך, אזוי אז דאס איז געווען ביי איהם א דבר פשוט, וועגן דעם האט ער ארויסגעגעבן זיין ספר אויף ש"ס וואס איז איהם אנגעקומען מיט מער יגיעה, אבער דער רבי ר' יתתן איז געווען זייער גרויס אין ש"ס מער ווי און שולחן ערוך, וועגן דעם האט ער געמאכט זיינע ספרים אויף הלכה, און פונדעסוועגן דאך איז דער פני יהושע א געלונגענער חיבור אויף ש"ס, און די חיבורים פון רבי ר' יתתן זענען געלונגען אין הלכה.

ווען יעדער וואלט געשריבן אין זיין תחום - דער פני יהושע אויף שולחן ערוך און דער רבי ר' יתתן אויף ש"ס - וואלט ווען געווען לעילא ולעילא.

רבינו: דער פני יהושע דערמאנט אסאך מאל זיין חיבור אויף טור און שולחן ערוך ח"מ (בסוף סי' פני יהושע נדפס מקצת החידושים על כמה סיפורים בשו"ע ח"מ).

גאב"ד סערדעהאלי: אין די הקדמה פון פני יהושע שרייבט ער דארט אז ס'איז געווען א אויפרייס און ס'איז צוזאם געפאלן אפאר הייזער האט ער געמאכט א נדר אז אויב ער וועט ארויס גיין פון דארט וועט ער מחבר זיין א ספר און פארלענען פאר תלמידים.

רבינו: ס'איז איהם דעמאלטס ל"ע געהרגעט געווארן די ווייב מיט א קינד.

ווען ס'איז געווען די מהלוקת פונעם יעב"ץ מיטן רבי'ן ר' יתתן, האט דער נודע ביהודה צוגעהאלטן מיט רבי ר' יתתן, אבער ער האט געהייסן אז ער זאל גונן זיין די קמיעות, אבער דער פני יהושע האט נישט צוגעהאלטן מיטן רבי ר' יתתן.

גאב"ד סערדעהאלי: דער קול ארי' האט דערציילט (נדפס בהשפנות לשרית קול ארי') אז דער פני יהושע האט געהאט א זון וואס האט התנה געהאט, און ער האט געוואוינט אין די שטאט וואו ער איז געווארן דארט א אידעם.

אין א געוויסן טאג זאגט דער פני יהושע פאר זיין רביצין אז דער זון איז ל"ע אוועק און מ'דארף זיצן שבעה נאך איהם, בינאכט איז ער געקומען צום טאטן אין הלום, און ער האט איהם דערציילט אז ווען ער איז ארויפגעקומען אויבן האט מען איהם מכבד געווען נאכצוזאגן א חידוש פונעם פאטער, ווייל ס'איז זייער חשוב אין הימל די תורה פונעם פני יהושע, און וויבאלד ביי די מהלוקת פונעם יעב"ץ מיטן רבי ר' יתתן האט ער געהאלטן אנדערש פונעם פאטער.

האט ער נישט געוואוסט נאכצוזאגן א חידוש פון זיין פאטער, האט מען איהם געגעבן רשות ער זאל אראפ קומען בעטן א חידוש פון זיין פאטער, האט דער פני יהושע געגעבן פאר זיין זון א חידוש צו נאכזאגן אויבן אין הימל, און דער פני יהושע פלעגט זיך אויפטוהן אז זיינס א חידוש האט מען איבער געזאגט אין הימל פאר'ן בית דין של מעלה.

רבינו: מ'דערציילט אז ס'איז געווען א סג' נהור וואס האט געטראפן אויגן גלעזער, און ער האט דאס אנגעטוהן, און מיטאמאל האט ער אנגעהויבן צו זעהן, און מהאט נאכגעקוקט איז מען געוואויר געווארן אז דאס איז געווען די אויגן גלעזער פונעם פני יהושע.

מ'דערציילט אויפן ישמח משה אז איינמאל יום הקדוש בינאכט ווען ער איז געקומען אין בית המדרש ציכל נדרי, איז דארט געווען א איד וואס האט זייער שטארק געוויינט, האט איהם דער ישמח משה געפרעגט וואס וויינט איר אזוי? האט ער געזאגט מיט א געוויין אז ער האט נישט זיינע אויגן גלעזער און אן דעם זעהט ער נישט, און אזוי וועט ער נישט קענען דאווענען גארנישט אין יום הקדוש, זאגט איהם דער ישמח משה "אויב אזוי וועט איהר זען אן אויגן גלעזער", און פון דעמאלטס אן האט ער אנגעהויבן צו זעהן אן קיין אויגן גלעזער.

גאב"ד סערדעהאלי: דער כח פון צדיקים איז דאך געווען אין לשער, זיי האבן געפועלט אפי' מיט א שיהת חליק.

רבינו: די וועלט דערציילט אויפן ראפשיצער רב, אז בימיו איז געווען א איד וואס איז געווען ל"ע פאראלזירט, ער האט נישט געקענט גיין, האט ער געבעטן מ'זאל איהם פירן צום ראפשיצער רב, און ווען מהאט איהם דארטן געפירט, האט מען איהם אראפ געלייגט נעבן הויז פון ראפשיצער רב, אויפצומארנגס פארטאג'ס ווען ס'איז נאך געווען טונקל האט דער ראפשיצער רב געוואלט ארויס גיין, און דער איד ליגט דארטן און ער קען נישט אדורך גיין, דער ראפשיצער רב האט נישט געוואוסט אז דער איד קען נישט גיין, זאגט ער איהם "הייבט אייך אויף און גייט פון דא", דער איד האט זיך טאקע אויפגעוויבן און אנגעהויבן צו גיין.

גאב"ד סערדעהאלי: ותגזר אומר ויק'סלך (אויב כח, כח) **רבינו:** כ'האב איך געהערט אז ס'איז געווען א איד וואס האט זוכה געווען צו א זקנה מופלגת, ווען מהאט איהם געפרעגט ווי אזוי האט ער זוכה געווען צו זקנה, האט ער

דערציילט אז אלץ יונגל האט ער געוואוינט אין מעזיבוזש, און דעמאלטס איז נאכנישט געווען קיין סידורים פאר יעדן איינעם, און פאר'ן בעל שם טוב איז געווען אנגעגרייט א סידור אויף זיין פלאץ, און דאס יונגל האט געדארפט א סידור איז ער צוגעגאנגען און גענומען דעם סידור פון בעש"ט הק', שפעטער ווען דער בעש"ט הק' איז אריינגעקומען אין בית מדרש האט ער געזען אז ס'פעלט איהם זיין סידור, האט ער זיך אויסגעדרייט זוכן דעם סידור זעהט ער דעם יונגל אז ער האט דעם סידור, זאגט ער איהם, "ונגעלעך, זאלסט לעבן הונדערט און צוואנציג יאר, נאר ניב מיר צוריק מיין סידור..." און דער יונגל האט טאקע געלעבט הונדערט און צוואנציג יאר.

מיזעהט אז אפילו נאר אווארט פון א צדיק ווי אזוי סווערט מקיים.

דאס האב איך געהערט פון רבי יוסף אשכנזי (משביק של מרן רביה'ק בעל דברי יואל ז"ע) וואס האט דאס געהערט פון זיין פאטער (הרה"ח ר' שרגא פיוויש אשכנזי דל הי"ד) וואס האט געוואוינט אין צפת, און דארט אין צפת איז געווען א זקן, און איינמאל ביי שחרית האט ער זיך זייער צוהיסט און האט זיך צולאכט, האט מען אידם געפרעגט וואס מיינט דאס לאכן, האט ער דערציילט אז אלץ יונגערמאן איז ער געווען אין צאנז, און שטייענדיג לעבן דעם דברי היים האט ער זיך שטארק צוהיסט, זאגט איהם דער דברי היים "וואס הוסטו? האסט צייט ביי די אכציג" - זאגט ער ווייטער - היינט בין איך געווארן אכציג יאר און ווען כ'האב מיך צוהיסט, האב איך זיך דערמאנט פונעם דברי היים'ס ווערטער האב איך זיך צולאכט.

נפרדו ברכ ברכות לחיים ולשלום

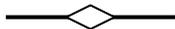
די שענסטע מתנה אויף יו"ט פורים

פאר....

עלטערן

קינדער

און מלמדים

צו באקומען אין אלע ספרים געשעפטן

דברות קודש והדרכה לאברכים

מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

יום א' פרשת תרומה שנת תשס"ט לפ"ק
בבארא פארק יע"א

אראפ, און ווען ס'איז נקרא אין צוויי ווערטער איז עס אש
דת, א דת של אש.

דער מאטע ז"ל (בך משה בהר עמוד רב) איז מוסיף צו די
ווערטער פונעם חתם סופר, ער טייטשט אויס דעם גאנצן
פסוק, ה' מסיני בארזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה
מרבבת קודש, און נאכדעם שטייט מימינו אשדת למו.
טייטשט ער דארט, דער אייבערשטער האט געגעבן די תורה
אויפן בארג סיני, פארוואס דאט ער געגעבן די תורה אויפן
בארג סיני, זאגט דאך די גמרא אין סוטה (דף ה.) אז אמענטש
דארף זיך אפלערנען מדעת קונו, השי"ת האט איבערגעלאזט
די הרים הגבוהים און ער האט בוחר געווען אין הר סיני דער
נמוך שבהרים, א נידריגע בארג, אבער א בארג איז עס, נאר
נישט קיין הויכע בארג. פרעגט דער מאטע ז"ל, אויב דארף
מען בוחר זיין אין נמוך שבהרים, זאל מען געבן די תורה אויף
א פלאץ ווי ס'איז בכלל נישט קיין בארג, א פלאץ פלאץ, ווי
ס'איז נישטא קיין גאות. זאגט ער נין, דער אייבערשטער
האט נישט געוואלט געבן אויף א פלאץ ווי ס'איז נישטא קיין
בארג, ווייל א בארג דארף צו זיין, גיאות דארף מען צו האבן,
נאר נישט א הויכע בארג, אבער מען מוז האבן גיאות.
טייטשט ער ה' מסיני בא, ער איז געקומען מסיני א נמוך
שבהרים, א נידריגע בארג, אבער א בארג, הופיע מהר פאך
ואתה מרבבת קודש, פארוואס, ווייל מימינו אש דת למו,
ס'דארף זיין אש דת, אויך א דת של אש, די תורה האט מען
געגעבן אויף עפעס א בארג דאס מרמז צו זיין, מען טאר
נישט זיין אלעמאל א ענין, מען דארף וויסן מען דארף האבן
מדת ענוה, און מען דארף האבן מדת הגאות.

איך האב געקלערט ס'קען אפשר זיין פשט אין פסוק
(קהל' י ב) לב חכם לימינו, א חכם איז דער הארץ אויף די
רעכטע זייט. וואס הייסט לב חכם לימינו, פארוואס איז די

דער מדרש זאגט אין תנא דבי אליהו, בשעה שאמחו
ישראל נעשה ונשמע, ווען אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע,
מיד אמר הקב"ה, האט דער אייבערשטער געזאגט, ויקחו לי
תרומה.

איך האב געקלערט קען זיין אזוי, ס'שטייט אין חתם
סופר פ' ברכה (עמוד קלח), ס'שטייט אין פסוק מימינו אש דת
למו, אש דת ווערט געשריבן איין ווארט, אבער געליינט
ווערט עס פאר צוויי ווערטער. אש דת אין צוויי ווערטער
מיינט א דת של אש, די תורה'ק איז א דת פון פייער, הלא סה
דברי כאש (ירמיה כג ט), די גמרא זאגט (תענית ד.) אז מען זעט
תלמיד חכם דרתת, אורייתא הוא דקא מרתחא ליה, די תורה
קאכט אין אים, די תורה איז פייער, די תורה קאכט. ווידער
געפיין מיר (תענית ז.) אז די תורה איז נמשל למים, אזוי ווי מים
גייט ממקום גבוה צו מקום הנמוך, אזוי אויך גייט די תורה
אראפ צו א מענטש וואס האלט זיך קליין. איז דאך דאס צוויי
גענגעזעצטע זאכן, ווען איך זאג אז די תורה איז נמשל למים,
ווייזט דאס אז מען דארף האבן ענוה, און ווען איך זאג אז די
תורה איז צוגעגליכן צו פייער, ווייזט דאס אז מען דארף האבן
גיאות. דת של אש, האבן פייער פארן הייליגן באשעפער.
זאגט ער אז ס'מיינט טאקע ביידע, מען דארף האבן ביידע
בחינות, א איד דארף צו זיין א ענוותן, טאמער איז מען חלילה
א בעל זאה קען זיך די תורה דארט נישט האלטן. אבער בלויז
מיט ענוה קען מען אויך נישט עקזעסטרירן, ס'פעלט זיך אויס
דער ויגבה לבו בדרכי ה'. כדי צו קענען זיין א ערליכער איד
מוז מען האבן מדת הגאות, צו וויסן איך בין חשוב, איך בין
ווערט, מיין תורה איז חשוב אין הימל, מיין דאווענען קוקט
מען ארויס דערויף אין הימל, דאס איז די ביידע ענינים אין
פסוק, אשדת איין ווארט איז מלשון (דברים ג יז) אשדות
הפסגה, ווי וואסער וואס קומט פון דערהייער און ס'גיט

הארץ פון א חכם אויף די רעכטע זייט. די וועלט טייטשט, לב איז ל"ב, און די רעכטע זייט פון די ל"מ"ד איז א כ"ף, און פון די ב"ת איז א אל"ף, איז עס די ווארט אך, און אך איז א מיעט, וואס דאס ווייזט אויף ענה. די לינקע זייט פון די ל"מ"ד איז א מ"ם און פון די ב"ת איז א גימ"ל, איז עס די ווארט גם, וואס דאס איז א ריבי, און דאס ווייזט אויף גיאות, לב חכם לימינו, א חכם האלט זיך קליין, און א נאר איז א בעל גאה.

דער ייטב לב אין פרשת חו און אין פרשת קד ברענגט ער אראפ, אז א חכם קען זיך משתמש זיין בשני הפכים, פונקט געגנענעצטע טבעיות, ער ברענגט אראפ א שיין ווארט פון קדושת לוי, דער קדושת לוי טייטשט א פסוק (קהלת ב'י) וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך, א חכם איז מער ווי א נאר, אזוי ווי לעכטיגקייט איז מער ווי פינסטער, וואס איז דער דמיון וואס שלמה המלך זאגט. זאגט ער די גמרא אנהייב פסחים (ד' ב) טייטשט אור לארבעה עשר, אז ס'מינט נאכט, און די גמרא ברענגט ס'שטייט הבורך אור, אז אור איז טייטשט טאג, און די גמרא פירט אויס, אור איז תרתי משמע, אור איז טייטשט לעכטיגקייט, און אור איז טייטשט נאכט, ד. מ. טונקל. הושך מיינט נאר טונקל. א חכם אויב ס'פעלט זיך אויס קען ער זיך מאכן ווי א נאר, אזוי ווי דוד המלך בשנותו את טעמו, ווען ער איז געווען ב"ד פלשתים האט ער זי געמאכט ווי א נאר, א חכם קען זיך מאכן ווי א נאר, א נאר קען זיך נישט מאכן ווי א חכם, קומט אויס א חכם קען טון ביידע פעולות, אז ער וויל איז ער א חכם, און אז ער וויל קען ער זיין א נאר. אזוי איז אור אויך, אור איז תרתי משמע, זאגט דער קדושת לוי, יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך, אזוי ווי אור איז מער ווי חשך, אזוי זאגט דער קדושת לוי. און דער ייטב לב באנוצט זיך שטארק מיט דעם ווארט, דארט און אין פרשת תצוה.

און דער ייטב לב זאגט דארט, חו איז געווען א חכם, מיט וואס איז חו געווען א חכם, ווייל את האלקים התהלך נח, און דער בעל הטורים זאגט אז די סופי תיבות איז חכ"ם. דער דור המבול זיי האבן געהאט ענה פסולה, זיי האבן געטון אזעלכע דברים פחותים, נידריגע זאק וואס פאסט אפילו נישט, א אנשטענדיגער מענטש וואלט זיך ווען געדארפט צוריק האלטן. און אז מען האט געפרעגט איינעם פון די אנשי דור המבול, פאסט דען דאס צו טון, האט ער געענטפערט, איך בין נישט קיין בעל גאה, אך בין עפעס שטאלן, אזוי ווי דער רבי ר' זושא האט געזאגט (תהלים י א) כי הלל רשע על

תאות נפשו, דער רשע ווערט ווי א ענו אזוי ווי הלל כדי צו טון נידריגע זאכן, כדי ער זאל קענען נאכגעבן תאות נפשו. אנשי דור המבול זענען אויך אזוי געווען, זיי האבן זיך משתמש געווען מיט ענה פסולה, נח האט געוואוסט אז מען טאר נישט זיין א בעל גאה, מען דארף זיין א ענותן, אבער ווען ס'פעלט זיך אויס צו דרכי ה', איז ויגבה לבו בדרכי ה', האט זיך נח משתמש געווען מיט מדת הגאות, כדי צו וויסן איך האב א נשמה א חלק אלקי ממעל, דער אייבערשטער האט מיר געגעבן א הייליגע נשמה, א איד פאזיצט א הייליגע נשמה, ער איז א קינד פון אברהם יצחק ויעקב, און איך דארף מאנען פון מיר און פאדערן פון מיר איך זאל ארויס ברענגן דעם תכלית וואס פעלט זיך אויס פאר מיין נשמה, ווייל איך האב א הייליגע נשמה אין מיר, אלקי נשמה שנתת בי טהורה היא, דער אייבערשטער האט מיר געגעבן א ריינע נשמה א הייליגע נשמה, און איך דארף זיך עוסק צו זיין במצות ובמעש"ט.

כ'האב אינזן געדאט, קען זיין דער פסוק לב חכם לימינו, דער חכם איז מקיים דעם פסוק מימינו אש דת למו, וואס דארט איז דא ביידע, דארט איז דא אשדות, און ס'איז דא אש דת. א חכם ווייסט דעם פסוק מימינו אש דת למו, אז ס'פעלט זיך אויס א דת של אש.

דער אייבערשטער האט געהייסן געבן א מחצית השקל, וואס דאס ווייזט אויף צובראכנקייט, א מענטש דארף צו וויסן ער האט נישט קיין שלימות, און דאס איז ענה, א לב נשבר, זה לשמת זה שטייט אין פסוק דער לשון כי תשא, און ס'שטייט נישט מ'תמנה. ווייל מ'תשא איז טייטשט א לשון הייבן, א מענטש דארף זיך הייבן.

משה רבינו איז נתקשה געווארן במחצית השקל, מען הייסט געבן א מחצית השקל א רמז אז מען דארף זיין א עניו, און דער אייבערשטער זאגט כי תש"א את ראש בני ישראל, מען זאל הייבן את ראש בני ישראל, און דאס איז דאך א סתירה, האט אים דער אייבערשטער געוויסן א מטבע של אש, דער מימינו אש דת למו, וואס דארט איז מרומז ביידע, און ס'איז נישט קיין סתירה, ס'דארף צו זיין ביידע, הלא סה דברי כאש, אוודאי דארף א מענטש זיין א עניו און אויף דעם ווייזט מחצית השקל, ס'זיינט אבער אויך כי תשא את ראש בני ישראל, אז א מענטש דארף זיך הייבן און וויסן אז ער האט א הייליגע נשמה, ער דארף פאדערן פון זיך, און דאס האט אים דער אייבערשטער פארענטפערט ווען ער האט אים געוויזן א מטבע של אש, דעם אש דת למו.

ס'קען זיין מען זאגט (בפיוט לתפלת מוסף), אור פנד עלינו אדון נשא ושקל אשא בבית נכון ונשא, אור איז תרתי משמע, אור איז טייטש טאג און אור איז טייטש נאכט, און פון דעם לערנט מען ארויס יתרון להכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. או"ר פנד עלינו אדון נשא ושקל אשא בבית נכון ונשא, מען זעט אז ס'פעלט אמאל אויס צו זיין אין די בחנה פון נכון ונשא, א דעה הויבנקייט, ס'איז נישט גענוג בלויז ענוה, ס'פעלט זך אמאל אויס אויך מדת הגאות.

אידין האבן געזאגט נעשה ונשמע, וואס איז פשט פון נעשה ונשמע, אידין האבן געזאגט נעשה, מיר וועלן טון דעם ציווי ה', און נאכן טון דעם רצון ה'; וועט זך דאכטן אז ונשמע, אז מען דארף נאך גיין הערן, מען דארף נאך גיין לערנען, ווייל מען דאט נאכנישט אנגעהויבן צו טון, ווער ס'איז א ענוותן, נאדעם וואס ער טוט די מצוה ווייסט ער אז ער האלט נאך ביי אלף, נאך נעשה, נאכן טון עבודת ה'; איז ונשמע, ערשט דעמאלטס זעט מען אז מען דארף גיין לערנען און הערן ווי אזוי מען איז מקיים א מצוה, ווייל מען האט נאכנישט אנגעהויבן מקיים צו זיין די מצוה, מען איז ביי זך אזוי צובראכן אז ס'דאכט זך אז מען האט גארנישט געטון.

ווען אידין האבן געזאגט נעשה ונשמע, מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תחמה, ער האט זיי געוויזן א מטבע של אש, ס'איז נישט גוט צו האבן בלויז ענוה, נאר ס'פעלט זך אויך אויס מדת התנשאות, זך צו הייבן.

ויגבה לבו בדרכי ה'

און דאס איז וואס איך וויל דא זאגן פאר אינגעלייט, ענוה איז זייער א שיינע און הייליגע מדה, אבער אין די זעלבע צייט דארף מען אויך האבן - ווען ס'פעלט זך אויס - גאות דקדושה, אז נישט איז עס ענוה פסולה. און ווי ס'שטייט אין ספרים (צמח ה' לצבי פי עקב) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך, מה ווייזט אויף ענוה, ונחנו מזה. דער אייבערשטער בעט פון א איד מדת ענוה, אבער נישט אלעמאל, כי אם ליראה, ווען ס'האנדלט זיך אין יראת שמים, דעמאלטס טאר מען נישט זיין קיין ענוו און מען דארף נישט זיין קיין ענוו.

איך וויל דאס זאגן דא פאר אנשי שלמינו אברכים אין בארא פארק, אוודאי דארף מען הארעווען אויף מדת ענוה, אבער מען דארף צו וויסן אז מען דארף צו האבן אויך א ענג פון גאות, מען דארף וויסן איך בין א סאטמארע אינגערמאן און זיך נישט שעמען מיט דעם, מען דארף זיין שטאלץ אז מען

איז א סאטמארע אינגערמאן, און דאס וועט ברענגן צו מצות ומעש"מ, דאס איז דער ויגבה לבו בדרכי ה'. ווען ס'האנדלט זיך ווי אזוי ער זאל גיין אנגעטון, איך רעד יעצט ווי אזוי ער זאל גיין אנגעטון, דארף ער פון זיך מאנען, איך דארף גיין מיט א געהעריגע חסידישע לביש, און נישט זיך צופאסן צו וועלן געפעלן פאר די בארא פארק גאס. וויסן איך בין א חסידישער אינגערמאן, א ווארעמער געוויקטער חסידישער אינגערמאן, און איך דארף דאס צו פאדערן פון מיר, ווייל מיר פאסט אזוי צו זיין.

מען דארף מאנען פון זיך, אז איך בין א חסידישער אינגערמאן דארף איך האבן א חסידישע התנהגות, איך בין נישט סתם א פשוטער בארא פארק אינגערמאן אין די גאס, דורכשניטליך, נאר איך בין פון די בני עליה, ממילא פאדער איך פון מיר זיך צו פירן ווי אייער פון די בני עליה. דער לביש אין שטוב דארף אזוי צו זיין, אז איך בין א חסידישער אינגערמאן דארף זי אזוי גיין אנגעטון, און מען דארף פירן די שטוב בכל פרטיה ווי א חסידישער אינגערמאן.

איך קען דען סתם איפשטיין און גיין דאווענען, איך בין דאך עפעס א חשובער אינגערמאן, און א חשובער אינגערמאן שטייט אויף און לערנט א שעה צוויי פארן דאווענען, איך בין נישט סתם אייער. מען מעג האבן גיאות און מען דארף האבן גיאות, כדי צו פאדערן פון זיך דארף מען וויסן אז מען איז א יש, און עס ארויסברענגן מכה אל הפועל. מען דארף קוקן מיט א ביטול אויף די גאנצע גאס, אויף אלעם וואס מען זעט, די גאנצע הבלי שלם הזה וואס מען זעט אין די שטיבער, אלעס אראפקוקן מיט א ביטול, איך בין פון די בני עליה וואס איך לעב מיט די תורה'ק, איך לעב און איך שטרעב אויף העכערס, אויף דברים רחניים, אין די דברים גשמיים זענען בי מיר דברים של מה בכך, ס'האט ביי מיר נישט קיין חשיבות, ווייל איך בין דאך א חסידישער אינגערמאן, און באמת האט עס טאקע נישט קיין חשיבות.

נישט זיין צופרידן ביי עניני רוחניות

דער זיידע ז"ל אין עצי חיים דא אין פרשת שקלים ברענגט צו דעם אפיקי יהודה (דחש מקוה מים), שמח נפש עבדך כי אליך ה' נפשי אשא (תהלים פו ד), ס'איז דא מדת השמחה, מדת השמחה דאס איז הסתפקות, צופרידנקייט, איזח עשיר, ווער איז א עושר, השמח בחלקו, ער איז פרייליך מיט זיין חלק, דאס איז שמחה, צופרידן און פרייליך מיט וואס

עניני רוחניות דארף מען האבן השתוקקות, אז מען קומט זיבן אויגער אין ביהמ"ד זאל מען טראכטן יענער קומט זעקס אויגער, יענער קומט פריער, און אויב קומט ער זעקס אויגער זאל ער קוקן ס'איז דא ווער ס'קומט פינף אויגער אין ביהמ"ה, האבן השתוקקות גלוסטעניש פאר מער און פאר מער.

אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע, וואס מיינט נעשה ונשמע, נעשה מיר וועלן טאן, אבער מען וועט נישט זיין צופרידן, ווייל ונשמע אונט וועלן מיר וועלן הערן נאך און טאך, איך וועל נישט זיין צופרידן וואס איך טו, איך וועל זוכ ונשמע, וואס נאך איך קען אריינכאפן, יענער קען בעסער ווי מיר, ער קען מער לערנען פון מיר, ער איז מער ירא שמים פון מיר.

אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע, נאך נעשה וועט מען האבן השתוקקות, האט דער אייבערשטער געזאגט ויקחו לי תרומה, מען זאל געבן א מחצית השקל, השתוקקות דארף מען האבן אמאל יא און אמאל נישט, און צו דעם דארף מען האבן שכל צו וויסן ווען מען דארף האבן מדת השתוקקות, און ווען מען זאל האבן מדת השתוקקות, ווייל אויב פעלט די ריכטיגע שכל, דעמאלטס טוישט מען אויף, ווען מען דארף האבן השתוקקות האט מען השתוקקות, און ווען מען דארף האבן השתוקקות האט מען השתוקקות, מען האט ביידע מדות, נאר פונקט פארקערט. דארף מען האבן דעם ריכטיגן דעת אויסצונען וואס אויף וואס.

טון חסד איינער פארן צווייטן

איך האב נאר אינזן געהאט דער אייבערשטער האט געזאגט ויקחו לי תרומה, מען זעט אידן, מען קען זיין א ערליכער איד א מדקדק במצות, ער לערנט ער דאוונט, עס קומט א טובה צו טון פאר א צווייטן, צו גיין נאך געלט פאר א צווייטן, וועט ער האבן צוואנציג תירוצים פארוואס ער זאל זיך מונע זיין. ווען אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע מיט א התלהבות, מיט א אהבה און א תשוקה צום אייבערשטן, האט זי דער אייבערשטער געזאגט ויקחו לי תרומה, איך וויל זען צו דו קענסט א טובה טון און גיין נאך געלט פאר א צווייטן איד, ארויסהעלפן א צווייטן איד.

אלע צדיקים! אלע! האבן געזאגט נעשה ונשמע, און האבן אויך געזאגט ויקחו לי תרומה, ווייל די האבן אלע עוסק געווען אין שאפן געלט פאר א צווייטן איד, און דאס איז געווען דער דרך פון תלמידי בעש"ט, זיי האבן אריינגעלייגט כוחות אויף דעם, 'יא, ס'דארף זיין נעשה און ס'דארף זיין

מען האט, פרייליך מיט וואס מען פארמאגט, אבער א מענטש טאר נישט האבן מדת השתוקקות, א מענטש מוז האבן מדת השתוקקות, ס'זאל אים גלוסטן, איך קען איין מסכת, איך טאר נישט זיין צופרידן, איך וויל קענען צוויי, טאמער קען איך פיר, דארף מען וועלן קענען זעקס. א מענטש דארף האבן השתוקקות, אבער נישט אויף אלע ענינים, נאר אויף ענינים רוחניים, וואס איז נוגע עניני גשמיות, דארף מען האבן מדת השתוקקות, צופרידנקייט.

אזוי ווי ספרים טייטשן (קדשת לוי אמור) בשמים, וואס איז נוגע הימלישע זאכן, ממעל, דארף איך ארויפקוקן ווער ס'איז העכער פון מיר, קוק יענער דאוונט ערליכער פון מיר, יענער האט א שענערע התנהגות פון מיר, ער לערנט פליסיגער פון מיר, ער איז מער תלמיד חכם פון מיר, ער איז מער יראת שמים פון מיר, ער איז מער בעל מדות פון מיר. בשמים איז ממעל, אבער ועל הארץ מוחתת, דארף מן אלעמאל קוקן, איך האב נישט גענוג, יענער האט ווייניגער, איך פארמאג אסאך ווייל יענער האט סאך ווייניגער ווי מיר.

זאגט דער אפיק יודה, דוד המלך האט געזאגט שמה נפש עבדך, געב אריין אין מיר מדת שמחה מדת השתוקקות צופרידנהייט, אבער נישט אין אלע זאכן, כ' אלך ה', ווען ס'קומט צו רוחניות, נפשי אשא, זאל זיך מיר גלוסטן, דעמאלטס זאל מיר גלוסטן צו זיין בעסער, און נישט זיין צופרידן ווי איך בין, דעמאלטס דארף איך ווערן בעסער און בעסער.

דער זידע ז"ל זאגט, ס'שטייט כי תשא את ראש בני ישראל, כי תשא איז א לשון פון אליך ה' נפשי אשא, מען דארף האבן השתוקקות, גלוסטן אויף מער און מער, קען זיך דאכטן אז אויף אלעם דארף מען האבן השתוקקות, האט דער אייבערשטער געהייסן געבן א מחצית השקל, נאר האלב, אויף עניני רוחניות דארף מען האבן השתוקקות, אבער אויף עניני גשמיות דארף זיין השתוקקות, און דערפאר גיט מען א מחצית השקל, נאר האלב.

דאס איז דער דרך פון א ערליכער איד, און דאס איז וואס איך וויל אייך זאגן אייגעלייט, מען דארף האבן השתוקקות, יעדער האט ב"ה חתונה געהאט און מען האט א שטוב, יעדער האט ב"ה א דירה, ס'איז דא איינער וואס א שענערע דירה, און איינער וואס האט א געמיינערע דירה. דארף מען טראכטן, וואס איז אז יענער האט שענער, ס'איז דאך דא א צווייטער וואס האט ווייניגער פון מיר, ארויסברענגן צופרידנהייט אין די עניני גשמיות. **אבער אין**

עפעס א ווארימקייט צו השי"ת, און דאס קען מען נאר אויב מען גרייט זיך צו צו א מצוה.

צוגרייטן צום דאווענען שבת אינדערפרי

מען גרייט זיך צום דאווענען, יעדן טאג, און כל שבת אינדערפרי, ביי חסידישע אידן איז געווען א מנהג בי אלע צדיקים אז מען האט נישט געדאוונט פרי, פארוואס, ווייל מען האט געלייגט א דגש א מען זאל עוסק זיין בתורה פאך דאווענען, מען איז נישט אויפגעשטאנען און געגאנגען דאווענען, מען האט אראפגעלייגט א עבודה פון שעות פאך דאווענען.

איך וויל דא מאנען און פאדערן פון אלע אינגעלייט, יעדער אינגערמאן, דארף זיין שבת אינדערפרי שפעטסענס אכט אויגער אין ביהמ"ד, לערנען פארן דאווענען, צו אור החיים הקדוש, צו א חסידיש ספר, צו א בלאט גמרא, און ווער ס'וויל זאל זאגן תהלים, אבער טון עפעס, שפעטסנס אכט אויגער אין ביהמ"ד.

מידארף עוסק זיין במצות מיט א מטבע של אש, מיט א פיער, טון א מצוה מיט א פלאם מיט א ברען.

מרויבין העושים את המצוה

איך האב אינזון געדאט אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע און דער אייבערשטער דאט געזאגט ויקחו לי תרומה, מען זעט אינגעלייט, טייערע אינגעלייט חשובע אינגעלייט, באמת בני עליה, אבער פאר זיך, פארשלאסן אין די אייגענע די אמות, באמת ווען מען קומט אין ביהמ"ד, אינו חמה מועטין העושים את המצוה למרויבין העושים את המצוה, מען קומט אין ביהמ"ד און מען זעט א ריבוי עם, דאס ברענגט אריין חשק פאר א צווייטן, אז מען קומט אין ביהמ"ד און מען דאוונט ברוב עם הדרת מלך, חסידישע אינגעלייט קומען זיך צוזאם אין ביהמ"ד און מען דאוונט, וואס מאכט א חסידיש ביהמ"ד, א חסידיש ביהמ"ד מאכט זיך ווען די מתפללים זענען חסידישע אינגעלייט, ווען זיי זאלן קומען אלע אין ביהמ"ד און זיך שטעלן דאווענען מיט א מטבע של אש, איז דאס א חסידיש ביהמ"ד אזוי ווי ס'באדארף צו זיין.

אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע, מיינט מען יעדער איינער פאר זיך אין זיינע די אמות, האט השי"ת געזאגט ניין, ויקחו לי תרומה, קיינער האט נישט געבויט דעם משכן אליין, יעדער איז געקומען און געברענגט עפעס, יעדער האט

נשמע, ס'דארף אבער זיין ויקחו לי תרומה איד, א טובה טון, זיין נאך געלד בגופו בנפשו ובמונו.

זיך צוגרייטן צו א מצוה

אידן האבן מקבל געווען די תורה, אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע, האט דער אייבערשטער געזאגט אזוי גייט מען צו צו קבלת התורה, אזוי פשוט, ויקחו לי תרומה, זאגט רש"י לשון הפרשה, מען דארף זיך קודם מפרש זיין פון די גשמיות דיגע זאכן, און נאכדעם קען מען צוגיין מקיים זיין א מצוה, מען קען נישט אריינקומען, אריינפאלן אין ביהמ"ד אריין דאווענען און לייגן תפילין אזוי פשוט פון בעט ארויס, דער אייבערשטער האט געזאגט ויקחו לי תרומה, הפרשה, זאלסט דיך קודם מפרש זיין פון די דברים גשממים, גרייט דיך צו צו א מצוה, מען קען נישט צוגיין צו א מצוה, יעדע טעגליכע מצוה אדער א מצוה וואס איז במועדו, א יום טוב דיגע מצוה, מען דארף זיך צוגרייטן לערנען פון די מצוה מאכן א הכנה דרבה צו א מצוה, פון וואס באשטייט די מצוה וואס איז די מצוה.

דער ערוגות הבושם זאגט (פ' י"ז) אין המצוה נקראת אלא על שם מי שגומרה, האט ער געזאגט ס'איז א לשון גמרא, מען דארף לערנען פון א מצוה איידער מען איז עס מקיים, א הלכה פון די מצוה, די תכונה פון די מצוה, די סגולה פון די מצוה, די קדושה פון די מצוה, ווי אזוי די מצוה הייליגט א איד, לערן עפעס פון די מצוה, דאס וועט אריינברענגן נאכדעם השתוקקות מקיים צו זיין די מצוה מיט חשק, מיט א געפיל, מיט א גליקליכקייט, אויב לערנט מען עפעס פון די מצוה, באקומט מען הרגשים ווען מען איז מקיים די מצוה.

אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע, מיר גייען מקיים זיין מצות, האט דער אייבערשטער געזאגט ויקחו לי תרומה, תרומה זאגט דער בעל הטורים איז תורה מ', לערן עפעס פון די מצוה, גרייט דיך עפעס צו צו די מצוה דורך די תורה, וועסטו קענען מקיים זיין די מצוה מיט א חשק און מיט א שמחה של מצוה.

גאנץ אסערש לעבט א איד ווען ער לערנט א חסידיש ספר א גאנץ יאר, און כל שש במועד אין די ימים טובים, עפעס לערנען פון די מצוה, מען זאל עפעס קענען נאכזאגן פאר מיין שטוב, פאר מיינע קינדער אין שבת, עפעס נאכזאגן פונעם יום טוב, אריינברענגן אין די קינדער עפעס א תוק

דארף צו וויסן אונז זענען מיר העכער פון די גאס, און אונז דארף מיר זיך האלפן העכער, ממילא וועט דאס לערנען זיין אזוי ווי עס באדארף צו זיין, דאס דאווענען וועט זיין אזוי ווי עס באדארף צו זיין, במתינות, נישט אפכאפן דאס דאווענען, ס'וועט זיין גאנץ א אנדערע התנהגות.

דער

אייבערשטער זאל העלפן אונז זאל מיר האבן הצלחה און אלעס וואס אונז טו מיר, ה' יצליח דרכינו מען זאל קענען אנגיין אין אלע ענינים, דער אייבערשטער זאל משפיע זיין שפע ברכה סיי פאר די אינגעלייט וואס זיי זיצן על התורה ועל העבודה, יושבי ביהמ"ד, און סיי פאר די אינגעלייט וואס גייען זוכן פרנסה און זיי ארבעטן, זאל דער אייבערשטער העלפן אלע זאלן האבן וואס מען דארף, בג חיי ומזוני רווחי, משוננס אדר מרבין בשמחה, מיט שמחת התורה, און אלע עניני שמחה, דער אייבערשטער זאל ענק יעדן באגליקן א ברכה בכללית און א ברכה בפרטיות פאר יעדן איינעם, דער אייבערשטער זאל העלפן תענוג ונחת ביי די קינדער מען זאל זיי גרינגערהייט מגדל זיין לתורה לחופה ולמעשים טובים, ביז דער אייבערשטער וועט העלפן מיר וועלן אנמקעגן גיין דעם גואל צדק במהרה בימינו אמן.

צושטייער געגעבן, ווי דער אלשיך זאגט אז מען האט געגעעס א מחצית השקל צו ווייזן אויף אחדות, איינער אליין איז גארנישט טאר אלע צוזאמען איז עפעס, ויקחו לי תרומה, נישט יעדער זאל זיין פאר זיך אין די אייגענע ד' אמות, נאר קומען אין ביהמ"ד אריין דאווענען צוזאמען לערנען צוזאמען.

ועשו

לי מקדש ושכנתו בתוכם, די ספרי קודש זאגן (עין אלשיך) אז דאס גייט נישט ארויף אויפן משכן, ווייל ס'זאלט ווען געדארפט שטיין ועשו ל' מקדש ושכנתו בתוכו, ושכנתו בתוכם מיינט צווישן אידן וועט דער אייבערשטער משרה זיין די שכנה, וכן תעשו, זאגט רש"י לדורות, וכן תעשו לדורות, מאכן די אייגענע שטוב פאר א מקדש מעט, פאר א הייליגע שטוב, מאכן די שטוב א בית קדוש, זיך צו פירן בין כותלי ביתו בקדושה ווי א ערליכער חסיד'ישער איד דארף זיך צו פירן, און דאס איז דער ועשו לי מקדש ושכנתו בתוכם.

דאס

איז וואס איך האב געוואלט רעדן צו אינגעלייט תלמידי ישיבתנו הקדושה, מען זאל זיך זען צוזאמען האלטן, לערנען צוזאמען דאווענען צוזאמען ס'זאל זיין אחדות שלום ורעות, און דער עיקר איז נישט נתפעל ווערן פון די גאס, מען

דברות קודש מכ"ק מרן רבינו שליט"א

בכיתה "מכינה לישיבה קטנה" דסאטמאר בארא פארק יום א' פרשת תרומה שנת תשס"ט לפ"ק

געזאגט נעשה ונשמע, מיד אמר הקב"ה, האט דער אייבערשטער געזאגט, ויקחו לי תרומה.

א שאלה פאר די בחורים

קען

זיין אזוי, קודם וויל איך מקדים זיין, כ'בן אריינגעקומען דא האט מען געלערנט מס' קידושין, איך וויל אייך פרעגן א שאלה, מ'זאל מיר נישט ענטפערן אויפן פלאץ, איך וויל עטץ זאלטס אריינטראכטן, און טרעפן א תשובה אויף די שאלה.

עטץ

לערנטס דא אין מס' קידושין, אז א אשה פחות משוה פרוטה ווערט נישט מקודשת, אין סוף צווייטן פרק איז דא א דין אז איינער איז מקדש א אשה מיט איסורי הנאה, ערלה כלאי הכרם וואס איז אסור בהנאה, איז אינה מקודשת,

מען האט נעכטן געליינט פרשת שקלים, די גמרא זאגט אין מגילה (דף יג:) אמר ריש לקיש, גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידי המון לשקול שקלים על ישראל, אז המון וועט שוקל זיין שקלים אויף אידן, אזוי ווי ס'שטייט ועשרת אלפים כבר כסף אשקול וגו', ער האט געוואלט הרגנען כלל ישראל האט ער שוקל געווען שקלים פארן מלך אחשוורוש, ל'פכך הקדים שקליהם לשקליו, האט דער אייבערשטער מקדים געווען שקליהם לשקליו, והיינו דתנן (שקלים ב) באחד באדר משמיעין על השקלים, ראש חודש אדר איז מען משמיע אויף שקלים, דאס איז די מימרא פון ריש לקיש.

ד' וואך פרשת תרומה איז דא א תנא דבי אליהו, בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, ווען אידן האבן

כהן דארף דען עפעס מקנה זיין פארן אב הבן, פארוואס איז די גמרא מדמה מילתא למילתא.
דאס פרעג איך אייך א קשיא, און מיר ווילן זען ווער ס'האט א תירוץ אויף די קשיא.

דחש בענין אי דיבור כמעשה

יעצט וועלן מיר צוגיין צום ענין, מען האט געלערנט פאריגע וואך פרשת משפטים, אין פרשת משפטים דרייען זיך אדורך אזוי נאנצע מסכתות הש"ס, בבא קמא בבא מציעא, ס'גייט אזוי פון איין פסוק צום אנדערן איין סוגיא נאך די אנדערע, מען דארף זיין א גאון דאס צו פארשטיין.

מען האט געלערנט אז ווען איינער האט א עבד כנעני, און ער קלאפט אים אויס א אויג אדער א צאן, גייט דער עבד ארויס לחירות. איז דא א אינטערעסאנטע מדרש (ילק"ש הקת רמז תשס"ח) אז אמאל האט פאסירט אז אבררם אבינו האט אנגעשריגן זיין עבד אליעזר, און פאר גרויס פחד איז אים א ציין ארויסגעפאלן, נישט ער האט אים געשלאגן און געהאקט אז ס'איז אים ארויסגעפאלן א ציין, נאר ער האט אים אנגעשריגן, און פאר פחד איז אים די ציין ארויסגעפאלן, איז אליעזר ארויס לחירות ווייל די ציין איז אים ארויסגעפאלן.

שטייט אין כסף נבחר (פ' בלק) אז דאס איז א גרויסע שאלה אויב אליעזר איז מיט דעם ארויס לחיות צו נישט, ווייל ס'איז דא א לאו פון לא תחסום שור בדישו, ווען איינער ארבעט מיט א אקס אויף תבואה, טאר ער נישט פארבינדן די מויל ס'זאל נישט עסן. איז דא א מחלוקה (בבא מציעא ז') פון רבי יוחנן און ריש לקיש ווען ער האט נישט פארבינדן דאס מויל, ער האט נאר אנגעשריגן די בהמה אז די בהמה זאל נישט עסן, חסמה בקול, ער האט חוסם געווען בקול, ער האט געשריגן אויף די בהמה און די בהמה האט מורא צו עסן, ווייל דער בעל הבית שרייט, צו ס'קומט מלקות צו נישט, וואס איז די מחלוקה, צו דיבור איז כמעשה צו דיבור איז נישט כמעשה. ווייל ער האט דאך נישט פארמאכט דאס מויל פון די בהמה און צוגעבינדן, ער האט נאר אנגעשריגן, אויב האלט איך דיבור איז כמעשה, איז טייטש אז מיט דעם וואס איך שריי אז די בהמה זאל נישט עסן האט ער פארשפארט דאס מויל, און ס'קומט אים מלקות, אויב האלט איך דיבור לא כמעשה, ער האט נישט פארשפארט דאס מויל, קומט אים נישט קיין מלקות. אויב האלט איך דיבור כמעשה, איז מיט

פארוואס, פארשטייט יעדער איינער אז מען לערנט אז מען דארף מקדש זיין א אשה מיט א שוה פרוטה, איז דאך פשט אז זי דארף קענען האטן האבן פון די שוה פרוטה, און אז ס'איז אסור בהנאה קען זי נישט הנאה האבן דערפון, איז זי נישט מקודשת.

ס'איז דא א דין, ווען איינער איז ב"ה געזונט און פריש דארף ער האלטן די דיני התורה, און ער טאר נישט עסן קיין שום טריפהנע זאך וואס די תורה האט גע'אסר'ט, טאמער איז איינער חלילה נישט געזונט, ער איז א חולה שיש ב' סכנה, און דער דאקטאר זאגט אז זיין רפואה איז צו עסן די מאכל, וואס די מאכל איז אסור בהנאה, פארשטייט יעדער איינער דער דין אז פיקוח נפש איז דוחה אלע איסורים.

יעצט וויל איך איך פרעגן אז שאלה, ווי אזוי וועט זיין דער דין ווען א פרוי וועט זיין קראנק, א חולה שיש ב' סכנה, און דער דאקטאר וועט איר זאגן אז איר רפואה איז צו עסן בשר בחלב, דאס איז איר רפואה, און דער מאן ער איז געזונט און פריש ס'פעלט אים גארנישט, ער טאר נישט הנאה האבן פון בשר בחלב, זי אבער אזוי ווי זי איז א חולה שיש בו סכנה מעג זי עס עסן, און ער איז מקדש די פרוי מיט בשר בחלב, איז זי מקודשת אדער נישט.

די שאלה וויל איך איך פרעגן, און איך וויל זען ווער דא קען פושט זיין די שאלה, מען דארף קענען פושט זיין די שאלה פון די גמרא וואס איך האב אייך געזען לערנען.
טראכט אריין, און לאזט מיר הערן א ענטפער.

א קשיא פאר די בחורים

יעצט וויל איך פרעגן א קשיא, מען לערנט דא דעם ערשטן פרק אין קידושין (דף ג'), איז דא א מחלוקת פון רבה און רב יוסף צו שירא צריכי שומא, וואס איז דער טעם פונעם מאן דאמיר אז שירא צריכי שומא, ווייל אזוי ווי די פרוי דארף זיך מקדש זיין, און אז זי ווייסט נישט וויפיל ס'איז ווערט, לא סמכה דעתה, אזוי זאגט די גמרא, און אז ס'איז לא סמכה דעתה איז זי זיך נישט מקנה פארן מאן. דרינגט זיך די גמרא אויף פון פדיון הבן, עגל זה בפדיון בני, איינער געט א עגל פארן כהן פאר פדיון הבן, אויב ס'איז ווערט פינף סלעים איז עס אויסגעלייזט. איז וואס איז דער דמיון, מען דארף צו געבן פינף סלעים פארן כהן פאר פדיון הבן, דער כהן דארף זיך נישט מקנה זיין אדער מקדש זיין, איז עס דען גלייך צו א פרוי וואס אויב לא סמכה דעתה איז זי זיך נישט מקדש, דער

אין מדרש תנחומא (תשא ס"ו) שטייט אז דער מחצית השקל קומט מכפר זיין אויף מכירת יוסף, ווייל זיי האבן פארקויפט יוסף בעשרים כסף, וועגן דעם דארף מען געבן א מחצית השקל. אויב אבער איך האלט דיבור לאו כמעשה, איז דאך אליעזר נישט ארויס לחירות, און אז יוסף איז געווען א גלגול פון אליעזר איז יוסף געבליבן א עבד, האבן די שבטים געדאט א רעכט אים צו פארקויפן, קומט נישט פאר די שבטים א עונש, און פארוואס דארף מען געבן א מחצית השקל. מאמעד האלט איך אבער אז דיבור איז יא כמעשה, איז דאך אליעזר יא ארויס לחירות, און אויב אליעזר איז ארויס לחירות, איז ער נישט געווען א עבד, און יוסף איז אויך נישט געווען א עבד, אויב יוסף איז נישט געווען א עבד, האבן די שבטים אים נישט געטארט פארקויפן, און אז זיי האבן אים יא פארקויפט דארף מען געבן א מחצית השקל.

אין גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, אז המן וועט זאגן פאך מלך אחשוורוש אז ער וועט געבן עשרת אלפים ככר כסף, באמת האט ער נישט געגעבן, ער האט נאר געזאגט אז ער גייט געבן, און ער האט געזאגט וואס מען זאל טון. לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, האט דער אייבערשטער מקדים געווען א מחצית השקל פאר המון שקלים, מען האט געהייסן געבן א מחצית השקל מכפר צו זיין אויף מכירת יוסף, איז א סימן אז מען דארף האבן א כפרה אויף מכירת יוסף, איז דאך א סימן אז די שבטים זענען נישט גערעכט געווען, ווייל באמת איז דיבור כמעשה, און אליעזר איז ארויס לחירות, און יוסף איז נישט געווען א עבד, האבן די שבטים נישט געטארט פארקויפן, און המון דיבור איז כמעשה, קומט זך אים א תליה, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו, און דורך דעם האט המן געדאט א מפלה.

דעם וואס אברדם אבינו האט אנגעשריגן אליעזר און פאר פחד איז אים ארויסגעפאלן א ציין, איז עס אזוי ווי ער האט אים מיט די האנט ארויסגעקלאפט א ציין, אויב האלט איך דיבור לאו כמעשה, האט אברדם אבינו גארנישט געטון, און אליעזר איז נישט ארויס לחירות, איז יעצט אויב אליעזר איז ארויס לחירות וועט זך ווענדן אין א מחלוקה אין די גמרא.

אין מדרש שטייט אז יוסף הצדיק איז געווען א גלגול פון אליעזר, אליעזר איז נתגלגל געווארן אין יוסף, און אזוי ווי אליעזר איז געווען א עבד, פארדעם לעבד נמכר יוסף, האט מען פארקויפט יוסף פאר א עבד.

יעצט צו די שבטים זענען געווען גערעכט אז זיי האבן פארקויפט יוסף, וועט זך ווענדן אין די מחלוקה, האלט איך חסמה בקול קומט מלקת, איז דאך פשט אז דיבור כמעשה, און אליעזר איז ארויסגעגאנגען לחירות, אויב אליעזר איז ארויסגעגאנגען לחירות איז שוין אליעזר מער נישט געווען א עבד, אז ער איז געווארן אויס עבד און נאכדעם איז ער געשטארבן, איז יוסף - וואס איז געווען א גלגול פון אליעזר - נישט געווען קיין עבד מער, האט מען נישט געטארט פארקויפן יוסף. מאמעד האלט איך אבער אז חסמה בקול קומט נישט קיין מלקות, איז דאך פשט אז דיבור איז נישט כמעשה, אויב דיבור איז נישט כמעשה איז אליעזר נישט ארויס לחירות, און אויב אליעזר איז נישט ארויס לחירות און ער איז געבליבן א עבד איז דאך יוסף געווען א עבד, האבן די שבטים אים געמעגט פארקויפן פאר א עבד, און ס'קומט נישט א עונש פאר די שבטים אויף מכירת יוסף.

קומט אויס אזוי, המן הרשע איז אריין צום מלך אחשוורוש און ער האט געוואלט להשמיד להרוג ולאבד, אז מען געט א קוק האט באמת המן גארנישט געטון, המן האט קיין שום איד נישט געהרג'ט, ער האט נאר געזאגט פאך מלך אחשוורוש עשרת אלפים ככר כסף אשקול על ידי עושי המלאכה, אלעס איז נאר געווען בדיבור, און וועגן זיינע ווערטער האט ער געענדיגט אויף די תליה.

לכאורה קען מען זאגן, המן איז נישט מער ווי בייגעפאלן א פלאן, ער האט פארגעלייגט דעם פלאן, און ער האט געזאגט אז ער וועט באצאלן פארן פלאן, מען האט צושטערט זיין פלאן, שוין איז נישט געלונגען איז נישט, פארוואס איז אים געקומען די תליה. אבער מאמעד האלט איך אז דיבור איז כמעשה, דעמאלטס האט ער שוין אסאך געטון. אבער מאמעד דיבור איז לאו כמעשה דעמאלטס פארוואס איז אים געקומען די תליה.

די חשיבות פון א דיבור פון א איד

דער תפארת שלמה די וואך פרשת תרומה רעדט פון א דיבור, ס'דאכט זך פאר א מענטש אז א ווארט איז גארנישט, וואס איז דען א ווארט, איך זאג יא איז יא, ניין איז ניין, וואס איז א ווארט. זאגט דער תפארת שלמה אז א מענטש דארף באטראכטן א ווארט וואס ער זאגט, איך דאוון איך לערן, יעדער ווארט איז א ערנסטע זאך, זאגט ער מען געט א קוק, ווי אזוי ווערט א בהמה הקדש, מען זאגט הרי זו הקדש ווערט די בהמה הקדש, און א מינוט נאכדעם אז

אינער וועט זיך ארויפזעצן רייטן אויף די בהמה דאט ער מוועל געווען און ער דארף ברענגן א קרבן, טאמער וועט ער עס שחטן אינדרויסן וועט עס זיין קדשים בחוץ, וואס איז געשען דא, מיט א האלבע שעה פריער איז די בהמה געווען חולין, אויב מען האט עס אריינגעברענגט אין די עזרה איז עס חולין שנשחטו בעזרה, און יעצט אז ער האט געזאגט הרי זו הקדש, יעצט איז עס געווארן הקדש און מען טאר נישט הנאה האבן, מען טראגט עס ארויס איז עס קדשים בחוץ. אז מען נעמט ווייץ און מען זאגט הרי זו תרומה, ווערט עס תרומה, אלעס איז פריער געווען טבל, יעצט איז אלעס געווארן מותר צו עסן, און דאס איז געווארן תרומה און מען דארף עס אהין געבן פאך כהן, און טאמער וועט עס א זך עסן במזיד קומט אים מיתה, וואס איז געשען, די ווייץ איז עפעס אסערש געווארן, די בהמה איז אסערש געווארן. נאר מען דאט געזאגט א ווארט, הרי זו תרומה, הרי זה הקדש, זאגט דער תפארת שלמה פון דעם זעט מען א ווארט וואס א איד רעדט דאס איז זייער א גרויסע זאך, דאס איז נישט א פשוטע זאך, מיט א דיבור טוט מען א מעשה, מיט א דיבור פאסירט עפעס, ממילא זאגט דער תפארת שלמה א מענטש קען זיך אראפערנען פון דעם, א איד טראכט אריין, איך גיי דאווענען, וואס איז דאווענען, איך זאג א ווארט, א ווארט איז דען א ווארט, וואס איז די חשיבות פון א ווארט אויב דאווען איך יא אדער נישט, אויב לעך איך יא אדער נישט, אבער באמת קען מען דאס נישט אוועק מאכן, מען געט א קק פון תרומה צו פון הקדש, זעט מען וואס הייסט א דיבר, א ווארט פון א מעשש. און ווען א איד שטעלט זיך דאווענען פאך באשעפער ער זאגט א ווארט פארן באשעפער, יעדעס ווארט איז א ווארט, און ס'איז נישט אוועקצומאכן.

אין האב געקלערט אזוי, ווען אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע, זענען זיי אויפגעהויבן געווארן אין געוואלדיגע גרויסע מדריות, ווייל זיי האבן געזאגט נעשה ונשמע דאט מען זיי געגעבן מדריות גבוהות ונשגבות, און מען קען פרעגן א קשיא וואס איז געשען אז מען האט געזאגט נעשה ונשמע, ס'שטייט נישט אז מען דאט געפאסט פערציג טעג און מען האט געמאכט לגלגל שלג, און מען איז אויפגעווען אזויפיל און אזויפיל נעכט און עוסק געווען בתורה, מען האט גארנישט געטון, אידן האבן נאר "געזאגט" נעשה ונשמע, און דאס האט שוין געגעבן הויכע מדריות, פארוואס, ווייל ווען א איד זאגט נעשה ונשמע איז דאס עפעס, א איד האט

געזאגט פארן באשעפער נעשה ונשמע, מען דאט דאס אבער געקענט אוועק מאכן, א גאנץ געשעפט, האבן זיי געזאגט נעשה ונשמע, פארדעם מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, ברענג א ראה פון תרומה, ס'איז געווען א פשוטע שטיקל ווייץ, אז מען דאט געזאגט הרי זה תרומה איז עס געווארן תרומה, און יעצט וועט מען שוין חייב זיין מיתה אויב מען וועט עס עסן, זעט מען אז אויב א איד זאגט אז עס א גרויסע זאך, א דיבור איז א מעשה, ס'איז נישט אזא פשוטע זאך, אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע, זיי האבן גארנישט געטון, בלויז פארן זאגן נעשה ונשמע דאט מען זיי אויפגעהויבן און מען האט זיי געגעבן דערפאר א געוואלדיגע שכל.

און דאס איז א געוואלדיגע מוסר השכל פאר א מענטש, ווען א איד זאגט איך גיי וועך א ערליכער איד, איך גיי דאווענען, איך גיי לערנען, אוודאי מען דארף עס מיינען, אבער דאס זאגן אליין איז שוין א ערנסטע זאך, דאס איז געזאגט א דיבור צום אייבערשטן, א דיבור איז א מעשה, דאס איז א געוואלדיגע זאך, א דיבור קודש.

און דאס זעלבע איז א דיבור חול, אז מען זאגט עפעס א זאך וואס מען טאר נישט, מען רעדט ארויס מיטן מויל א דיבור של איסור, אמאל איז עס וואס מען טאר נישט רעדן, א ווארט וואס א איד טאר נישט רעדן, און אמאל איז עס אין א זמן ווען מען טאר נישט רעדן, און ער טראכט א גאמן געשעפט האב איך יא געזאגט האב איך נישט געזאגט, דאס איז אבער נישט אזוי, א ווארט איז א ווארט, דאס איז א געוואלדיגע גרויסע זאך און דאס איז מחייב א מענטש, ון למוטב, יעדע דיבור יעדע פסוק חומש וואס מען לערנט יעדע שורה גמרא וואס מען לערנט, ווען מען האט מיטן מויל ארויסגעזאגט א שורה גמרא, דאס איז א זאך, דאס איז א חפץ, דאס איז א מצוה א דיבור של קודש, און דאס זעלבע איז הלילה ביי א דיבור של איסור.

די עבודה פון דאווענען

אז מען שטעלט זיך דאווענען, איז דאס א דיבור פאך אייבערשטן, דאס איז נישט א פשוטע זאך, מען איז מתפלל מען רעדט צום אייבערשטן, א דיבור איז א מעשה, דאס איז עבודת ה'; עבודה זו תפלה (תענית ב), וואס איז תפלה אזא עבודה, מען ארבעט דען? מיט וואס איז תפלה א עבודה, נאר דיבור איז א מעשה, און אז א איד דאוונט פארן אייבערשטן

בארג סיני און מקבל געווען די תורה און געזאגט געשה ונשמע און דער אייבערשטער האט מיר באגליקט ער האט מיר געגעבן א מצוה, איך האב א הייליגע מצוה, איך האב א הייליגע הפיץ, איך האב א גליקליכע זאך, איך גיי מקיים זיין א מצוה, א מענטש דארף דאס יעדן טאג אינמיטן האבן.

א איד מאכט א ברכה יעדן טאג שלא עשני גוי, איז שוין בייגעפאלן ווען מען מאכט די ברכה שלא עשני גוי מען זאל אונטער טאנצן אויף דעם שלא עשני גוי, מען מאכט אזא ברכה שלא עשני גוי דארף מען א טאנצן געבן פארן אייבערשטן, איך בין א איד!, איך האב די זכיה צו זיין א איד! איך בין נישט קיין גוי!. אבער עכ"פ האבן שמחת הלב, דאס הארץ זאל זיך דערפרייען ווען מען מאכט די ברכה שלא עשני גוי.

טון א מצוה מיט א פייער

משה רבינו איז נתקשה געווארן ביי מחצית השקל ביז דער אייבערשטער האט אים געוויזן א מטבע של אש, די ספרי קודש זאגן (עיני דרשות החם סופר דף קיח). וואס איז דאס דער מטבע של אש וואס דער אייבערשטער האט געוויזן, דער אייבערשטער האט געוויזן פאר משה רבינו אז מען דארף טון א מצוה מיט התלהבות, משה רבינו האט נישט פארשטאנען וואס איז דאס די מצוה, מען נעמט ארויס א האלבן דאלאר פון טאש און מען געט אהין, א גאנצע עבודה, וואס איז א האלבע דאלאר, וואס איז די מצוה, האט אים דער אייבערשטער געוויזן אז נישט דער האלבער דאלאר איז די מצוה, נישט דאס איז, די מטבע של אש, דאס התלהבות דאס פייער.

מען זאל זיך היינט פארשטעלן, דער אייבערשטער וועט העלפן און דער ביהמ"ק וועט אויפגעבויט ווערן, און אונז וועל מיר גיין געבן א מחצית השקל, מען וועט לויפן אן מקוה פארן מקיים זיין אזא הייליגע מצוה פון געבן א מחצית השקל, די גאנצע גאס וועט זיך איבערדרייען מען גייט געבן א מחצית השקל, פאר א דאלבן דאלאר האט מען אזא הייליגע מצוה, איר ווייסט וואס פאר א געשעפט דאס וועט זיין, מיט אזא שמחה עילאה וועלן אידן לויפן צו געבן א מחצית השקל, די מצוה איז נישט די האלבע דאלאר, נאר דאס פייער ווען מען געט דעם האלבן דאלאר, מיט א ברען מיט א פלאם דאס איז די מטבע של אש, און דאס איז די מצוה, דער פייער וואס א איד האט ווען ער איז מקיים א מצוה.

דאס איז א עבודה דאס איז א מעשה, און אז א איד דאוונט פארן אייבערשטן דארף ער זיך געהעריג צוגרייטן ער זאל קענען דאווענען, ער זאל קענען טון די הייליגע עבודה.

און ווי אזוי גרייט מען זיך צו צו אזא מין עבודת ה', אז מען שטייט אויף אינדערפרי און מען לערנט פארן דאווענען, מען מאכט א הכנה דרכה פארן דאווענען, מען נעמט דאס מויל און מען איז עס מקדש יעדן אינדערפרי מיט דברי תורה, גרייט מען זיך צו צום דאווענען, און דאס דאווענען איז גאנץ א אנדערע זאך, ס'איז א געהויבענע זאך. טאמער רעדט מען אבער דברים בטלים פארן דאווענען, און מכל שכן דברים אסורים, האט מען פארשמירט דאס מויל, און טאכדעם שטעלט מען זיך דאווענען? קען מען מיט אזא מויל דאווענען? בין איך ווערט צו דאווענען? א חסידישער איד האט אכטונג געגעבן אויפן מויל א גאנצן טאג, און מכל שכן פארן דאווענען.

דאס גליקליכייט ווען מען טוט א מצוה

ווען מען שטעלט זיך דאווענען איסערפרי, דארף דאס צו זיין א עסק, איך גיי דאווענען, איך גיי אנטון תפילין, איך גיי טון א מצוה, און דאס דארף צו זיין מיט אלע רמ"ח איברים און אלע שס"ה גידים, איך טו א מצוה, איך האב די זכיה אנצוטון תפילין, א הייליגע מצוה, מען דארף זיך צוגרייטן צו א מצוה, מען דארף זאגן דעם לשם ייחוד אינדערפרי פאר מען טוט אן די תפילין, מען זאל וויסן וואס טו איך, סתם איך דריי אויף די האנט?, איך טו א מצוה!, וואס איז די מצוה?, האט עמיצער אריינגעטראכט די פירוש המילת פונעם לשם ייחוד, איך רעד דא צו בר מצוה בחורים, רוב זענען שוין דא בר מצוה און טוען שוין אן תפילין. און איך וויל ענק מכבד זיין עטץ זאלטס אדורכלערנען דעם לשם ייחוד מיטן פירוש המילות, מען זאל וויסן און פארשטיין וואס מען זאגט יעדן טאג ווען מען טוט אן די תפילין, האבן א הרגש פון מצות הנחת תפילין.

און דאס זעלבע איז מיט אנדערע מצות, נישט נאר תפילין, אז א איד טוט א מצוה דארף ער זיך צוגרייטן, וויסן איך גיי יעצט טון א זאך, וואס קיין שום גוי - ס'איז דא מיליאנען מיליאנען גוים - קען דאס נישט טון, און האט נישט א השגה אין דעם, און איך האב די זכיה ווייל איך בין א איד פונעם עם הבהר, און איך האב זכיה געווען צו שטיין ביים

א גלעזל וואסער מאכט ער א ברכה, וכהנה וכהנה, און מען דארף צו וויסן אז דאס איז זכות האדם בעולמו, מען דארף וויסן אשרינו מה טוב חלקינו מה נעים גורלינו, ווי גליקליך א איד דארף זיך צו שפרן מיט יעדע קיום המצוה.

מען טוט אן תפילין, מען דארף מרגיש זיין די גליקליכקייט אז מען האט יעדן טאג א זכיה אנצוטון אזא הייליגע זאך אויפן קערפער, ס'איז מקדש דעם קערפער, מען טוט אן אויף די האנט און אויף די קאפ, אזא מצוה חשובה, מען דארף זען נודה צו זיין און קדושת תפילין, בחורים וואס זענען אין די אמות של הלכה, און טראגן נאך נישט קיין וועלטס דאגות, האבן נישט קיין משפחה דאגות און נישט קיין פרנסה דאגות, זיצן און לערנען, דארף זען צו שטייגן אין תורה ויראת שמים. דער טאטע ז"ל האט אנגעזאגט פאר אלע בחורים ווען מען איז געווארן דרייצן יאר און מען איז געקומען צו אים לייגן תפילין, האט ער געזאגט פאר די בחורים אז מען זאל זיך מקבל זיין נישט צו רעדן מיט די תפילין, און איך קען אייך די בקשה איבערגעבן, און בעטן אייך איר זאלט האבן גענוג שכל און זיין גענוג פארשטענדליך און גענוג ערליך און גענוג אחריות'דיג אויף זיך, וויסן פון ווען מען טוט אן די תפילין ביז ווען מען טוט אויס די תפילין רעדט מען נישט קיין דיבור של חול, נאר דאווענען תהלים א ספר מעג מען לערנען, אבער דיבור של חול, וואס ס'זאל נאר נישט זיין, נישטא אזא זאך. ס'איז אפשר שווער די ערשטע וואך, צוויי וואכן איז שווער, אבער נאכדעם איז עס נישט שווער, ס'איז גארנישט מער שווער, ס'קומט שוין נאטורליך.

דער אייבערשטער זאל העלפן, זיצט און לערנט, עטץ זאלמס אויסוואקסן ערליכע חסיד'ישע אפגעהיטענע געהויבענע בחורים, וואקסן אין תורה אין עבודת ה' אין אלע ענינים, הן די בחינה פון סוד מרע און הן די בחינה פון ועשה טוב, שטייגן אין התמדת התורה יגיעת התורה, מען זאל זיך פלאגן און וועלן פארשטיין, וועלן לערנען, וועלן פארשטיין די גמרא וואס מען לערנט צו א סעיף שולחן ערוך וואס מען לערנט, א מחלוקה אין וואס קריגן זיי, וואס איז די קשיא וואס איז די תירוץ, נישט לערנען אויבערפלעכליך, נאר וועלן זיך מעמיק זיין וועלן פארשטיין, דער אייבערשטער זאל ענג העלפן עטץ זאלמס מצליח זיין אין תורה אין יראת שמים און אין מדות טובות, זיין בעלי דרך ארץ, אפגעהיטן אין אלע ענינים, ביז דער אייבערשטער וועט העלפן מיר וועלן זוכה זיין צו די גאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

און דאס זעלבע איז ביי א יעדע מצוה וואס א איד איז מקיים, מען גייט נישט צו אזוי פשוט, צו ס'איז א מצוה דאורייתא צו א מצוה דרבנן, ס'דארף זיין א מטבע של אש, מיט א פלאם מיט א ברען דארף מען צוגיין צו א מצוה, מען דארף פילן דעם ברען, נישט געזאגט.

"חובת" האדם בעולמו אדער "זכות" האדם בעולמו

איך האב אינזן געהאט אזוי, מען זעט אלע ספרי מוסר זאגן אז א מענטש דארף זיך מתבונן זיין חובת האדם בעולמו, זיי באניצן זיך מיט דעם אויסדריק, "חובת" האדם, דער חוב פון א מענטש אויף די וועלט, אויף וואס דער מענטש איז אראפגעקומען אויף די וועלט, און אויף וואסערע ציל מען האט באשאפן דעם מענטש. א מענטש דארף אריינטראכטן חובת האדם בעולמו, וואס איז דער חוב פונעם מענטש אויף די וועלט.

באמת ביי מיר איז דער גאנצער מושג אביסל שווער, וואס הייסט דאס חובת האדם בעולמו, מען וואלט ענדערש געדארפט זאגן "זכות" האדם בעולמו, דאס איז א חוב?, א חוב מיינט נישט א גוטע זאך, אין חבין לאדם אלא בפניו ווייל ס'איז נישט גוט, און א זכות איז זכין לאדם שלא בפניו, איז וואס מיינט "חובת" האדם בעולמו. א מענטש דארף ווען אריינטראכטן דעם זכות האדם בעולמו, ס'איז א זכות פאר א איד אז ער קען מקיים זיין א מצוה, דאס איז זיין גליק דאס איז זיין לעבן, ער האט א געוואלדיגע זאך. א גוי לעבט זיך אפ זיבעציג צו אכציג יאר, ער פוסטעוועט אפ אויף די וועלט אפילו איינמאל זאגט ער נישט מודה אני, ער גיסט זיך נישט אפ נעגל וואסער, א איד ווען ער שטייט אויף זאגט ער מודה אני און ער איז שוין מקבל אויף זיך עול מלכות שמים, ער גיסט זיך אפ נעגל וואסער די ערשטע רגע ווען ער עפט די אויגן, א גוי לעבט א דורך א נאנץ לעבן און טוט דאס נישט איינמאל אויך נישט, און א איד שוין פון קנדהויז אויס געוויינט מען אים איין צו זאגן מודה אני און ער גיסט זיך אפ נעגל וואסער, א צוויי יעריג אידיש קנד האט דאך שוין מער מצות ווי א אלטער גוי. אזוי איז א גאנצן טאג, מען זעצט זיך אראפ עסן מען מאכט א ברכה פארן הייליגן באשעפער, האט שוין א גוי אמאל געמאכט א ברכה אין זיין לעבן פארן הייליגן באשעפער, האט ער שוין אמאל געבענשט פארן הייליגן באשעפער, א איד ביי

סעודת רעוא דרעווין שב"ק פרשת תרומה תשס"ט בקרית יואל יע"א

לשם שמים מה שלא שייך אצל המלאכים, ולזה בעין נמו
לכם לעבוד את הבורא יתברך באכילה ושתיה ביום זה.

ועל דרך זה יש לפרש מה דאיתא במדרש רבה (פכ"ח
ס"א) דה"ד (תהלים סח יט) עלית למרום שבית שבי לקחות מתנות
באדם וגו', באותו שעה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה,
צר הקב"ה קלסתר פניו של משה דומה לאברהם ואמר להם
אי אתם מתביישים דימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם
בתוך ביתו וכו', אמר הקב"ה למשה לא ניתנה לך תורה אלא
בזכות אברהם, וצריך ביאור וכי בשביל שאכלו בביתו של
אברהם בשביל זה לא יוכלו לקבל התורה. אמנם לפי האמור
המונה דכאשר אמרו המלאכים מה לילוד אשה בינינו, צר
הקב"ה קלסתר פניו של משה דומה לאברהם ואמר להם לא
זה שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו, ואז הוא עמדה עליהם
בשעת אכילה, כי מעצמם לא היו יכולים לכון בעיני גשמיים
לשם שמים, ועל כן דוקא בשביל שאכלו המלאכים אצל
אברהם אבינו, ואנו רואין גודל ענין כוונת האכילה שלא שייך
אצל המלאכים, לכן זכו בני ישראל לקבל התורה.

והנה כתב בבאר מים חיים (פ עקב) כי על פי הרוב
ואפשר בכולם בדברי הרשות וחפצי הגוף החיצוניים מפורש
בהם אותיות י"ה, כמו אכילה שתיה הליכה שינה וכו',
ובתורה ומצוות אלהינו יתברך מפורש בהם אותיות ו"ה, כמו
תורה עבודה קדושה מצוה וכדומה, והענין בזה הוא להזכיר
את האדם בדברים הגופניים כי גם בהם נמצאים ניצוצי
קדושה אורות עליונים לפי ערסם, כי אין דבר קטן בכל
העולמות שאין בו חיות אלהות המחייבו כעודע לכל, ובא זה
מפורש בגלוי להזכיר את האדם בסוד נשמתו לזכור באור ה'
המחיה הדבר ההוא, ויראה להמעיט הנאותו ולהכניע תאוותו
ולהחזיר הניצוץ הקדוש למקורו, עכ"ד.

ובזה יתבאר התנב"א בשעה שאמרו ישראל נעשה
ונשמע, ונתעורר טענת המלאכים תנה הוודך על השמים מסח
דינא דבר מיצרא, מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תחומה, ופירש"י
לי לשמי, היינו אותיות י"ה משמו יתברך שנינו בהם אכילה
ושתיה, לרמוז שבני ישראל גם בעסקם באכילה ושתיה הם
מכוונים לשם שמים, ולפי זה אם היו המלאכים מקבלים
התורה היה מגיע מזה פסידא למוכר, ולכן זכו בני ישראל
לקבל התורה.

וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל ויקחו
לי תרומה, איתא בתנא דבי אלהו (רבא פ"י) בשעה שאמרו
ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה וצ"ב.
ויבואר על פי מה שכתב החיד"א בכסא דוד (דיוש ה)
כי המלאכים שקטרגו בשעת מתן תורה ואמרו תנה הוודך על
השמים כמבואר בגמרא (שבת פח), הם באו בטענת דינא דבר
מיצרא, כי הם יותר קרובים להקב"ה, אבל אנן קי"ל (חז"מ סימן
קע"ה סכ"ג בת"ה) אם יגיע איהו פסידא כל דהו למוכר אם יעמוד
הממסר ביד המצרך, אין טענת המצרך טענה, עי"ש.

ואפשר לסתור טענת המלאכים ולומר דאיכא פסידא
למוכר, על פי מה שכתב בספה"ק הישר והטוב (לשבת באשית)
בביאור הגמרא (תענית ה) אין מסיחין בסעודה שמוא יקדים
קנה לו שט, כי כמו שאין נכון להפסיק בתורה ותפלה משום
שעוסק במצות השי"ת, כן בענין אכילה גם כן עושה מצוה,
ובפרט מו שיוודע לכון כוונת האכילה, ולכן מוהא טעמא
גופא אין להפסיק גם בתוך הסעודה, והנה עיקר עסק התורה
ותפילה נעשה על ידי הקנה והאכילה על ידי הושט, וזה
שאמר שמוא יקדים קנה לו שט, שאמר שאין שום מצוה
ועבודת השי"ת בעיני האכילה, אבל באמת אינו כן, שבכל
דבר שהאדם עושה, בין צרכי גופו בין לצרכי נשמתו, אם
עושה לשם שמים הוא למצוה יחשב, עכ"ד. (וכן כתב בחתם סופר
פ' תולדות בסה"ס עמוד רנה).

ומעתה י"ל כי המלאכים שאין בהם אכילה ושתיה,
אינם יודעים כוונת האכילה, וכאשר היו אצל אברהם אבינו
היה הוא מכון הכוונת עליהם כמו שהאריך בזה א"ז זללה"ה
בייטב פנים (ומן מתן תרתנו אות ה) עי"ש באריכות, ובכן באם
היה הקב"ה נותן את התורה להמלאכים, היה נחסר עבודה זו
כלפי מעלה, שהוא שוה במעלתה כמו עסק התורה ותפילה,
ואיכא פסידא למוכר, ושוב לא שייך לומר טענת בר מצרא,
ועל כן שפיר זכו בני ישראל לקבל התורה ולא המלאכים.

ובזה יש לפרש מאמרם ז"ל (פסחים סח) הכל מודים
בעצרת דבעינן נמי לכם מאי טעמא יום שנתנה בו תורה,
וצ"ב וכי משום שנתנה ס' ביום התורה צריכים לעסוק בעינינו
גשמיים ולעשות סעודה, הלא יותר היה נכון שיעסקו ביום זה
בתורה ותפלה. אמנם לפי דאמור הכוונה כי כל מה שקבלנו
התורה היה בשביל שיש לנו עבודה מיוחדת באכילה ושתיה

[ב]

עוד יתבאר התנדב"א, וגם לבאר דברי הבאר מים חיים בדברי הרשות והפצי הגוף החיצוניים מפורש בדם אותיות י"ה, ובתורה ומצוות מפורש בהם אותיות ו"ה. דלפי זה נמצא דאותיות שם הוי"ה כשהן בסדרן מוקדמים הדברים גשמיים לפני הדברים רוחניים, ולכאורה היה מן הראוי שיהיו דברים הרוחניים מוקדמים.

ואפשר לומר על פי מה שכתב בספר חן טוב (פי' תצוה) על המדרש (שמו"ד פ"ו ס"ה) כשאמר הקב"ה למשה ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך, הרע לו למשה, אמר לו הקב"ה תורה היתה לו ונתתה לך. ביאור הענין כי משה רבינו יען כי קדוש הוא לאלהיו פרוש מאשה והיה כמלאך משרת, חשב אשר לו יאתה כתר הכהונה, והשיב לו הקב"ה שמאותו טעם שנתתי תורה לישראל ולא למלאכים, מכח טענת כלום יצר הרע יש בכם כמבואר במרא (שבת פח), מאותו טעם נבחר אהרן לכהן לוי ולא משה, כי משה היה בבחינת מלאך משולל מגשם, ויותר מתרבה כבוד שמים על ידי שעובד להשי"ת מי שהוא בעל גשם, עכ"ד.

ולפי זה יושלך הקדימו דברי הרשות, לרמוז על חשיבות עבודת בני ישראל שיש בהם אכילה ושתייה וסח המתאוה לדברים גשמיים ועם כל זה הם מתגברים על יצרם ועוסקים בתורה ובתפלה ובקיום המצוות, ומצוות הללו חשובים מאד אצל הקב"ה עד אין שיעור וערך, דיותר מתרבה כבוד שמים בעבודתם.

ובזה יש לפרש מאמרם ז"ל (פסחים סח) הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם מאי טעמא יום שנתנה בו תורה, דאלמלי נתנה תורה להמלאכים היו יכולים לעבוד את ה' במדריגה גבוהה, אבל היה חסר עבודת ה' של אכילה ושתייה שהוא גבוה ביותר מעבודת המלאכים שהם משוללים מגשם ולא שייך בהם אכילה ושתייה, ולכן בעצרת בעינן נמי לכם, להורות שעל ידי עבודת אכילה ושתייה זמנו לקבל התורה.

ובזה כתב א"ז זללה"ה בעצי חיים (לשה"ג את כ) לבאר הא דקי"ל (פסחים לה) דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה, יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ אינו יוצא בהן ידי חובתו במצה ולכאורה הסברא נותנת להיפך, דאם אין שייך בו משום חמץ יותר מסתבר וראוי לקיים בו המצוה, דהא בודאי אין בו משום חמץ משהו כלל והוא שמור

למצוה. אך יש לומר כי בעבור אותו המין עלול להיות חמץ, על כן בזה דייקא אם משמור אותו שלא יהיה חמץ, הוא חידוש ונסיון וקדוש הוא לקיים מצות הקב"ה, אבל מה שאינו בכל תאכל חמץ, שאינו בא לכלל חימוץ, אינו חידוש שלא נתחמץ, ולכן אינו מקיים בזה המצוה של מצוה, עכ"ד.

ובלכתיו בדרך זה יתבאר לנו בתוספות ביאור איזה פסידא היה מוגע להקב"ה אלמלי היו המלאכים מקבלים התורה, כי לא היה רק פסידא מחמת חסרון עבודת האכילה ושתייה שלא שייך אצל המלאכים, אלא היה פסידא גם להעבודה של לימוד התורה וקיום המצוות, כי עבודת בשר ודם שהוא בעל גשם חשובה ביותר שאת מעבודת המלאכים שאין בהם שום גשמיות כלל, והאדם שהוא בשר ודם קרוין מחומר שיש לו יצה"ר ונסיונות, ועם כל זה הוא מתגבר על יצרו ובא בביהמ"ד ועוסק בתורה ותפלה, כמה חשוב הוא בשמים פי כמה וכמה מן התורה ועבודה של מלאכי עליון, ואיזה פסידא היה מוגע להמוכר כביכול ית"ש אם לא היו ישראל מקבלים התורה, והיה חבל על התענוג הגדול שהשי"ת מקבל מעבודת ה' של בני ישראל באיזה מדריגה שהוא, ובוה נסתר טענת המלאכים וזכו בני ישראל לקבל התורה.

ועל דרך זה יש לפרש מה דאיתא במדרש רבה (פכ"ח ס"א) ומשה עלה אל האלהים, הה"ד (תהלים סח יט) עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם וגו', באותו שעה בקשו מלאכי השרת לפגוע במשה, צר הקב"ה קלסתר פניו של משה דומה לאברהם ואמר להם אי אתם מתביישים הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו וכו', אמר הקב"ה למשה לא ניתנה לך תורה אלא בזכות אברהם, וצריך ביאור וכי בשביל שאכלו בביתו של אברהם בשביל זה לא יוכלו לקבל התורה. ולפי דרכינו י"ל כי המלאכים טענו תנה הודך על השמים שהם מושללים מגשם, והשיב להם הקב"ה לא זהו שירדתם ואכלתם בתוך ביתו, ואברהם נתן להם עוגות הנעשית בסולת או קמח ולא נתן להם הנעשית על ידי אורז ודוחן שאינו מן המין אשר עלול להיות חמץ, כי חשיבות המצה הוא רק בזמן שיש בו דבר המחמצו, וכמו כן חשיבות המקבל תורה הוא רק בזמן אשר המקבל הוא בעל גשם, דעל ידי זה יותר מתרבה כבוד שמים, אבל עבודת המלאכים אינו חשובה כמו עבודת בשר

ודם כי אין בהם יצר הרע, ואלמלא קבלו התורה היה מגיע על ידי זה פסידא להקב"ה כביכול, ולזה זכו בני ישראל לקבל התורה ולא המלאכים.

ובזה יתבאר התנדב"א בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע, שאז באו המלאכים בטענה תנה הודך על השמים מכת דינא דבר מיצרא, מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, ופירש"י לי לשמי. רמז על אותיות י"ה משמו יתברך שנרמז בהם אכילה ושתיה, והם מוקדמים באותיות שם הוי"ה, לרמז על חשיבות עבודת בני ישראל שיש בהם אכילה ושתיה וכח המתאוה לדברים גשמיים ועם כל זה הם מתגברים על יצרם ועוסקים בתורה ובתפלה ובקיום המצות, ומצות הללו חשובים מאד אצל הקב"ה עד אין שיעור וערך, דיותר מתרבה כבוד שמים בעבודתם, ובשביל אותו העבודה זכו בני ישראל לקבל התורה, כי היה לו חבל גדול לאבד התענוג הלזה שהוא מקבל מכל אחד מישראל העוסק בתורה.

ודבר זה נותן חיזוק גדול לכל אחד מישראל, אחינו בני ישראל עוברים נסיונות מרובים דבר יום ביומו בצאתם למקומות העבודה על המחיה ועל הכלכלה, ובערב הוא בא בביהמ"ד לעסוק בתורה ומייגע עצמו על דף גמרא להבינו, וחושב לעצמו איזה חביבות יש להקב"ה מלימוד זה, בשלמא בן תורה אשר בהיכלו אומר כולו וכבוד וישב כל היום בבית ה' השוכה מאד לימודו אצל הקב"ה, אבל איזה חשיבות יש לעבודתו. ולזה ידע ויזכור כי חקא בני ישראל זכו לקבל התורה ולא המלאכים העובדים את ה' כל היום ואומרים שירה לפני השי"ת בקדושה ובטהרה, כי לעבודתם אין חשיבות גדול כל כך בשביל שהם במדרגות גבהות, ואין עבודתם חביב כל כך להקב"ה כעבודת איש פשוט בכל יום שפרש עצמו מכל טירדותיו כדי לבא בביהמ"ד וללמוד קצת גמרא ותוס' או להתפלל ולומר תהלים, ובאיזה בחינה שנמצא האדם, בשביל שהוא בעל גשם, חשוכה מאד עבודתו אצל השי"ת בלי שיעור וערך.

ומתאמרא משמיה דמרון הבעש"ט הקדוש זי"ע (הסא במין אדהם פ' בלק) שגם זה האיש המוטרד בעסקיו כל היום בשווקים וברחובות וכמעט ששוכה שיש בורא עולם, רק בעת שמוגיע זמן תפלת מנחה עולה על זכחנו שהגיע זמן התפלה וגונה ונאנח בלבו בהתבוננות האך שפנה כל היום בהבל העולם, והוא רץ לסימטא אחת מן הצד ומתפלל מנחה, הוב שאינו יודע כלל מה הוא מדבר, עכ"ז גם זה חשוב ויקר מאד לפני ה' ה' ברוך הוא, והאנחה שלו בוקעת רקיעים, עכד"ה ק. ועבודה הלזו הוא בחינת ויקח לי תרומה, וכפירש"י שהוא לשון הפרשה. רמז על האדם הפרש עצמו מעבודתו ומכל עניניו ורץ לסימטא אחת להתפלל, כמה חשוכה תרומה זו לפני המקום, ובשביל אלו ההודים זכינו לקבל התורה, ואלו הטרודים בפרנסה ועם כל זה באים בביהמ"ד ומנתקים עצמם מכל עניני גשמייות, זה נקרא תרומה, והוא לשון הפרשה, וזו לשון הרמה, כי עבודה הלזו הוא הרמה גדולה, ויש לזה חשיבות וחביבות גדול אצל השי"ת.

השי"ת יעזור שנוכח לעשות מצות ומעש"ט כל אחד לפום דראא דיליה, ולא יאמר האדם שה"ו תורתו ותפלתו אינו חשוב, אלא כל אחד ידע לפי בחינתו ולפי דרגא דיליה שכל שורה גמרא וכל מזורז תהלים וכל געע שהוא יושב בביהמ"ד ועושה איזה דבר למצות ה' חשוב הוא מאד לפני הבוכ"ע הרבה יותר מעבודת ה' של המלאכים, ובזכות קיום מצות ומעש"ט שבני ישראל עושים נוכח לכל השפעות טובות, וכמו שכתב האלשיך הקדוש עה"כ ויקחו לי תרומה, בטעם שלא נאמר ויתנו, כי יותר ממה שבעה"ב עושה עם העני העני עושה עם בעה"ב, ומגיע טובה יתירה אל הנותנים, והרי זה לקחה ולא נתנה, ע"ש. והנה בשמים נותנים בעין יפה, והשי"ת נותן לבני ישראל השפעה גדולה בעין יפה לכל אחד די מחסוח אשר יחסר לו, להשפיע לבני ישראל שפע ברכה והצלחה והרחבת הדעת וכל מיילי דמיטב. ויעזור השי"ת שנוכח להתרוממות קח התורה וישראל והתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

הר"ר מנחם משה ב"ר משה רהסרני סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעעווכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעתו/מ

"חסדי שלמה זלמן"

ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וורצבערגער ז"ל
נפ"ע ח' סיון תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'
ישראל יעקב אייזנבערגער ז"ל
נפ"ע ט"ו אייר תשנ"ו
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
פענדל ז"ל ב"ו סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה

ב"ר יעקב ישראל חלוי ז"ל
נפ"ע כ"ט תמוז תשנ"ו
☆☆☆

"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש ר'
שמואל זאב לעווי ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נפ"ע ג' תשרי תשנ"ה
חג' מרת חנה ע"ה

ב"ר חיים משה ז"ל
נפ"ע י"ב חשוון תשנ"ו
☆☆☆

"אנש' חיי"ל"

ע"ש ר'
אבידור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמן ז"ל
נפ"ע ז' שבט תשנ"ג
חג' מרת חנה לאה ע"ה

ב"ר יעקב פענקל מנחם ז"ל
נפ"ע ב' אלול תשנ"ג
☆☆☆

"צבי' מרדכי"

ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נפ"ע ד' אלול תשנ"ט
חג' מרת בריינדל ע"ה

ב"ר מרדכי מנחם ז"ל
נפ"ע כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

"אפרון נחמ' ר' שמעון"

ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נפ"ע ז' מנחם אב תשנ"ה
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חוקי איתמר טובי' ז"ל
נפ"ע י"ג סיון תשנ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו השגור"

ע"ש ר' שבתו השגור ז"ל
ב"ר חיים צבי שווארץ ז"ל
נפ"ע י"ג סיון תשנ"ה
☆☆☆

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מז'ט חמה ולבבית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

הר"ר חיים טאמאק הי"ד

ולאביו הרה"ח ר' שניאור זלמן טאמאק שליט"א
ולחותנו הרה"ח ר' יצחק אייזיק האלעגער שליט"א
להכנס בני, נכדו הב' שמואל ני"ץ לעול התורה והמצוות

הרב ר' צבי יודא ווייס שליט"א

חבר הנהלת המוסדות

ולאביו הרה"ח ר' בנימין זאב ווייס שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' דוד שלאמאזויטש שליט"א

ולזקינו הרה"ח ר' יהושע ווייס שליט"א

להולדת בנו, נכדו - השלום זכר בבית מדרשינו בזכרון מאיר

הכנסתו בביתו של אאע"ה אי"ה ביום ש"ב'ק בבית מדרשינו בזכרון מאיר

הר"ר אליעזר זוסיא לעבאוויטש הי"ד

ולחותנו הרה"ח ר' משה צבי כהן שליט"א

להולדת בנו, נכדו - השלום זכר בביתו/מ קרעטשניף רח' השל"ה

הר"ר יעקב ב"ר הי"ד

ולאביו הרב הגאון אב"ד דקהילתינו שליט"א

ולזקינו הרה"ג ר' בן ציון יאקאבאוויטש שליט"א

להולדת בתו, נכדתו

"נפש חיה"

ע"ש הרבנית הדיקת
מרת ח' מיזליש ע"ה
בת מרן רבנו משה זיעע
נפ"ע ח' שבט תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש ר'
מנחם משה גאנץ ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נפ"ע י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

"תהלה לדוד"

ע"ש ר' משה דוד
מעלער ז"ל
ב"ר יחזקאל שמואל ז"ל
נפ"ע י"א תשרי תשנ"ח
☆☆☆

"אב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נפ"ע ט"ו חשוון תשנ"ו
☆☆☆

"ציון לנפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בענט
ז"ל ב"ר ישראל בני ז"ל
נפ"ע פ' שבט תשנ"ג
חג' מרת חיה ע"ה

ב"ר יהושע ז"ל
נפ"ע י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בענט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נפ"ע כ"ג ניסן תשנ"ו
חג' מרת רייזל ע"ה

ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נפ"ע ח' סבת תשנ"א
☆☆☆

משא"ת חיים

ע"ש ר' חיים גרין ז"ל
ב"ר מרדכי מנחם ז"ל
נפ"ע כ"א אדר א' תשנ"ח
חג' מרת אלטע

שיינדל ע"ה
ב"ר משה אלהו ז"ל
נפ"ע י"ב ניסן תשנ"ג

וויליאמסבורגער מסיבה לטובת "כולל עצי חיים צדקת רבי מאיר בעל הנס" געלונגען העכער אלע ערווארטונגען מיט מאסן באטייליגטע

דברות קודש פון ב"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א מסאטמאר איבער די
"חוב קדוש פאר אנ"ש צו שטיצן עניי אר"י צדקת רבי מאיר בעל הנס
דורך שטיצן דייקא דעם כולל עצי חיים ב"ב"
האט מעכטיגן אפקלאנג אין דער גאנצער וועלט

הנהלת הכולל, די צוויי צנתרי דדהבא העסקן היקר מוה"ר יעקב יושעף הי"ו ומשנהו העסקן הנמרץ מוה"ר יצחק אייזיק ווייס הי"ו מחשובי עסקני חסידי סאטמאר אין בני ברק. אין די טעג וואס דער געהויבענער גאסט שליט"א האט זיך געפונען דאזי אין ניו יארק, האט ער פיל עוסק געווען לטובת צדקת רבי מאיר בעל הנס כולל עצי חיים, שטייענדיג לימינו פון דחו הגדול כ"ק הגה"צ אבד"ק סאטמאר 15טע עוו. שליט"א נשיא הכולל. דער נשיא הכולל שליט"א צוזאמען מיטן אלעד-סאטמארער רב שליט"א זענען ארומגעגאנגען אנקלאפן על פתחי נגידים ונדיבים בעם, וועלכע האבן זיי אויפגענומען ביותרת הכבוד, און זיי האבן געשעפט א געוואלדיגן חיזוק צווענדיג ווי דער ציבור שטייט גרייט מיט אפענע הענט און הערצער, ארויסוועלפן פאר דער הייליגער צדקה.

זונטאג נאכמיטאג האט זיך אנגעהויבן די הכנות צו דעם מעמד אדיר. די סעודה של מצוה איז צוגעשטעלט געווארן דורך די הנהלת הכולל און הנהלת קהל יטב לב, דער חשוב'ער משב"ק ביהמ"ד הגדול הרה"ח ר' יואל קויפמאן הי"ו האט אריינגעלייגט געטרייע און איבערמיליכע כוחות אהער צושטעלן דעם גאנצען ביהמ"ד לשם ולתפארת, אז דאס ביהמ"ד זאל זיין גרייט צו קענען אקאמאדירן דעם ריון ציבור וואס איז ערווארטעט צו דער מסיבה.

אויפדערנאכט אין די פריע אוונט שטונדן האט זיך שוין אנגעזען דער שטראם

זרות, און מיטן שטיצן די צדקה, איז די ממשיך דעם מסורת האבות מחזק צו זיין די צדקה ביתר שאת ועוז.

אין די לעצטע עטליכע וואכן ווען עס איז אנגעגאנגען די בעפארגרייטונגען צו דעם מעמד, האט דאס ארויסגערופן א שטראם פון געהויבענע געפילן ביים גאנצן ציבור. עס געדענקט זיך נאך ביי יעדן איינעם די זעלענע ווארימקייט וואס דער מייסט הכולל מרן רביה"ק בעל ברך משה מסאטמאר זצ"ל האט געהאט צו דער הייליגער צדקה, וואס די צדקה האט ער באזונדער געטראגן על לוח לבו הטהור, זייענדיג דער כולל וואס האט אין זיך די צוויי הייליגע סגולות, די צדקה פון צדקת רבי מאיר בעל הנס, צוזאמען מיט דעם וואס דער כולל איז נקראת על שמו פון אביו הקדוש מרן בעל הנס זי"ע, וועלכער האט אליינס מייסד געווען אין ארצינו הקדושה דעם בארימטן "סיגוט'ער כולל" לצדקת רבי מאיר בעל הנס, בפקודת אביו מרן הגה"ק בעל קדושת יום טוב מסיגוט זי"ע.

אין די טעג פאר דער מסיבה האבן חסידי סאטמאר אין ניו יארק געהאט דעם כבוד מקבל פנים צו זיין פני הגה"צ המפורסם רבי חיים צבי מייזליש שליט"א אבד"ק סאטמאר-אלעד וראש ישיבת סאטמאר אין בני ברק, וועלכער איז ספעציעל געקומען צו פארן צו פארויכערן די הצלחה פון דער מסיבה. צוזאמען מיטן אלעד-סאטמארער רב שליט"א זענען אויך געקומען מיטצופארן די חברי

וויליאמסבורג - מיט הצלחה העכער אלע ערווארטונגען איז דורכגעפירט געווארן אין וויליאמסבורג דער "מעמד אדיר" לטובת צדקת רבי מאיר בעל הנס "כולל עצי חיים" בארה"ק, וואס איז אפגעראכטן געווארן דעם פאראנגענעם זונטאג פרשת תרומה הבעל"ט אין ביהמ"ד הגדול דקהל יטב לב, מיט דער באטייליגונג פון טויזענטער תושבי וויליאמסבורג, בראשות גדולי רבני העיר שליט"א, ובראשם כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מסאטמאר שליט"א, ואחיו כ"ק הגה"צ אבד"ק סאטמאר 15טע עוו. שליט"א נשיא הכולל.

די מסיבה לטובת רבי מאיר בעל הנס איז פארגעקומען אינעם טאג כ"ט שבט אינאיינעם מיטן יארצייט טיש לרגל הילולא רבא פונעם הייליגן קדושת יו"ט זי"ע וואס בפקודת קדשו האט זיין זוהן מרן בעל עצי חיים זי"ע מייסד געווען די "סיגוט'ער רבי מאיר בעל הנס כולל" אין ארה"ק, דער רבי שליט"א האט געפיהרט שולחנו הטהור און סעודת הילולא במעמד קהל רב.

די 'רבי מאיר בעל הנס מסיבה' אין וויליאמסבורג, האט צונויפגעשעלעפט טויזענטער אידן פון איבער דער גאנצער שטאט. די שטארקע קעלטן האט נישט געקענט צוריקהאלטן די ווארימסטע געפילן פונעם ברייטן ציבור, זיך צו קומען אנשליסן מחזק צו זיין די הייליגע צדקה פון צדקת רבי מאיר בעל הנס, - די צדקה וועלכע איז געווען געהייליגט און געשעצט ביי אידן אין אלע

פון אלפי חסידי סאטמאר, וועלכע זענען געקומען אין די ביטערע קעלטן, אבער מיט זעלטן אנגעווארימטע הערצער, מחזק צו זיין די הייליגע צדקה פון צדקת רבי מאיר בעל הנס. אין לויף פון די קומענדיגע עטליכע שטונדן האט זיך נישט אפגעשטעלט דער שטראם פון טויזענטער אידן בליעה"ר, און די עסקנים פון דער הייליגער צדקה האבן שווער געקענט אויפנעמען דעם מאסן שטראם פון אזויפיל אידן תומכי תורה וועלכע זענען געקומען מחזק זיין די צדקה פון צדקת רבי מאיר בעל הנס.

די ציבור האט זיך געוואשן צו די סעודת הילולא קדישא און זיך געזעצט צו די געדעקטע טישן, און די עסקנים האבן זיך כסדר ארומגעדרייט צווישן די טישן מסדר צו זיין דעם פלוס פון אזויפיל טויזענטער חסידים ואנשי מעשה, וועלכע האבן אומאויפהערליך געשטראמט צו דער מסיבה. א שטארקער געדערגט האט זיך געשאפן ביי די אויפנאמט טישלעך, וואו די פילע עסקני צדקת רבי מאיר בעל הנס, וועלכע האבן אפגענומען די נדבות פונעם ציבור, האבן שווער געקענט נאקומען דעם געיעג צו שרייבן די רעסיסט פון די הונדערטער אידן וועלכע האבן די גאנצע צייט באלאגערט די טישלעך, צוצוברענגען זייערע נדבות לטובת הכולל.

היי-יאר האט באזונדער שטארק אויסגעמאכט ביים ציבור די ראפעל וואס די הנהלת הכולל האט אפגעראכטן פאר די אלע תומכים בסכומים נכדים. די גורל איז געווען אויף א "מגילת אסתר מפוארת" געשריבן דורך א חשוב'ער סופר יר"ש מקירי חסידי סאטמאר אין בני ברק, די גורל איז פארגעקומען אין ענדע פון די וואך און דער זוכה איז האברך החשוב בנש"ק הרב יואל מייזליש שליט"א פון ווינא יע"א.

א מחזה הוד איז געווען צו כאפן א בליק אויפן אויבן אן ביי דער מסיבה, וועלכע האט זיך געצויגן איבערן גאנצען לענג פונעם ביהמ"ד און איז געווען באזעצט מיט פילצאלאליגע רבנים, גאונים וצדיקים, רבני העיר, מורי צדק, ומרביצי תורה שליט"א פון איבער גאנץ וויליאמסבורג. באזונדער האט זיך אנגעזען דער געהויבענער גאסט הגה"צ

אב"ק סאטמאר-אלעד שליט"א, וועלכער האט באשיינט ביי דעם מעמד ליד גיסו דער מרא דאתרא הגה"צ אב"ק סאטמאר-וויליאמסבורג שליט"א, ובראשם כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מסאטמאר שליט"א, ולידו אחיו כ"ק הגה"צ אב"ק סאטמאר 15'טע עוול שליט"א נשיא הכולל.

דער יו"ר פון דער מסיבה איז געווען הרה"ח המפואר ר' משה פאלקאוויטש הי"ו מחשובי קהל יטב לב דסאטמאר, וועלכער האט זוכה געווען צו א קירבה יתירה ביים מייסד הכולל מרן רביה"ק בעל ברך משה זצ"ל, און האט פיל צוגעזען ביים רבי'ן זצ"ל זיין מסירות נאמנה פאר דער הייליגער צדקה פון צדקת רבי מאיר בעל הנס, וואס דער ציבור דארף איצט ממשיך זיין דאס צו שטיצן און מחזק זיין ביתר שאת ועוול. אין זיינע איינלייטונגס ווערטער, און אזוי במשך די גאנצע מסיבה, האט רבי משה הי"ו געהאלטן געשפאנט דעם ציבור מיט זיין רייכן אוצר פון הערליכע מאמרים, פתגמים קדישין, באגלייט מיט אן אוצר בלום פון סיפורים ועובדות פון רביה"ק בעל ברך משה מסאטמאר זי"ע, איבער זיין התקשרות צו דער הייליגער צדקה פון צדקת רבי מאיר בעל הנס.

מיט גרויס אינטערעסע האט זיך די ציבור צוגעהערט צו די דברי פי חכם הן פונעם חשוב'ער עסקן הכולל מוה"ר יעקב יוזשעף הי"ו, וועלכער האט געהאלטן געשפאנט דעם ציבור מיט זיינע רייכע דיבורים, ארויסברענגענדיג בחשיבות פון דער הייליגער צדקה וואס איז כולל אלע ערליי צדקות, הן גמילות חסדים, הן עבודה, און בפרט דער געוואלדיגער כח התורה וואס איז מבצבץ ויוצא פון דעם בארימטן מקום תורה כולל עצי חיים.

אזוי אויך האט ער אין זיינע ווייטערדיגע ווערטער ארויסגעברענגט דעם גרויסען עול וואס עס ליגט אויף די חברי הנהלת הכולל צו דעקן דעם כולל אברכים וואס ציט אריין אין ריזיגע סכומים מדי חודש בחישובו. מיט הארציגע ווערטער האט ער אפגערט צום ציבור, אז דער ציבור זאל קעגנקומען מיט סכומים עצומים, אז מען זאל קענען ממשיך זיין מיט דעם עבודת הקודש.

א שטילקייט האט געהערשט אין ביהמ"ד בעת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א האט גענומען דאס ווארט. אין זיינע ווערטער האט דער רבי שליט"א גערעדט דברים חוצבים להבות אש איבער די גרויסקייט פון שטיצן עניי ארץ ישראל לצדקת רבי מאיר בעל הנס.

דער רבי שליט"א האט ברייט אויסגעשמעסט דעם נושא און מעורר געווען דעם ציבור אנשי שלומו בכל מקומות מושבותיהם צו שטיצן די עניי ארץ ישראל אט דעם הייליגן כולל עצי חיים בני ברק, וואס יסודתו בהררי קודש דורך דעם הייליגן עצי חיים זי"ע בפקודתו פונעם בעל ההילולא מרן בעל הקדושת יו"ט זי"ע, און עס איז נתחדש געווארן לשמו ולזכרו דורך בנו מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע,

די דברות קודש פונעם רבי'ן שליט"א זענען געהערט געווארן דורך הוק-אפ'ס וכדו' אין אלע סאטמארער צענטערן און ווערן אין די טעג איבערגעזוט'ט ביים ציבור לדעת את המעשה אשר יעשו.

ביים ענדע פון דער דרשה האט דער רבי שליט"א מיט ווארימע ווערטער ארויסגעברענגט די שבה פונעם הייליגן כולל צדקת רבי מאיר בעל הנס וואו נאנט צו הונדערט אינגעלייט זענען זיך ממית בתורה מתוך הדחק, ווי אויך האט דער רבי שליט"א דערמאנט זיין חשוב'ן ברודער דער נשיא הכולל שליט"א אינאיינעם מיט בן אחותו אב"ד סאטמאר-אלעד, וועלכע גיבן זיך אוועק פאר'ן קיום הכולל שלא ע"מ לקבל פרס, ובדין הוא מ'זאל זיי שטיין צו הילף ביד רחבה ורוח נדיבה.

מיט דעם האט זיך געשלאסן דער געהויבענער מעמד, וועלכער איז אפגעראכטן געווארן מיט א זעלטענעם הצלחה און סוקסעס.

ווי עס ווערט איבערגעגעבן דורך די הנהלת הכולל איז כל איש אשר יבנו לבו בעת שמחה וכדו' זיך צו באשטייערן להחזקת הכולל צדקת רבי מאיר בעל הנס זאל זיך ווענדן צום נשיא הכולל שליט"א, און אלקא דמאיר יענהו צו געבענטשט ווערן מיט כל מילי דמיטב.

- אלקא דמאיר ענו -